0361/05_COVER TELIKO 23/11/2005 15:26 ™ÂÏ›‰·1

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ιωάννης Γκιάστας Ευστάθιος Δημητρόπουλος Ειρήνη Ρέππα Νικόλαος Τσέργας

Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχεδιάζοντας το Επαγγελματικό μου Μέλλον...

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός Σχεδιάζοντας το Επαγγελματικό μου Μέλλον...

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ 75% ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΚΑΙ 25% ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

ISBN 960-06-1948-4

Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχεδιάζοντας το Επαγγελματικό μου Μέλλον...

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**Ιωάννης Γκιάστας**, *Ψυχολόγος* **Ευστάθιος Δημητρόπουλος**, *Καθηγητής Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.* **Ειρήνη Ρέππα**, *Υπεύθυνη Σ.Ε.Π.* **Νικόλαος Τσέργας**, *Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	**Σπύρος Κρίβας**, *Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών* **Βασιλική Πολλάτου**, *Υπεύθυνη Σ.Ε.Π.* **Ευάγγελος Παπαγιαννάκης**, *Οικονομολόγος, Εκπαιδευτικός Δ.Ε.*
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	**Ανδρέας Κατσαούνης**, *Εικονογράφος*
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	**Ευσταθία Λαλιώτου**, *Φιλόλογος, Εκπαιδευτικός Δ.Ε.*
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	**Χρυσούλα Κοσμίδου-Hardy**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	**Γεώργιος Ιωάννου**, *Ζωγράφος*
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Γ′ Κ.Π.Σ. / **ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ** / **Ενέργεια 2.2.1** / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Αντώνιος Σ. Μπομπέτσης
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτές Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου
Γεώργιος Κ. Παληός
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ιωάννης Γκιάστας   Ειρήνη Ρέππα   Ευστάθιος Δημητρόπουλος   Νικόλαος Τσέργας

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ Ελληνικά γράμματα

Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχεδιάζοντας το Επαγγελματικό μου Μέλλον...

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγικό Σημείωμα 7

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 9

Α. Τρίτη Γυμνασίου: Η Τάξη Κλειδί 9

Β. Τι κάνω μετά το Γυμνάσιο; 13

Γ. Σύνδεση της Εκπαίδευσης με την Αγορά Εργασίας 17

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 21

Α. Εξελίξεις της Εποχής μας που Επηρεάζουν την Αγορά Εργασίας 21

Β. Το Σύγχρονο Εργασιακό Περιβάλλον 26

Γ. Η Διεθνοποίηση της Εργασίας και της Οικονομίας 29

Δ. Τι μας Επηρεάζει όταν Επιλέγουμε Επάγγελμα 32

Ε. Περιγραφή του Επαγγέλματος 35

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ 41

Α. Ο Εαυτός μου 41

Β. Αγαπώ τον Αληθινό Εαυτό μου 46

Γ. Τα Ενδιαφέροντά μου 50

Δ. Προσωπικές και Επαγγελματικές Αξίες 57

Ε. Ικανότητες και Δεξιότητες 62

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟΥΣ 71

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ 79

Α. Έννοια και Σημασία της Πληροφόρησης. Είδη Πληροφοριών 79

Β. Πηγές και Αναζήτηση Πληροφοριών 87

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ 97

Α. Πώς παίρνω μια Απόφαση 97

Β. Οι Επαγγελματικές Αποφάσεις 101

Γ. Σχεδιάζω το Μέλλον μου 105

Παραρτημα 115
Οδηγίες για τη Συνέντευξη 115
Παρουσίαση ενός Προγράμματος Αγωγής Σταδιοδρομίας 115
Υπόδειγμα Βιογραφικού Σημειώματος 117
Υπόδειγμα Αίτησης 119
Υπόδειγμα Πρώτης Σελίδας “Ερευνητικού Ημερολογίου” 120
Η Ιδέα του «Ατομικού Φακέλου Μαθητή» ή «Portfolio» 121
Παράδειγμα για την Πορεία της Ενεργού Έρευνας 123

Συντομογραφιες 124

Πηγες – Παραπομπες 125

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Φίλε Μαθητή, Φίλη Μαθήτρια,

Το βιβλίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού γράφτηκε με σκοπό να σε διευκολύνει, στο πλαίσιο του θεσμού του Σ.Ε.Π., στην προσωπική, εκπαιδευτική και κοινωνική σου πορεία, κυρίως μετά από το Γυμνάσιο. Αντιλαμβανόμαστε τη σημασία της Γ΄ Τάξης του Γυμνασίου τόσο για την ανάπτυξή σου γενικά, όσο και για τη σταδιοδρομία σου ειδικότερα.

Στη διάρκεια αυτής της χρονιάς χρειάζεται να προετοιμαστείς για τη μετάβασή σου από την υποχρεωτική εκπαίδευση σε έναν ευρύτερο χώρο, που θα φέρει τη σφραγίδα των προσωπικών, εκπαιδευτικών και επαγγελματικών σου προτιμήσεων και επιλογών. Παράλληλα, βρίσκεσαι σε μια σημαντική καμπή της βιολογικής, συναισθηματικής και κοινωνικής σου εξέλιξης, σε ένα σημαντικό σημείο της μετάβασής σου από τον κόσμο του παιδιού στον κόσμο του ενήλικα. Η πορεία της προσωπικής σου εξέλιξης συνδυάζει με δυναμικό τρόπο όλους τους παραπάνω τομείς και παράγοντες.

Είναι πολύ φυσικό, λοιπόν, να βρίσκεσαι μπροστά σε σημαντικές αποφάσεις σε σχέση με τη μελλοντική σου εκπαίδευση και την ευρύτερη προσωπική και επαγγελματική σου ανάπτυξη. Πιστεύουμε ότι και ο μαθητής, όπως κάθε άλλος άνθρωπος εξάλλου, παρά τις όποιες αντιξοότητες και δυσκολίες, είναι ελεύθερος να χαράξει το μέλλον του, να πετύχει πράγματα που είναι γι΄ αυτόν πολύ σημαντικά και τον φέρνουν πιο κοντά στην αυτοπραγμάτωσή του. Ο θεσμός της Συμβουλευτικής και του Προσανατολισμού, προκειμένου να ενισχύσει αυτήν την προσωπική σου προσπάθεια, θέτει ως αποστολή του να σε βοηθήσει στην εξελικτική αυτή πορεία προς την πραγματοποίηση ενός προσεκτικού και έγκαιρου προσωπικού σχεδιασμού ζωής.

Ελπίζουμε ότι το βιβλίο αυτό θα σε βοηθήσει στη βαθύτερη κατανόηση, αποδοχή και ανάπτυξη του εαυτού σου. Αυτό συναρτάται με τη συνειδητοποίηση των δυνατοτήτων σου και με την άσκηση και περαιτέρω βελτίωση δεξιοτήτων, όπως είναι αυτές της επικοινωνίας, της συνεργασίας, της αναζήτησης πληροφοριών, λύσεων και διεξόδων. Παράλληλα, στις σελίδες του βιβλίου θα βρεις πηγές και τρόπους πληροφόρησης, καθώς και τρόπους διερεύνησης του εαυτού σου. Θα βρεις βοήθεια που είναι αναγκαία για τη διαμόρφωση προσωπικής άποψης, προκειμένου να λάβεις σημαντικές

αποφάσεις. Όμως, η αναζήτηση έγκυρων πληροφοριών και η αξιοποίησή τους είναι, τελικά, και προσωπική σου υπόθεση.

Το βιβλίο δεν περιέχει έτοιμες λύσεις σε προβλήματα ούτε έτοιμες απαντήσεις στα ερωτήματά σου. Είναι απλώς ένα εργαλείο για να σε βοηθήσει να επεξεργαστείς μερικές πολύ σημαντικές ερωτήσεις, να διερευνήσεις τον εαυτό σου και τον κόσμο γύρω σου. Τις απαντήσεις και τις λύσεις θα τις βρεις μέσα από κριτική αναζήτηση και με τη συνεργασία και την υποστήριξη του Συμβούλου και των υπόλοιπων καθηγητών στο σχολείο σου. Τα Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και τα Γραφεία Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π..) δημιουργήθηκαν για σένα. Αξιοποίησε τις υπηρεσίες που σου προσφέρουν όσο περισσότερο μπορείς.

Το βιβλίο περιλαμβάνει έξι μεγάλες ενότητες, η καθεμία από τις οποίες αναφέρεται σε ένα σημαντικό θέμα από αυτά που πιστεύουμε ότι πρέπει να σε απασχολήσουν σε αυτή την τάξη. Κάθε ενότητα, με τη σειρά της, είναι χωρισμένη σε υπο-ενότητες. Σε καθεμία από αυτές θα βρεις πληροφορίες για να ξεκινήσεις τη συζήτηση του κάθε θέματος, αλλά θα βρεις και ατομικές ή ομαδικές ασκήσεις προκειμένου να βοηθηθείς να επεξεργαστείς το κάθε θέμα. Γι αυτό και το βιβλίο αυτό είναι ταυτόχρονα και *Τετράδιο Εργασίας:* γράφεις πράγματα που σου ζητούνται στην ώρα του Σ.Ε.Π. ή που εσύ θέλεις να γράψεις.

Το βιβλίο προορίζεται να χρησιμοποιηθεί στην τάξη, στην ώρα του Σ.Ε.Π., με την καθοδήγηση του Καθηγητή-Συμβούλου. Εντούτοις, είναι δυνατόν ένα μέρος του να το δουλέψεις και μόνος / μόνη σου αν έχεις το ανάλογο ενδιαφέρον, ή να το αξιοποιήσεις στο πλαίσιο κάποιου προγράμματος Σ.Ε.Π..

Τέλος, είναι καλό να κατανοήσεις ότι το αντικείμενο αυτό *δεν είναι «ένα μάθημα»* σαν τα άλλα, κι ας πρόκειται για μια δραστηριότητα που υλοποιείται μέσα στο σχολείο. Ο Σ.Ε.Π. είναι ένας θεσμός που δημιουργήθηκε για να σε βοηθήσει να σχεδιάσεις τη δική σου πορεία στη ζωή, να ανακαλύψεις αυτά που θέλεις εσύ, να αναπτύξεις περισσότερο αυτό που είσαι, να γίνεις ευτυχισμένος άνθρωπος.

Η Συγγραφική Ομάδα

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Α. ΤΡΙΤΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Η ΤΑΞΗ – ΚΛΕΙΔΙ

- *Γνωρίζεις τι σημαίνει «μετάβαση»;*
- *Έχεις προβληματιστεί για τη σημαντική φάση (Γ΄ Γυμνασίου) της σχολικής πορείας στην οποία βρίσκεσαι;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Μετάβαση
- (ΚΕ.ΣΥ.Π.)
- (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.)
- Ατομικός φάκελος Σ.Ε.Π.

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να κατανοείς την έννοια της μετάβασης και την αναγκαιότητα της σωστής και έγκαιρης προετοιμασίας σου, ώστε οι διάφορες μεταβάσεις να μετατρέπονται σε ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη
- να αναπτύσσεις προβληματισμούς για αυτή την κρίσιμη φάση (Γ΄ Γυμνασίου) της σχολικής σου πορείας.

Εισαγωγικά στοιχεία

Οι μεταβάσεις στη ζωή μας

Σε όλη μας τη ζωή περνάμε διάφορες φάσεις μετάβασης. **Μετάβαση** είναι το «πέρασμα» από μια γνωστή κατάσταση σε μια άλλη, άγνωστη σε μας. Οι μεταβάσεις μπορεί να αφορούν την προσωπική, εκπαιδευτική, κοινωνική ή επαγγελματική μας ζωή, όπως π.χ. είναι η μετάβαση από το Δημοτικό σχολείο στο Γυμνάσιο, η μετεγκατάσταση σε άλλη πόλη ή χώρα, η μετάβαση από την παιδική στην εφηβική ηλικία, η μετάβαση από το σχολείο στην αγορά εργασίας κτλ. Τα συναισθήματα που συνήθως συνοδεύουν τις διάφορες καταστάσεις μετάβασης μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με την προσωπικότητα του ατόμου, το είδος της μετάβασης, τις προηγούμενες εμπειρίες του ατόμου κτλ. Επίσης, τα συναισθήματα που νιώθει κανείς μπροστά στην αλλαγή μπορεί να διαφοροποιούνται ανάλογα με το αν η μετάβαση ήταν ανεπιθύμητη ή αν την επιδίωκε το άτομο, π.χ. αλλαγή κατοικίας. Για να διανύει κανείς με σύνεση και ωριμότητα τα διάφορα μεταβατικά στάδια στις σπουδές, στην εργασία, στην προσωπική του ζωή είναι σκόπιμο να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος για αυτά και να έχει αναπτύξει κάποιες δεξιότητες όπως αυτές της ευελιξίας, της λήψης αποφάσεων, της αναζήτησης και της κριτικής ανάγνωσης των πληροφοριών κ.ά. (*στην ενότητα της αυτογνωσίας θα δούμε πιο αναλυτικά τις δεξιότητες*). Κατάλληλη προετοιμασία για τις διάφορες αλλαγές σημαίνει, πάνω από όλα, «γνωρίζω και κατανοώ όσα συμβαίνουν γύρω μου και μέσα μου» υιοθετώντας μια κριτική στάση, ώστε να μην προσαρμόζομαι παθητικά και άκριτα στις διάφορες καταστάσεις, αλλά να τις διερευνώ και να δρω έτσι ώστε να τις μεταβάλλω ανάλογα με τις ανάγκες και τους στόχους μου. Μόνον έτσι οι διάφορες μεταβάσεις μετατρέπονται σε ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη, εξέλιξη και, συνακόλουθα, για κοινωνική πρόοδο.

Η οικογένεια, το σχολείο αλλά και άλλοι φορείς (π.χ. Υπ.Ε.Π.Θ., ΟΑΕΔ, Τοπική Αυτοδιοίκηση) οφείλουν να υποστηρίζουν (με κατάλληλη διαπαιδαγώγηση, με θέσπιση νόμων, με παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών κτλ.) τα νέα άτομα στις διάφορες κρίσιμες φάσεις μετάβασης.

Γ΄ Γυμνασίου: μπροστά σε μια μετάβαση

Σε μια φάση μετάβασης βρίσκεσαι και εσύ που φοιτάς στη Γ΄τάξη Γυμνασίου, γιατί πρόκειται να *μεταβείς* σε κάποια άλλη εκπαιδευτική βαθμίδα για τη συνέχιση των σπουδών σου ή στην αγορά εργασίας, εάν δεν συνεχίσεις τις σπουδές σου. Η Γ΄ Γυμνασίου λοιπόν είναι μια τάξη-κλειδί για σένα, αφού, μέχρι να τελειώσεις, θα πρέπει να έχεις πάρει κάποιες σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον σου και να προετοιμαστείς κατάλληλα για την υλοποίησή τους.

Φέτος, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Σ.Ε.Π., θα έχεις την ευκαιρία να διερευνήσεις πολλά σημαντικά θέματα που αφορούν τη γνωριμία με τον εαυτό σου, τη γνωριμία με τον κόσμο της εργασίας, την πληροφόρηση, τη λήψη αποφάσεων κ.ά. Η διερεύνηση των θεμάτων αυτών θα σε βοηθήσει να μπεις σε μια πορεία προσωπικής ανάπτυξης και εξέλιξης, ώστε να αντιμετωπίζεις με επιτυχία και ευελιξία τα διάφορα μεταβατικά στάδια της ζωής σου, να θέτεις στόχους και να παίρνεις ώριμες και υπεύθυνες αποφάσεις για τα θέματα που σε αφορούν.

Παράλληλα, η ενεργός συμμετοχή σου στα διάφορα προγράμματα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Σ.Ε.Π., όπως είναι τα Προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας, Ημέρες Σταδιοδρομίας, καθώς και η συμμετοχή σου στις διάφορες εργασίες Σ.Ε.Π. που προτείνονται στο βιβλίο σου, θα σου δώσουν ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και βιωματική μάθηση και θα αποτελέσουν πολύτιμα εφόδια για το μέλλον σου. Επίσης, τα *Κέντρα Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού* **(ΚΕ.ΣΥ.Π.)** ή τα Γραφεία *Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού* **(ΓΡΑ.Σ.Ε.Π..)** που λειτουργούν στην περιοχή σου, έχουν ιδρυθεί με σκοπό να παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Πέρα όμως από την προσπάθεια που γίνεται στο πλαίσιο εφαρμογής του θεσμού Σ.Ε.Π. στο Γυμνάσιο, καλό είναι και εσύ ο ίδιος /η ίδια να δραστηριοποιηθείς, προκειμένου να προετοιμαστείς για τη ζωή σου μετά το Γυμνάσιο και να σχεδιάσεις το μέλλον σου.

Τι θα μπορούσες να κάνεις εσύ πέρα από το μάθημα; Παρακάτω σημειώνονται κάποιες ιδέες.

ΙΔΕΕΣ:

Τηρώ «ημερολόγιο»

Εκτός από το βιβλίο που κρατάς στα χέρια σου, χρήσιμο θα σου φανεί να κρατάς ένα ημερολόγιο. Μετά από κάθε μάθημα μπορείς να σημειώνεις σε αυτό ό,τι σου φάνηκε σημαντικό και συνδέεται με σκέψεις, συναισθήματα, απόψεις, ενέργειες κτλ. και ήταν αποτέλεσμα του μαθήματος που παρακολούθησες. Επίσης, σε αυτό μπορείς να προγραμματίζεις κάποιες ενέργειές σου στο πλαίσιο του Σ.Ε.Π. ή μελλοντικές δράσεις σου που αφορούν θέματα που θα ήθελες να διερευνήσεις ή, ακόμα, μπορείς να τηρείς κάποιο είδος ερευνητικού ημερολογίου (περισσότερα στοιχεία θα βρεις στο Παράρτημα).

*Δημιουργώ έναν **« ατομικό φάκελο Σ.Ε.Π.» (portfolio)***

Σε αυτόν μπορείς να βάζεις όποιο υλικό επιλέξεις εσύ και αντιπροσωπεύει την προσωπικότητά σου, τους στόχους σου, τα επιτεύγματά σου, πληροφορίες που σε ενδιαφέρουν, συμπληρωμένες εργασίες (σε φωτοτυπία) από το βιβλίο Σ.Ε.Π., φωτογραφίες, ζωγραφιές, διπλώματα, το βιογραφικό σου κτλ.

Ο ατομικός σου φάκελος μπορεί, επίσης, να περιλαμβάνει θέματα όπως τα εξής: ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων, πληροφόρηση για σπουδές ή για επαγγέλματα κ.ά. (Περισσότερα στοιχεία θα βρεις στο Παράρτημα).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Προσπάθησε να απαντήσεις στα πιο κάτω ερωτήματα :

1. Η Γ΄ Γυμνασίου σηματοδοτεί για μένα μια **μετάβαση;** Γιατί;

2. Πώς νιώθω στην προοπτική αυτής της μετάβασης;

3. Τι μπορώ να κάνω για να προετοιμαστώ για τη μετάβαση στη φάση «μετά το Γυμνάσιο»;

4. Ποια θέματα, που αφορούν τη γνώση του εαυτού μου και του περιβάλλοντός μου, θα με ενδιέφερε να διερευνήσω αυτή τη χρονιά στο πλαίσιο του Σ.Ε.Π., αξιοποιώντας και γνώσεις από άλλα μαθήματα που διδάσκομαι στην τάξη αυτή;

5. Τι γνωρίζω για τα Κέντρα Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π) και τα Γραφεία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.);

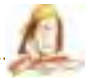

Να θυμάσαι ότι:

- Για να μπορέσεις να διαχειριστείς αποτελεσματικά τη «μετάβαση» από το Γυμνάσιο σε μια άλλη βαθμίδα σπουδών ή στο πεδίο της εργασιακής απασχόλησης χρειάζεται σκέψη, προετοιμασία, πληροφόρηση και αξιοποίηση όλων των υπηρεσιών που σου προσφέρει ο θεσμός Συμβουλευτική-Προσανατολισμός.

Β. ΤΙ ΚΑΝΩ ΜΕΤΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ;

- *Σε απασχολεί το ερώτημα «τι να κάνω μετά το Γυμνάσιο»;*
- *Έχεις σκεφτεί πώς θα μπορούσες να διερευνήσεις αυτό το ερώτημα και να βρεις τις απαντήσεις που χρειάζεσαι;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Εκπαιδευτικές επιλογές
- Εκπαιδευτικό σύστημα
- Σχέδιο εργασίας
- Εκπαίδευση
- Κατάρτιση
- Ενεργός έρευνα

Στόχος αυτού του κεφαλαίου (και μετά την εκπόνηση του Σχεδίου Εργασίας που σου προτείνουμε) είναι να βοηθηθείς:

- να διακρίνεις τις έννοιες εκπαίδευση, κατάρτιση
- να αποκτήσεις πλήρη εικόνα για τη δομή και το περιεχόμενο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος
- να συλλέγεις πολύτιμες πληροφορίες για τις εκπαιδευτικές επιλογές μετά το Γυμνάσιο
- να διερευνάς τους λόγους για τους οποίους διαφορετικά άτομα προβαίνουν σε διαφορετικές επιλογές σπουδών (π.χ. επιλογή Ενιαίου Λυκείου- επιλογή Τεχνικής Σχολής).

Εισαγωγικά στοιχεία

Στην τάξη που βρίσκεσαι, ένα από τα καίρια ερωτήματα που σε απασχολούν είναι: *Τι να κάνω μετά το Γυμνάσιο; Ποιον εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό δρόμο να διαλέξω;*

Η επιλογή αυτή είναι μια σημαντική απόφαση και θα σου χαράξει μια εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία. Γι' αυτό είναι σκόπιμο να εξαντλήσεις όλες τις πληροφορίες που σου χρειάζονται, πριν πάρεις κάποια απόφαση για σπουδές μετά το Γυμνάσιο. Υπάρχουν, βέβαια, και περιπτώσεις νέων που επιθυμούν να βγουν αμέσως μετά το Γυμνάσιο στην αγορά εργασίας. Ακόμα όμως και σ' αυτή την περίπτωση, θα πρέπει σίγουρα να

σκεφτεί κανείς να αποκτήσει επαγγελματική κατάρτιση, ανάλογα βέβαια με την ειδικότητα που τον ενδιαφέρει. Στις σύγχρονες συνθήκες εργασίας το απολυτήριο του Γυμνασίου δεν προσφέρει καμία επαγγελματική διέξοδο ή εξασφάλιση. Ο υποψήφιος εργαζόμενος χρειάζεται οπωσδήποτε εξειδίκευση και πιστοποίηση των επαγγελματικών του γνώσεων, που μόνο μια επίσημη και αναγνωρισμένη μεταγυμνασιακή Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση ή **Κατάρτιση** μπορεί να του προσφέρει.

Φυσικά στις επιλογές σου περιλαμβάνονται όχι μόνο τα δημόσια, αλλά και τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πρέπει, όμως, κάποιος να συλλέξει πληροφορίες, προκειμένου να επιλέξει τον πιο αξιόπιστο και αξιόλογο εκπαιδευτικό φορέα, σύμφωνα πάντα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του.

Υπάρχουν μαθητές που ζουν και σπουδάζουν στην Ελλάδα, αλλά δεν γνωρίζουν για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας, τις διάφορες δυνατότητες που έχουν για σπουδές μετά το Γυμνάσιο. Έτσι καταλήγουν να διαλέγουν «σπουδές στα τυφλά». Με τις πληροφορίες το τοπίο γίνεται πιο καθαρό, φωτίζονται και επιλογές που δεν τις είχες σκεφτεί ή τις είχες απορρίψει. Έχει, όμως, σημασία να ασκηθείς ο ίδιος στην **ενεργό έρευνα**, στη συλλογή και κριτική ανάγνωση των πληροφοριών, εάν δεν επιθυμείς να σου δίνονται έτοιμες λύσεις και να είσαι παθητικός δέκτης των πληροφοριών που σου προσφέρονται από διάφορες πηγές. Από την άλλη, στο βαθμό που οι πληροφορίες συνεχώς αλλάζουν (π.χ. συνεχείς μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα), είναι αναγκαίο για σένα να ασκηθείς στην ενεργό αναζήτηση των πληροφοριών που σε ενδιαφέρουν, ώστε αυτές να είναι επίκαιρες και έγκυρες. Στη συνέχεια αυτού του κεφαλαίου, καθώς και στην ενότητα της πληροφόρησης, θα βρεις βοήθεια για το πώς να *συλλέξεις πληροφορίες για το ελληνικό* ***εκπαιδευτικό σύστημα*** *και τις διάφορες* ***εκπαιδευτικές επιλογές*** *μετά το Γυμνάσιο*

Ένας τρόπος διερεύνησης του παραπάνω θέματος είναι

Η μέθοδος του Σχεδίου Εργασίας με βάση την Ενεργό Έρευνα[1].

Η μέθοδος του Σχεδίου Εργασίας (project) είναι η συστηματική διερεύνηση σε βάθος ενός θέματος που είναι σημαντικό για μας και μας απασχολεί. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός Σχεδίου Εργασίας μπορεί να γίνει στο πλαίσιο εφαρμογής μιας ενότητας Σ.Ε.Π., στο πλαίσιο ενός προγράμματος «Αγωγής Σταδιοδρομίας» ή ενός προγράμματος «Ευέλικτης Ζώνης» κ.ά.

Βήματα που ακολουθούμε για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός Σχεδίου Εργασίας:

1. **Συζήτηση – προβληματισμός**. Ένα Σχέδιο Εργασίας αρχίζει με αφορμή μια πρόταση ενός μέλους της ομάδας, ένα γεγονός, ένα επίκαιρο πρόβλημα, κάποιο προβληματισμό για ένα θέμα, κάποιο μάθημα, κάποιο ανάγνωσμα ή άρθρο σε μια εφημερίδα, κάποιο θέμα της τοπικής κοινωνίας κτλ. Ακολουθεί συζήτηση σε όλη την ομάδα· την ομάδα μπορεί να την αποτελεί όλη η τάξη ή ένας μικρότερος αριθμός μαθητών. Είναι σημαντικό όλα τα μέλη να συμμετέχουν ενεργά στη συζήτηση και να διαμορφώνουν από κοινού ένα πλαίσιο δράσης, σύμφωνα με το οποίο αποφασίζουν ποιες δραστηριότητες θα γίνουν, πόσος χρόνος θα απαιτηθεί για κάθε μία, ποιοι θα συμμετέχουν, με ποιους φορείς ή άτομα θα συνεργαστούν, ποιες θα είναι οι πηγές χρηματοδότησης των διαφόρων δραστηριοτήτων (εάν χρειάζεται), πού και με ποιο τρόπο θα παρουσιαστεί το υλικό που θα προκύψει στο τέλος του προγράμματος, πώς θα αξιολογήσουν το όλο εγχείρημα κτλ.
2. **Προγραμματισμός δραστηριοτήτων.** Στο στάδιο αυτό προγραμματίζεται τι ακριβώς θα γίνει, ποιος ή ποιοι θα κάνουν τι και πότε, με ποια σειρά, με ποιον τρόπο κτλ. Για παράδειγμα, αν πρόκειται να επισκεφτούμε επαγγελματικούς χώρους, αποφασίζουμε ποιοι θα είναι αυτοί, ποιες πληροφορίες μας ενδιαφέρει να συλλέξουμε και πώς θα τις συλλέξουμε, πότε θα πάμε κτλ.
3. **Πραγματοποίηση δραστηριοτήτων**.

   Φαση Α. Αρχικά γίνεται η συλλογή πληροφοριών. Μερικοί τρόποι συλλογής πληροφοριών είναι η έρευνα σε βιβλιοθήκη, οι συνεντεύξεις με εργαζομένους, ειδικούς, πολίτες κ.ά., η προετοιμασία και η συμπλήρωση ερωτηματολογίου, η παρατήρηση και η καταγραφή στοιχείων από τα ΜΜΕ, η έρευνα στο διαδίκτυο κτλ. Επίσης, μπορεί να αξιοποιηθούν σε αυτή τη φάση διάφορες τεχνικές ανάλογα με τη φαντασία και την ευρηματικότητα των μελών της ομάδας, όπως ζωγραφική, κολλάζ, σύνθεση μουσικών κομματιών, λήψη φωτογραφιών, συγγραφή κειμένων ή ποιημάτων, θεατρικό παιχνίδι κτλ. Η φάση αυτή είναι πολύ σημαντική και ίσως απαιτεί περισσότερο χρόνο. Τα μέλη που ασχολούνται με τις επιμέρους δραστηριότητες κάνουν συχνά συναντήσεις, ανταλλάσσουν απόψεις και αποφασίζουν για την πορεία των εργασιών τους.

   Φαση Β. Σύνθεση και επεξεργασία των πληροφοριών που συνέλεξαν οι διάφορες ομάδες. Αφού ανακοινωθούν οι διάφορες πληροφορίες προς όλους, συζητιούνται, συγκρίνονται, αξιολογούνται. Καταγράφονται τα πιο αξιόλογα και σημαντικά στοιχεία, καταρτίζονται πίνακες, σχεδιαγράμματα, φιλοτεχνούνται αφίσες, συντάσσονται γραπτές εκθέσεις ή ετοιμάζονται προφορικές παρουσιάσεις και ό,τι άλλο προβλέπεται από το σχέδιο δράσης. Το υλικό που προκύπτει μπορεί να παρουσιαστεί στην τάξη, να εκτεθεί σε ένα χώρο του σχολείου ή να παρουσιαστεί σε μια εκδήλωση του σχολείου ανοικτή στο κοινό.
4. **Αξιολόγηση.**

   Συζήτηση από όλα τα μέλη που συμμετείχαν για «το τι καταφέραμε, τι θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει καλύτερα, πώς κύλησε η διαδικασία, ποια ήταν τα αποτελέσματα, πώς μας φάνηκε η εμπειρία κτλ». Επίσης, αξιολόγηση μπορούν να κάνουν και οι υπόλοιποι μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Χρήσιμη, όμως, είναι και η αξιολόγηση που διενεργείται όχι μόνο στο τέλος, αλλά και στα ενδιάμεσα στάδια εφαρμογής του Σχεδίου Εργασίας.

Δραστηριότητα 1η

Μετά από συζήτηση που έγινε στο πλαίσιο του Σ.Ε.Π., οι μαθητές μιας τάξης Γ΄ Γυμνασίου σκέφτηκαν να εφαρμόσουν ένα Σχέδιο Εργασίας για να ερευνήσουν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τις δυνατότητες που αυτό τους προσφέρει για σπουδές μετά το Γυμνάσιο. Μετά από προβληματισμό κατέληξαν στις δραστηριότητες τις οποίες θα επιθυμούσαν να περιλαμβάνει ένα τέτοιο Σχέδιο, η υλοποίηση του οποίου θα διαρκούσε περίπου τρεις μήνες. Οι μαθητές δεν έχουν ακόμα ολοκληρώσει το σχεδιασμό, βρίσκονται στο στάδιο *του προβληματισμού και της συζήτησης*. Μπορούμε παρακάτω να δούμε τι έχουν σκεφτεί μέχρι τώρα:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ____________________

ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΚΟΠΟΣ: ΝΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΟΥΜΕ ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΕΤΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Συζήτηση – Προβληματισμοί

- ✓ να πληροφορηθούμε για τη δομή του ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος
- ✓ να ενημερωθούμε για το Ενιαίο Λύκειο και τις διεξόδους του, για το σύστημα πρόσβασης στα Α.Ε.Ι.-Τ.Ε.Ι.
- ✓ να πληροφορηθούμε για τις δυνατότητες σπουδών στην Τεχνική – Επαγγελματική εκπαίδευση
- ✓ να διερευνήσουμε άλλες πιθανές εκπαιδευτικές επιλογές
- ✓ να ερευνήσουμε και να καταγράψουμε τους λόγους για τους οποίους κάποια παιδιά επιλέγουν τη γενική εκπαίδευση, ενώ άλλα επιλέγουν τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση μετά το Γυμνάσιο

Βοήθησε τους μαθητές να προχωρήσουν στο δεύτερο βήμα του Σχεδίου Εργασίας, αυτό του «προγραμματισμού των δραστηριοτήτων». Τι θα τους πρότεινες εσύ;

Δραστηριοτητα 2η

Με τη μέθοδο του Σχεδίου Εργασίας προσπάθησε να διερευνήσεις το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και να συλλέξεις πληροφορίες *για τις διάφορες εκπαιδευτικές δυνατότητες μετά το Γυμνάσιο. (Στην ενότητα της πληροφόρησης θα βρεις χρήσιμες οδηγίες και βοήθεια).*

Στο Παράρτημα μπορείς να δεις την παρουσίαση ενός Προγράμματος Αγωγής Σταδιοδρομίας με αντίστοιχο θέμα.

Να θυμάσαι ότι:

- Με τη μέθοδο του *Σχεδίου Εργασίας* μπορείς να προσεγγίζεις πολλές από τις ενότητες του Σ.Ε.Π. που περιλαμβάνονται στο βιβλίο σου ή κάθε άλλο θέμα που αφορά στη σχολική ζωή ή άλλες δραστηριότητές σου.

Γ. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- *Γνωρίζεις ότι για να ασκήσεις κάποια επαγγέλματα απαιτείται άδεια άσκησης επαγγέλματος, ότι για την άσκηση μερικών επαγγελμάτων απαιτείται εξειδίκευση, ενώ για την άσκηση άλλων δεν απαιτείται εξειδίκευση, αλλά αρκούν γενικές γνώσεις και προσωπικές δεξιότητες ανάλογες με το αντικείμενο;*
- *Έχεις ακούσει τον όρο «δια-βίου μάθηση»;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Δια-βίου εκπαίδευση
- Σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας
- Άδεια άσκησης επαγγέλματος

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναπτύσσεις προβληματισμούς που αφορούν στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας
- να αναγνωρίζεις την αναγκαιότητα της «δια-βίου μάθησης» για την επαγγελματική και προσωπική σου ανάπτυξη.

Εισαγωγικά στοιχεία

Μεταξύ των ερωτημάτων που απασχολούν τους νέους που βρίσκονται μπροστά σε εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις περιλαμβάνονται και ερωτήματα που αφορούν τη σύνδεση σπουδών και επαγγέλματος[2].

Στη σημερινή πραγματικότητα φαίνεται να μην υπάρχει απόλυτη αντιστοιχία μεταξύ σπουδών και επαγγέλματος. Πολλοί απόφοιτοι Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. αναγκάζονται να βρουν απασχόληση σε άλλο αντικείμενο από αυτό των σπουδών τους ή συνεχίζουν να εκπαιδεύονται σε άλλα αντικείμενα καταρτιζόμενοι συνεχώς, ώστε να μπορέσουν να βρουν απασχόληση σε άλλο κλάδο. Το τελευταίο είναι εφικτό, εφόσον υπάρχουν σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που παρέχουν μια ευρεία επιστημονική υποδομή και επαγγελματικά προσόντα τα οποία οι εργαζόμενοι μπορούν να προσαρμόζουν, να διευρύνουν ή ακόμα και να διαφοροποιούν, ανάλογα με το αντικείμενο και τη θέση εργασίας.

Υπάρχουν επαγγέλματα που για να τα ασκήσει κάποιος χρειάζεται **άδεια άσκησης επαγγέλματος,** η οποία χορηγείται ανάλογα με τα εκπαιδευτικά του προσόντα και την επαγγελματική του εμπειρία. Η άδεια άσκησης επαγγέλματος δίνεται από τα διάφορα επιμελητήρια ή από τα αντίστοιχα υπουργεία στα οποία υπάγεται η κατηγορία του επαγγέλματος. ΄Ετσι, για παράδειγμα, δεν μπορείς να ασκείς το επάγγελμα του πολιτικού μηχανικού, αν δεν είσαι απόφοιτος του αντίστοιχου τμήματος του Πολυτεχνείου και αν δεν έχεις άδεια άσκησης επαγγέλματος από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. Το ίδιο ισχύει και για τα ιατρικά επαγγέλματα, για το επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού και για πολλά άλλα τεχνικά επαγγέλματα όπως του θερμοϋδραυλικού, του ηλεκτρολόγου, του ψυκτικού. Σε πολλές περιπτώσεις η χορήγηση επαγγελματικής άδειας δίνεται από τον αρμόδιο φορέα μετά από επιτυχείς εξετάσεις του υποψηφίου στην ειδικότητα που τον ενδιαφέρει. Η απόκτηση επαγγελματικής άδειας δίνει στον επαγγελματία που την κατέχει το **επαγγελματικό δικαίωμα** να εκτελεί νόμιμα ορισμένες εργασίες. ΄Ετσι κάποια επαγγέλματα κατοχυρώνονται, αφού οι μη κάτοχοι επαγγελματικών αδειών δεν μπορούν να τα ασκήσουν.

Προκειμένου να αποφασίσεις λοιπόν για κάποιο επάγγελμα, χρήσιμο είναι να ερευνήσεις αν για την άσκησή του χρειάζεται άδεια άσκησης επαγγέλματος και με ποιες προϋποθέσεις χορηγείται αυτή, έτσι ώστε να συνεκτιμήσεις όλες αυτές τις πληροφορίες στην απόφασή σου για επιλογή σπουδών και επαγγέλματος.

Κάποτε δεν απασχολούμαστε, τελικά, ακριβώς στο αντικείμενο που αρχικά σπουδάσαμε. Ας πάρουμε το παράδειγμα ενός νέου, ο οποίος έχει ολοκληρώσει φιλολογικές σπουδές, όπως τον ενδιέφερε με την προοπτική να γίνει καθηγητής φιλολογίας. Επειδή στο επάγγελμα αυτό δεν βρίσκει απασχόληση (πολλοί απόφοιτοι και λίγες θέσεις εργασίας), στρέφεται αναγκαστικά αλλού για αναζήτηση εργασίας. Μπορεί λοιπόν να αναζητήσει εργασία ως υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων, να γίνει δημοσιογράφος, να ασχοληθεί με τις εκδόσεις βιβλίων, να γίνει διαφημιστής κτλ. Ας υποθέσουμε π.χ. ότι θέλει να ασχοληθεί με τις δημόσιες σχέσεις, γιατί έχει επικοινωνιακές δεξιότητες, κοινωνικότητα, γνωρίζει ξένες γλώσσες και έχει ενδιαφέρον για το αντικείμενο. Φυσικά θα αξιοποιήσει τις γενικές επιστημονικές γνώσεις του βασικού του πτυχίου και μπορεί να προχωρήσει σε μεταπτυχιακές σπουδές ή να επιδιώξει κάποια επιμόρφωση ή σχετική κατάρτιση στον τομέα των Δημοσίων Σχέσεων. Η επιστημονική κατάρτιση που έχει αποκτήσει από τις βασικές του σπουδές, τα γενικότερα ενδιαφέροντά του, καθώς και οι προσωπικές του

δεξιότητες αποτελούν τα θεμέλια για παραπέρα εκπαίδευση και για τον προσανατολισμό του σε αυτό το αντικείμενο. Στο χώρο των Δημοσίων Σχέσεων πέτυχε το συγκεκριμένο άτομο να συνδυάσει, με επιτυχία, τις σπουδές και τις προσωπικές του δεξιότητες με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Φαίνεται ότι στις μέρες μας η δια βίου μάθηση, η συνεχής εκπαίδευση και επιμόρφωση αποτελούν μια ασπίδα κατά της ανεργίας και ταυτόχρονα μια θετική προοπτική για το άτομο που θέλει να εξελίσσεται, να έχει διαρκή πρόσβαση στη γνώση, σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από ραγδαίους ρυθμούς ανάπτυξης των πληροφοριών και της γνώσης, στη λεγόμενη «κοινωνία της γνώσης».

Δραστηριότητα 1η

Διάβασε προσεκτικά το παραπάνω εισαγωγικό κείμενο και σημείωσε σκέψεις, συναισθήματα και προβληματισμούς που σου δημιουργήθηκαν σχετικά με τα θέματα «δια-βίου μάθηση», «σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας». Στη συνέχεια μπορείς να τα συζητήσεις στην τάξη με τους συμμαθητές σου.

Δραστηριότητα 2η

Χρησιμοποίησε τη μέθοδο του Σχεδίου Εργασίας για να ερευνήσεις το θέμα της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Ένα ερώτημα, ενδεικτικά, μπορεί να είναι: Οι εργαζόμενοι ενήλικες στο οικογενειακό, συγγενικό σου περιβάλλον απασχολούνται σε επαγγέλματα συναφή με τις σπουδές τους;

Δραστηριότητα 3η

Στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης http://www.paep.org.gr, μπορείς να αναζητήσεις στατιστικά στοιχεία για τους δείκτες ανεργίας του εργατικού δυναμικού της χώρας μας σε συνάρτηση με το επίπεδο εκπαίδευσης των ατόμων (Κείμενα εργασίας Νο 2). Κατάγραψε σε μια σελίδα τα σχόλια και τις παρατηρήσεις σου και παρουσίασέ τα στην τάξη.

Να θυμάσαι ότι:

- Θα πρέπει να είσαι έτοιμος/η για «δια-βίου μάθηση» και αυτό δεν είναι αναγκαστικά «βάσανο», αλλά μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για προσωπική ανάπτυξη και επαγγελματική εξέλιξη.

Η ενότητα με μια ματιά

Προσπάθησε να απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα αξιοποιώντας όσα έμαθες σε αυτή την ενότητα.

- Η Γ΄ Γυμνασίου είναι μια σημαντική χρονιά για μένα, γιατί:

- Τα βήματα για να προσεγγίσω ένα θέμα με τη διαδικασία ενός Σχεδίου Εργασίας είναι:

- Διαφορετικά άτομα προβαίνουν και σε διαφορετικές επιλογές σπουδών. Από πού το καταλαβαίνω αυτό;

- Τι σημαίνει για μένα η φράση «δεν υπάρχει απόλυτη αντιστοίχιση σπουδών – επαγγέλματος»;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

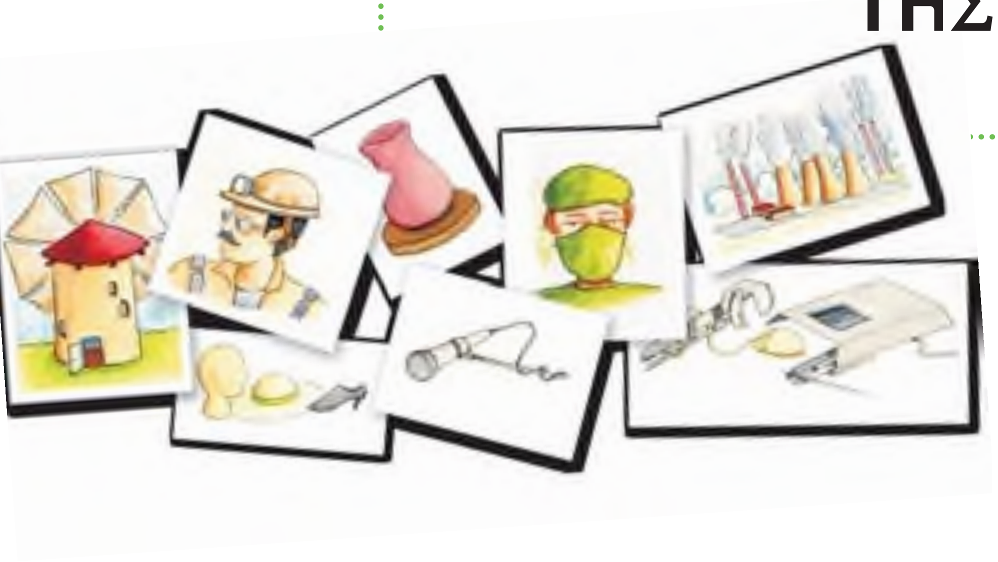

Α. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

– Έχεις ακούσει για τα επαγγέλματα του γανωτή, του μυλωνά, του βιοτεχνολόγου, του αναλυτή ηλεκτρονικών υπολογιστικών συστημάτων; Γνωρίζεις ποια είναι η σημερινή κατάσταση αυτών των επαγγελμάτων;
– Γνωρίζεις φυσικά ότι οι μαθητές έχουν υποχρεώσεις και δικαιώματα. Τι γνωρίζεις όμως για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εργαζομένων;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Εργασία
- Πλήρης απασχόληση
- Υποαπασχόληση
- Αγορά Εργασίας
- Ανεργία
- Επιστημονικές, τεχνολογικές ανακαλύψεις
- Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εργαζομένων

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναγνωρίζεις τη σημασία της εργασίας στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου
- να διακρίνεις σημαντικές έννοιες που σχετίζονται με την εργασία
- να εντοπίζεις τις διάφορες εξελίξεις στο χώρο της αγοράς εργασίας και να κατανοείς τη σημασία τους.

Εισαγωγικά στοιχεία

Ίσως έχεις αναρωτηθεί γιατί οι άνθρωποι περνούν ένα μεγάλο μέρος της ζωής τους ασκώντας κάποια εργασία. Σε όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες υπάρχει καταμερισμός της εργασίας, δηλαδή κάθε μέλος της κοινωνίας ασκεί και ένα έργο.

Με την **εργασία** ο άνθρωπος κερδίζει τα απαραίτητα για τη ζωή του και παράλληλα προσφέρει στο σύνολο της κοινωνίας. Επομένως, ο άνθρωπος με την εργασία καταξιώνεται κοινωνικά, ασκεί τα ταλέντα και τις δεξιότητές του, αποκτά ψυχική ισορροπία, ικανοποιεί τις οικονομικές ανάγκες του και γίνεται περισσότερο υπεύθυνος, καθώς είναι αναγκασμένος να λαμβάνει αποφάσεις.

Επιπλέον, αποκτά πολύτιμη γνώση του κόσμου, διευρύνει τις εμπειρίες του και συμπληρώνει κατ' αυτό τον τρόπο την εκπαίδευσή του.

Οι εργαζόμενοι έχουν **υποχρεώσεις** και δεσμεύσεις. Για παράδειγμα, πρέπει να προσφέρουν ευσυνείδητα τις υπηρεσίες τους, να συμμετέχουν οικονομικά στην ασφάλισή τους, να τηρούν τους συμφωνηθέντες όρους με τους εργοδότες ή τους πελάτες τους, να είναι εχέμυθοι κτλ. Έχουν, όμως, ταυτόχρονα και **δικαιώματα** νομικά κατοχυρωμένα, όπως ασφάλιση, επιδόματα, συντάξεις, αποζημιώσεις κτλ. Επίσης, οι εργαζόμενοι έχουν τη δυνατότητα να προασπίζονται και να προωθούν τα δικαιώματά τους με συλλογικό τρόπο (συνδικαλιστικά σωματεία) χρησιμοποιώντας νόμιμα μέσα, εκ των οποίων το ισχυρότερο και έσχατο είναι η απεργία. Κάθε τύπος απασχόλησης προσδιορίζεται και από ένα ιδιαίτερο νομικό πλαίσιο.

Κατά τη διάρκεια της ζωής του, ο άνθρωπος ασκεί ένα ή περισσότερα επαγγέλματα. Η πορεία του ατόμου στον επαγγελματικό χώρο αποκαλείται **σταδιοδρομία** και περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες του ατόμου, είτε αυτές είναι αμειβόμενες είτε όχι, καθώς και τις περιόδους κατά τις οποίες το άτομο ειδικεύεται, καταρτίζεται ή επιμορφώνεται σε ένα αντικείμενο. Η άσκηση ενός επαγγέλματος δεν είναι μια δραστηριότητα αποκομμένη από άλλες οικονομικές δραστηριότητες ή από την άσκηση άλλων επαγγελμάτων, αλλά εντάσσεται στο πλαίσιο της αγοράς εργασίας. Με άλλα λόγια, η **αγορά εργασίας**[3] είναι ο «χώρος» μέσα στον οποίο παράγονται, αποκτώνται, διατίθενται κτλ. προϊόντα ή υπηρεσίες.

Η εξεύρεση και η άσκηση κάποιας εργασίας δεν είναι, όμως, πάντοτε δυνατή ούτε εύκολη υπόθεση. Όταν οι άνθρωποι αναζητούν εργασία αλλά δε βρίσκουν, τότε εμφανίζεται το φαινόμενο της **ανεργίας.** Η ανεργία έχει πολλές δυσμενείς επιπτώσεις τόσο στην προσωπική όσο και στην κοινωνική ζωή των ανθρώπων. Η ανεργία είναι ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα που συνδέεται με τη λήψη αποφάσεων και με τον πολιτικό σχεδιασμό στον τομέα της απασχόλησης και της οικονομίας γενικότερα. Αν και η ανεργία δεν είναι εκπαιδευτικό πρόβλημα, ωστόσο σχετίζεται με την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, στο βαθμό που η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλλει στην αντιμετώπισή της.

Για διάφορους λόγους κάποιος αναγκάζεται να απασχολείται σε κάποιες δουλειές ευκαιριακά και για μικρό χρονικό διάστημα ή για μερικές μέρες την εβδομάδα ή για λιγότερες ώρες από το καθημερινό, πλήρες ωράριο. Τότε λέμε ότι αυτό το άτομο **υποαπασχολείται** ή ότι έχει **μερική απασχόληση.** Στην περίπτωση αυτή οι αποδοχές του και οι ασφαλιστικές του καλύψεις είναι μειωμένες. Αντίθετα, όταν εργάζεται με πλήρες ωράριο, κανονικές αποδοχές, πλήρη ασφάλιση, σύμφωνα με αυτά που κάθε φορά προβλέπουν οι νομοθετικές διατάξεις, τότε λέμε ότι έχει **πλήρη απασχόληση.** Γι' αυτό μέσα στις επιδιώξεις των εργαζομένων, αλλά και της πολιτείας, είναι η αύξηση των θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης.

Οι εξελίξεις στην επιστήμη και στην τεχνολογία έχουν οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές

στον κόσμο της εργασίας. Ορισμένα επαγγέλματα έχουν εξαφανισθεί, άλλα ασκούνται με τελείως διαφορετικό τρόπο, ενώ νέα επαγγέλματα κάνουν την εμφάνισή τους. Για παράδειγμα, το επάγγελμα της δακτυλογράφου καταργήθηκε μαζί με τις γραφομηχανές. Ο γραφίστας δουλεύει με τη βοήθεια των Η/Υ και κάνει πια ηλεκτρονική σχεδίαση εντύπου, ενώ ο περιβαλλοντολόγος εμφανίστηκε ως επάγγελμα τις δύο τελευταίες δεκαετίες.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις, εξάλλου, έχουν επιφέρει αυτοματοποίηση στην παραγωγή, καθώς και επαναστατικές αλλαγές στην οργάνωση του τομέα παροχής υπηρεσιών. Μέσω σύγχρονων ηλεκτρονικών συστημάτων ρυθμίζεται η παραγωγή προϊόντων στις βιομηχανίες. Για παράδειγμα, σύγχρονα προγράμματα Η/Υ ελέγχουν την καλή λειτουργία των μηχανών, την ποιότητα των υλικών και των προϊόντων που παράγονται. Υπάρχει περίπτωση να μη μεσολαβεί «ανθρώπινο χέρι» για την παραγωγή, τον έλεγχο, τη συσκευασία και τη μεταφορά κάποιων προϊόντων. Πολλοί εργαζόμενοι λοιπόν, εξειδικευμένοι για κάποιες εργασίες, ή έμειναν άνεργοι εξαιτίας αυτών των αλλαγών ή αναγκάστηκαν να ειδικευτούν σε άλλο αντικείμενο. Τέλος, οι τεχνολογικές εξελίξεις επέφεραν ανατροπές και στον τομέα παροχής υπηρεσιών (π.χ. επεξεργασία κειμένου μέσω Η/Υ, ηλεκτρονική αρχειοθέτηση εγγράφων, επεξεργασία πληροφοριών, ηλεκτρονική επεξεργασία και διακίνηση εγγράφων, κινητή τηλεφωνία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κτλ.). Συγκεκριμένα, οι νέες τεχνολογίες επέφεραν αλλαγές στα επαγγέλματα του παραπάνω τομέα (π.χ. χρηματιστής, τραπεζικός υπάλληλος, ασφαλιστής, γραμματέας, λογιστής), καθώς και στην οργάνωση των εργασιών γραφείου.

Απ' όλα αυτά κατανοεί κανείς ότι ο κόσμος της εργασίας είναι ένας κόσμος που συνεχώς μεταβάλλεται, μοιάζει σαν ένα όχημα που τρέχει με τρελούς ρυθμούς. Αυτό το γεγονός δημιουργεί νέες δυνατότητες αλλά και καινούργια προβλήματα και καινούργιες υποχρεώσεις τόσο στους εργαζόμενους όσο και στους εργοδότες και στις ίδιες τις οργανωμένες κοινωνίες.

Δραστηριοτητα 1η

Χρησιμοποίησε ως βάση το παράδειγμα, και γράψε στις στήλες του πίνακα επαγγέλματα που έχουν εξαφανισθεί, επαγγέλματα που ασκούνται σήμερα με διαφορετικό τρόπο, καθώς και νέα επαγγέλματα που έχουν εμφανισθεί. Έπειτα σημείωσε για κάθε περίπτωση την αιτία που επέφερε τις διάφορες αλλαγές στα επαγγέλματα που κατέγραψες.

Επαγγέλματα που έχουν εξαφανισθεί	**Επαγγέλματα που ασκούνται σήμερα με διαφορετικό τρόπο**	**Νέα επαγγέλματα**
Δακτυλογράφος	*Γραφίστας*	*Περιβαλλοντολόγος*
Αιτια Κατάργηση γραφομηχανής	Αιτια Ηλεκτρονική σχεδίαση εντύπου	Αιτια Αλλαγές στο περιβάλλον
____________	____________	____________
____________	____________	____________

Δραστηριοτητα 2η

Όλο και περισσότεροι άνθρωποι στην εποχή μας αλλάζουν επάγγελμα ή εργασία κατά τη σταδιοδρομία τους. Κατάγραψε την ιστορία της επαγγελματικής εξέλιξης κάποιου φιλικού ή συγγενικού σου προσώπου, παίρνοντας από αυτόν/ αυτήν μια συνέντευξη. Γράψε μια έκθεση και παρουσίασε τα στοιχεία σου στην τάξη. Στην έκθεση θα μπορούσες να συμπεριλάβεις και φωτογραφικό υλικό ή ακόμα και αποκόμματα συνεντεύξεων διάσημων ή απλών ανθρώπων. Αντί για παρουσίαση στην τάξη, θα μπορούσες να διοργανώσεις με τους συμμαθητές σου μια εκδήλωση με αυτό το θέμα στο σχολείο σου.

Ορισμένα ερωτήματα που θα μπορούσες να θέσεις κατά τη συνέντευξη, προκειμένου να διαπιστώσεις την επαγγελματική πορεία του προσώπου αυτού, είναι τα εξής:

- Πότε και πώς βρήκε για πρώτη φορά εργασία;
- Ποια τυπικά προσόντα απαίτησε αυτή η εργασία;
- Ποιες άλλες προσωπικές δεξιότητες απαιτεί η εργασία;
- Παραμένει ακόμη στην ίδια αρχική εργασία ή έχει αλλάξει από τότε;
- Υπήρξαν περίοδοι ανεργίας;
- Χρειάστηκε να επιμορφωθεί ή να επανακαταρτιστεί σε κάποιο αντικείμενο;
- Είναι ικανοποιημένος/η από την εργασία αυτή;

  (Μπορείς ακόμη γι’ αυτό το σκοπό να συμβουλευθείς έναν πιο ολοκληρωμένο οδηγό για τη συνέντευξη, ο οποίος υπάρχει στο Παράρτημα).

Δραστηριοτητα 3η

Αν ανατρέξεις στο βιβλίο των κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, θα εντοπίσεις επαγγέλματα τα οποία περιγράφονται σε διάφορα λογοτεχνικά κείμενα. Μπορείς να συζητήσεις με τους συμμαθητές σου μέσα στη σχολική τάξη τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται ορισμένα από αυτά.

Δραστηριοτητα 4η

Οι εργαζόμενοι έχουν δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις. Όσοι εργάζονται για πρώτη φορά ή αλλάζουν εργασία ενημερώνονται γι’ αυτά (πολλές υποχρεώσεις και δικαιώματα διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της εργασίας). Να σκεφτείς ένα επάγγελμα και να γράψεις στις στήλες του παρακάτω πίνακα βασικά δικαιώματα και κύριες υποχρεώσεις των ατόμων που εργάζονται σε αυτό.

Επαγγελμα:

Δικαιωματα	Υποχρεωσεις

Να θυμάσαι ότι:

- Η σταδιοδρομία του ανθρώπου μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα επαγγέλματα ή περισσότερες από μία εργασίες.
- Ο τρόπος εργασίας αλλάζει συνεχώς.
- Πολλά νέα επαγγέλματα εμφανίστηκαν, μερικά ασκούνται με διαφορετικό τρόπο, ενώ άλλα εξαφανίστηκαν.
- Οι εργαζόμενοι έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις που καλό είναι να γνωρίζουν.

Β. ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

– Ποιες είναι οι σύγχρονες μορφές απασχόλησης;
– Ποιες είναι οι σύγχρονες εργασιακές συνθήκες ;
– Πώς επηρεάζουν οι αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον τις επαγγελματικές μας επιλογές;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Τηλεργασία
- Μερική απασχόληση
- Εποχική απασχόληση
- Εργασία με το κομμάτι
- Παραδοσιακές μορφές απασχόλησης
- Νέες μορφές απασχόλησης
- Ηλεκτρονικό εμπόριο
- Μισθωτή εργασία
- Ελεύθερος επαγγελματίας
- Δεξιότητες

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να παρατηρείς τις αλλαγές στο σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον και να αναγνωρίζεις τις σύγχρονες συνθήκες εργασίας
- να διακρίνεις τις παραδοσιακές από τις νέες μορφές της απασχόλησης
- να διερευνάς πώς οι αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές του ατόμου και απαιτούν από αυτό νέες δεξιότητες.

Εισαγωγικά στοιχεία

Στην εποχή μας οι συνθήκες εργασίας και οι μορφές απασχόλησης των εργαζομένων μεταβάλλονται διαρκώς. Παράλληλα με τα παραδοσιακά σχήματα απασχόλησης, όπως **η άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος, η μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα**, έχουν δημιουργηθεί νέες ευέλικτες μορφές απασχόλησης όπως **η τηλεργασία, το**

ηλεκτρονικό εμπόριο (εμπόριο μέσω διαδικτύου), η ηλεκτρονική εργασία κτλ. Επίσης αυξάνεται ο αριθμός των ανθρώπων που εργάζονται με **μερική απασχόληση** ή **αυτοαπασχολούνται.**

Η εργασία από το σπίτι έχει γίνει όλο και πιο συχνός τρόπος απασχόλησης. Έτσι, με βάση τις δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογική εξέλιξη, και ιδίως το διαδίκτυο, μπορεί κάποιος να συνεργάζεται ταυτόχρονα με ανθρώπους από διάφορα σημεία της γης.

Ωστόσο, με την εμφάνιση αυτών των νέων και πιο ευέλικτων μορφών απασχόλησης, ο άνθρωπος απαιτείται να αναπτύσσει πολλές και ποικίλες νέες δεξιότητες. Αυτές μπορεί να είναι δεξιότητες συνεργατικότητας, επικοινωνίας, χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, λήψης απόφασης κτλ. που αποκτώνται μέσα από την αρχική ή τη δια-βίου εκπαίδευση. Δηλαδή, μέσω της συνεχούς εκπαίδευσης αποκτώνται νέες γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες. Χρειάζεται επίσης οι εργαζόμενοι του σήμερα και του αύριο να διαθέτουν κάποια χαρακτηριστικά όπως πρωτοβουλία, προσαρμοστικότητα, ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων, πνεύμα δημιουργκότητας, νεωτερικότητας κ.ά. Οι νέες αυτές μορφές απασχόλησης συνιστούν προσπάθειες αντιμετώπισης των οικονομικών και κοινωνικών μεταβολών, ενώ παράλληλα χρησιμοποιούνται έως ένα βαθμό και για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Επιπλέον, αλλάζουν οι συνθήκες εργασίας και οι εργασιακές σχέσεις. Για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι στις μεγάλες επιχειρήσεις δεν θα έχουν πια συγκεκριμένες θέσεις εργασίας, αλλά θα ασκούν παράλληλα πολλά και διαφορετικά καθήκοντα. Οι ραγδαίες και απρόβλεπτες εξελίξεις στο χώρο της εργασίας έχουν και ψυχολογικές συνέπειες, επηρεάζουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και τον κόσμο. Ωστόσο, οι εργαζόμενοι οφείλουν να περιφρουρούν τα δικαιώματά τους και να διεκδικούν ανθρώπινες συνθήκες εργασίας.

Εποχική εργασία	***Αυτοαπασχόληση***	***Τηλεργασία***	***Μερική απασχόληση***	***Παραγωγή «με το κομμάτι»***
Ο εργαζόμενος προσλαμβάνεται για να εξυπηρετήσει πρόσκαιρες-εποχικές ανάγκες μιας επιχείρησης, όπως π.χ. σερβιτόρος το καλοκαίρι σ' ένα νησί.	Γίνεσαι εργοδότης του εαυτού σου, π.χ. δημιουργώντας γραφείο διοργάνωσης συνεδρίων, εργαστήριο αποκατάστασης παλαιών αντικειμένων, χρυσοχοΐας κτλ. Η στροφή στην αυτοαπασχόληση αποτελεί διέξοδο στο αυξανόμενο πρόβλημα της ανεργίας.	Με τη χρήση ενός Η/Υ και ενός τηλεφώνου, ο εργαζόμενος δουλεύει από το σπίτι του ή σε διάφορα Κέντρα Τηλεργασίας (επεξεργασία κειμένων, λογιστικές εργασίες κτλ).	Απασχόληση με μειωμένο ωράριο (π.χ. πωλήτρια με ωράριο 4 ωρών ημερησίως)	Συνήθως αυτή η εργασία γίνεται στο σπίτι, αμείβεται με το κομμάτι (π.χ. ραπτική, επεξεργασία κειμένων, μεταφράσεις, συναρμολόγηση αντικειμένων κτλ.).

Δραστηριότητα 1η

α) ***Άσκηση στις μορφές απασχόλησης***

Κάθε μορφή απασχόλησης έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της.

(1) Μπορείτε να χωριστείτε σε ομάδες και να διερευνήσετε τα χαρακτηριστικά καθεμίας από τις εναλλακτικές μορφές απασχόλησης (π.χ. ωράριο, απαιτούμενες δεξιότητες, αποδοχές, δυνατότητα για ασφάλιση κτλ.), αντλώντας πληροφορίες από βιβλία, έντυπα, εφημερίδες και λαμβάνοντας συνεντεύξεις από οικεία σε σας πρόσωπα (εάν υπάρχει αυτή η δυνατότητα) που ασκούν κάποια από αυτές τις μορφές της απασχόλησης.

(2) Σκεφθείτε τους λόγους, τα κίνητρα που ωθούν τους ανθρώπους σε αυτές τις μορφές της απασχόλησης. Πόσο ικανοποιητικές μπορεί να είναι αυτές οι μορφές απασχόλησης;

(3) Συγκρίνετε τις νέες αυτές μορφές απασχόλησης με τις παραδοσιακές, παρουσιάζοντας και συζητώντας με επιχειρήματα τους προβληματισμούς και τις απόψεις σας στην τάξη.

β) ***Δραστηριότητες που μπορεί να γίνουν στο πλαίσιο διαφόρων Σχεδίων Εργασίας***

(1) *Μπορείς να κάνεις μια έρευνα* στην τοπική αγορά εργασίας πηγαίνοντας ο ίδιος σε επιχειρήσεις ή να βρεις στοιχεία μέσω των υπηρεσιών απασχόλησης, συλλόγων εργαζομένων κτλ.. Κατάγραψε τα επαγγέλματα που ασκούν οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση, τη μορφή εργασίας με την οποία απασχολούνται, τις αμοιβές, τα προσόντα τους και ό,τι άλλο νομίζεις. Με βάση τα στοιχεία που έχεις καταγράψει, μπορείς να συμπληρώσεις έναν πίνακα, όπως τον παρακάτω, ή κάποιον άλλον που θα σκεφτείς εσύ.

Επαγγέλματα	Μορφή απασχόλησης	Αμοιβή	Ωράριο εργασίας	Τυπικά προσόντα και δεξιότητες που απαιτούνται
1. Τεχνολόγος τροφίμων	μισθωτός, πλήρης απασχόληση	μηνιαίος μισθός ________	πλήρες ________	Πτυχίο Τ.Ε.Ι. ________

(2) Αναζήτησε μικρές αγγελίες, που αφορούν τη *ζήτηση και την προσφορά εργασίας*, στις εφημερίδες και στα περιοδικά. Κατάγραψε και ομαδοποίησε τις μορφές της απασχόλησης που προβάλλουν. Μπορείς να γράψεις μια έκθεση με τα στοιχεία αυτά και να την παρουσιάσεις στην τάξη σου.

(3) Από τα μαθήματα της Τεχνολογίας, της Ιστορίας, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής και από άλλα μαθήματα συγκέντρωσε στοιχεία για τις αλλαγές που επήλθαν στην εργασία σε διάφορες ιστορικές περιόδους. Θα αντιληφθείς ότι δεν αντιμετωπίζουμε μόνο εμείς σήμερα αλλαγές στην αγορά εργασίας, που μας τρομάζουν λίγο. Για παράδειγμα τι έγινε στην εποχή της Βιομηχανικής επανάστασης; Τι αναστάτωση έφεραν τότε στην εργασία οι οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές; Πώς τις αντιμετώπισαν οι άνθρωποι της εποχής εκείνης;

(4) Μπορείτε, στηριζόμενοι στην έρευνα αγοράς που έχετε κάνει, να διερευνήσετε: τα σχέδια που έχουν διαμορφώσει οι επίσημοι φορείς για την οικονομία της περιοχής σας , να προτείνετε δικές σας λύσεις προσπαθώντας να αξιοποιήσετε τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της περιοχής σας σε ανθρώπινους και φυσικούς πόρους.

Να θυμάσαι ότι:

- Εναλλακτικές μορφές απασχόλησης εμφανίζονται. Ο τρόπος εργασίας και οι συνθήκες εργασίας αλλάζουν. Απαιτούνται τότε νέες δεξιότητες από τους εργαζόμενους.

Γ. Η ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- Όταν ακούς τη λέξη «παγκοσμιοποίηση», τι σου έρχεται στο μυαλό;
- Έχεις φανταστεί ποτέ με ποιους τρόπους επηρεάζεται η σταδιοδρομία των ατόμων από το παραπάνω φαινόμενο;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Δεξιότητες
- Διεθνοποίηση
- Παγκοσμιοποίηση
- Δια-βίου εκπαίδευση – κατάρτιση

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναγνωρίζεις ότι η διεθνοποίηση της εργασίας και της οικονομίας επιδρά στην επαγγελματική ζωή των ατόμων και επηρεάζει το παρόν και το μέλλον τους
- να προβληματίζεσαι για τις αρνητικές και τις θετικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και για τους τρόπους αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της
- να αναζητείς πληροφορίες για την απασχόληση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εισαγωγικά στοιχεία

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχουν σημειωθεί τεράστιες αλλαγές στην τεχνολογία, στην ανάπτυξη των συγκοινωνιών και των επικοινωνιών, στην εξέλιξη των τρόπων διάδοσης των πληροφοριών, στις μορφές οργάνωσης και διοίκησης των επιχειρήσεων, στις χρηματιστηριακές συναλλαγές, στην εργασία, την εκπαίδευση, το εμπόριο κτλ.

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι αυτές οι αλλαγές μπορούν να μεταδοθούν αστραπιαία σχεδόν σε κάθε γωνιά της γης. Όλος *ο κόσμος θεωρείται πια μια παγκόσμια σκηνή* όπου όλοι παρακολουθούμε να παίζεται το ίδιο έργο. Εάν το έργο είναι καλό, επωφελούμαστε όλοι οι πολίτες του πλανήτη, εάν είναι κακό, ζημιωνόμαστε πάλι όλοι. Ζούμε λοιπόν στην εποχή της **παγκοσμιοποίησης**[4]. Πρόκειται για μια σημαντική περίοδο της πανανθρώπινης ιστορίας όπου επικρατεί η ελεύθερη και ανεμπόδιστη διακίνηση προϊόντων, κεφαλαίων, εργαζομένων, ιδεών σε διεθνές επίπεδο, με ό,τι αρνητικό ή θετικό συνεπάγεται αυτό. Στο πλαίσιο αυτό μπορούμε να αντιληφθούμε τη **διεθνοποίηση** της οικονομίας και της εργασίας.

Ειδικότερα, η διεθνοποίηση της οικονομίας έχει οδηγήσει στη διαμόρφωση νέων συνθηκών εργασίας. Νέα πρότυπα, νέοι τύποι απασχόλησης έχουν εμφανιστεί στην κοινωνία μας, η οποία διακρίνεται από πολυπλοκότητα και πολυπολιτισμικότητα. Επομένως, απαραίτητη κρίνεται η διαρκής πληροφόρηση και η δυνατότητα πρόσβασης σε πηγές πληροφόρησης που θα καλύπτουν όλους τους κοινωνικούς τομείς. Η πληροφόρηση δίνει στον άνθρωπο την ευκαιρία να διερευνήσει εναλλακτικές δυνατότητες στην εργασία και την κοινωνική ζωή του. Όμως, πληροφόρηση δε σημαίνει παθητική αποδοχή, αλλά κριτική στάση απέναντι στις πληροφορίες και στις εξελίξεις.

Η ανεργία αποτελεί ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι εργαζόμενοι αλλά και οι κοινωνίες στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Η ανάπτυξη και η συνένωση των εταιρειών σε υπερεθνικό επίπεδο έχει ως συνέπεια την αύξη-

ση της οικονομικής και της πολιτικής τους δύναμης, ενώ οι εργαζόμενοι νιώθουν ολοένα και μεγαλύτερη αβεβαιότητα για την εργασία τους. Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν όχι μόνο την κοινωνία και την απασχόληση αλλά και το χώρο της εκπαίδευσης.

Από την άλλη πλευρά, όμως, προβάλει η ανάγκη για τη διασφάλιση και το σεβασμό του δικαιώματος του ανθρώπου στην εργασία. Την ευθύνη της διασφάλισης του δικαιώματος στη εργασία την έχουν οι επιχειρήσεις, τα κράτη, οι διεθνείς ενώσεις και οργανώσεις αλλά, σε ένα βαθμό, και τα ίδια τα άτομα.

Ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα και υποχρέωση να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων που αφορούν την άσκηση της εργασίας και οφείλει να μη δέχεται άκριτα τις μεταβολές που αφορούν την εργασία του.

Για να μπορεί να αντιμετωπίζει το άτομο τις συνεχείς αλλαγές στο χώρο της εργασίας, είναι απαραίτητη η κατάλληλη προετοιμασία και εκπαίδευσή του. ΄Ετσι, η εξεύρεση εργασίας συνδέεται όχι μόνο με την ποιότητα και το είδος της προηγούμενης εκπαιδευτικής εμπειρίας του ατόμου, αλλά και με τη δυνατότητά του να ανανεώνει αυτή την εμπειρία και να την προσαρμόζει στα νέα δεδομένα.

Κλειδί για την επιτυχή αντιμετώπιση των συνεπειών της παγκοσμιοποίησης είναι *η **δια-βίου μάθηση και κατάρτιση*** και η κριτική στάση των ατόμων απέναντι σ’ αυτές τις αλλαγές.

Μεγάλη σημασία αποκτά επομένως η ανάπτυξη των **δεξιοτήτων** και των ικανοτήτων για:
- ενεργό συμμετοχή στις κοινωνικές υποθέσεις
- αξιολόγηση και αξιοποίηση των πληροφοριών
- επικοινωνία, εφευρετικότητα, ανάληψη πρωτοβουλιών κ.ά.
- δημιουργία εναλλακτικών σχεδίων σταδιοδρομίας.

Ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να αγωνιστεί και να βελτιώσει τη ζωή του, αλλά και να επιτύχει αλλαγές σε διάφορους κοινωνικούς τομείς, όπως είναι η εργασία και η εκπαίδευση.

Δραστηριοτητα 1η[5]

Σκέψου τι σου φέρνει στο νου η λέξη παγκοσμιοποίηση. Να οργανώσεις τις σκέψεις σου σημειώνοντας τα υπέρ και τα κατά της παγκοσμιοποίησης.

ΥΠΕΡ	ΚΑΤΑ
______________________________	______________________________
______________________________	______________________________
______________________________	______________________________

Αφού ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα αυτή, μπορείτε να συζητήσετε στην τάξη τις απόψεις που σημειώσατε. Με τη βοήθεια του καθηγητή σας προσπαθήστε να παρουσιάσετε τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης στη ζωή του ατόμου, αλλά και του κοινωνικού συνόλου.

Δραστηριοτητα 2η

Μια μεγάλη πολυεθνική επιχείρηση αξιοποίησε ένα ηλεκτρονικό μάτι τελευταίας τεχνολογίας, που παρακολουθεί την εξέλιξη της παραγωγής τροφίμων και κατευθύνει, στη συνέχεια, ένα ηλεκτρονικό χέρι που αποσύρει τα ελαττωματικά προϊόντα. Χιλιάδες εργαζόμενοι που είχαν εξειδικευτεί να κάνουν αυτή τη δουλειά, σε πολλές χώρες του κόσμου, απολύθηκαν.

Συζήτησε με ένα συμμαθητή σου τη συγκεκριμένη περίπτωση και απάντησε στα ερωτήματα:

- Τι άλλο θα μπορούσε να κάνει η επιχείρηση αντί να απολύσει τους εργαζομένους;
- Πώς μπορούν να αντιμετωπίσουν οι εργαζόμενοι τη νέα κατάσταση;
- Αν ήσουν σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού, και σύμφωνα με όσα έχεις ακούσει στο πλαίσιο του Σ.Ε.Π., με ποιο τρόπο θα μπορούσες να βοηθήσεις τους εργαζόμενους (συμβουλέψου και το κείμενο της Εισαγωγής);

Δραστηριοτητα 3η

Γνωρίζεις ότι μπορείς ελεύθερα να μετακινηθείς για σπουδές και εργασία σε ένα οποιοδήποτε κράτος της Ε.Ε.;

- Αναζήτησε στο διαδίκτυο, μέσω της σελίδας του Ε.Κ.Ε.Π (Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού), θέσεις εργασίας που εμφανίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Δ/νση: www.ekep.gr).
- Η αναζήτηση εργασίας σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα γίνεται με τη βοήθεια των Ευρωπαϊκών Υπηρεσιών Απασχόλησης, EURES. Αναζήτησε στην ιστοσελίδα του EURES πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (http://europa.eu.int/jobs/eures.).

Γράψε σε μια σελίδα τις παρατηρήσεις σου από την εμπειρία αυτή (διαπιστώσεις, απορίες, ανησυχίες κτλ.).

Να θυμάσαι ότι:

- Όλα όσα συμβαίνουν στον πλανήτη στον οποίο ζεις επηρεάζουν εσένα και τη ζωή σου. Έχεις όμως τη δυνατότητα να επηρεάζεις και εσύ με τη στάση σου και τη συμπεριφορά σου όσα συμβαίνουν σε αυτόν.

Δ. ΤΙ ΜΑΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΟΤΑΝ ΕΠΙΛΕΓΟΥΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

- Ίσως έχεις ήδη μια ιδέα για το επάγγελμα (ή την ομάδα επαγγελμάτων) που θα ήθελες να ακολουθήσεις. Αναρωτήθηκες όμως ποτέ για τις επαγγελματικές προτιμήσεις σου;
- Πώς διάλεξαν επάγγελμα οι γονείς σου;
- Πώς οδηγείται να επιλέξει κανείς το επάγγελμά του στην Ευρώπη και πώς στην Ινδία;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Επιλογή επαγγέλματος
- Εξωτερικοί παράγοντες
- Εσωτερικοί παράγοντες
- Διαπροσωπικοί παράγοντες
- Κοινωνικοί παράγοντες
- Περιβαλλοντικοί παράγοντες
- Πληροφόρηση
- Σχέδιο ζωής

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναγνωρίζεις τους παράγοντες που μπορούν να σε επηρεάσουν στην επιλογή του επαγγέλματός σου
- να ιεραρχείς τους παράγοντες αυτούς
- να συσχετίζεις την επαγγελματική σου επιλογή με το γενικότερο ‘σχέδιο ζωής’ σου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Εκτός από τη σωματική, την πνευματική και την ψυχολογική ωρίμαση ενός ανθρώπου μπορούμε να μιλήσουμε και για την **επαγγελματική** του **ωρίμανση.** Πρόκειται για τη διαδικασία εκείνη μέσα από την οποία διαμορφώνουμε μια προτίμηση για ένα επάγγελμα και πραγματοποιούμε την επιλογή μας αυτή.

Την επιλογή του επαγγέλματός μας την επηρεάζουν τόσο **εξωτερικοί** όσο και **εσωτερικοί** παράγοντες. Εξωτερικοί παράγοντες είναι μέλη της οικογένειάς μας, άλλοι άνθρωποι που γνωρίζουμε και είναι σημαντικοί για μας, άνθρωποι που θαυμάζουμε και θέλουμε να μιμηθούμε, το σχολείο, η κοινωνία, το οικονομικό σύστημα, η αγορά εργασίας, το φυσικό περιβάλλον, οι κλιματολογικές συνθήκες, η υπάρχουσα τεχνολογία κτλ.

Στους εσωτερικούς παράγοντες μπορούμε να συμπεριλάβουμε τα ιδιαίτερα κίνητρα, τα ενδιαφέροντα, τις προσδοκίες και τις επιθυμίες ενός ατόμου, τις αξίες του, τις ανάγκες του, αλλά και τις ιδιαιτερότητές του (χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, ειδικές δυνατότητες ή περιορισμούς που ισχύουν για κάθε άτομο).

Βέβαια, ως ένα βαθμό, οι εσωτερικοί παράγοντες επηρεάζονται από τους εξωτερικούς.

Σημαντικό ρόλο παίζει, επίσης, η **γνώση του εαυτού,** των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, των ενδιαφερόντων, των ικανοτήτων, αλλά και των προσωπικών μας αξιών.h

Στους εξωτερικούς παράγοντες μπορούμε να συμπεριλάβουμε την **πληροφόρηση** για τις σημερινές συνθήκες της αγοράς εργασίας, αλλά και για ό,τι αφορά τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων επαγγελμάτων. Μόνο στην περίπτωση που γνωρίζουμε τόσο τον εαυτό μας όσο και την πραγματικότητα του περιβάλλοντος είμαστε σε θέση να κάνουμε προσωπικές επιλογές που μας ικανοποιούν και να πάρουμε λογικές αποφάσεις.

Ο καθένας μας, λαμβάνοντας συστηματικά υπ' όψη του τους παραπάνω παράγοντες, πρέπει να καταστρώνει ένα **σχέδιο ζωής**. Είναι ένας καλός τρόπος να βλέπουμε τη ζωή μας σε προοπτική και να σχεδιάζουμε το μέλλον μας. Μπορεί η επιρροή κάποιων ανθρώπων ή η επίδραση ορισμένων συνθηκών του περιβάλλοντος να είναι πολύ σημαντική, ωστόσο **ο αρχιτέκτονας του σχεδίου της ζωής σου πρέπει να είσαι εσύ ο ίδιος/η ίδια.**

Για μια σωστή επιλογή επαγγελματικής πορείας, είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνουμε υπόψη μας τόσο τις βαθύτερες και διαχρονικά σταθερότερες επιθυμίες μας όσο και τις υπάρχουσες ή προβλεπόμενες συνθήκες. Ασφαλώς, το επάγγελμα που θα επιλέξεις πρέπει να εναρμονίζεται με το σχέδιο της ζωής σου.

Το αρχικό σχέδιο ζωής πρέπει να είναι ευέλικτο, έτσι ώστε να μπορεί να αναπροσαρμόζεται όταν οι συνθήκες αργότερα το επιβάλλουν.

Δραστηριοτητα 1η

Σημείωσε σε ένα χαρτί πώς φαντάζεσαι τη ζωή σου όταν θα είσαι 25 χρονών. Ποιο θα μπορούσε να είναι το επάγγελμά σου; Με τι ακριβώς θα ασχολείσαι και πώς θα περνάς τον ελεύθερο χρόνο σου; Τι ώρα θα χρειάζεται να ξυπνάς; Πόσο κόσμο θα χρειάζεται να βλέπεις; Θα χρειάζεται να καταβάλλεις έντονη φυσική προσπάθεια ή θα πρέπει να μένεις για πολλές ώρες καθισμένος;

Αφού φανταστείς τη μελλοντική σου ζωή για 5 λεπτά περίπου, γύρνα από την άλλη πλευρά το χαρτί σου. Σημείωσε ποια πράγματα θεωρείς σημαντικά στο μελλοντικό σου επάγγελμα. Αν θέλεις, ιεράρχησέ τα. Ίσως ο παρακάτω πίνακας σου δώσει κάποιες ιδέες:

Να εργάζομαι με πολλούς ανθρώπους		Να ταξιδεύω συχνά
Να βοηθώ και να φροντίζω ανθρώπους		Να μην εκτίθεμαι σε κινδύνους
Να έχω ευκαιρίες για δημοσιότητα		Να κατασκευάζω πράγματα με τα χέρια μου
Να έχω υψηλή αμοιβή		Να εργάζομαι στο σπίτι μου
Να έχω πολύ ελεύθερο χρόνο		Να έχω την αίσθηση της δημιουργίας
Να ορίζω εγώ το χρόνο εργασίας μου		Να έχω μια σίγουρη δουλειά

Διάλεξε ένα συμμαθητή ή συμμαθητριά σου που να μην ανήκει στην παρέα σου. Αν μάλιστα θέλεις να γνωρίσεις περισσότερο κάποιον, ίσως αυτή η δραστηριότητα να αποτελεί μια καλή ευκαιρία. Κάποιος από τους δύο σας αποφασίζει να αρχίσει πρώτος. Θα μιλήσει για όσα θεωρεί σημαντικά στο μελλοντικό του επάγγελμα. Ο άλλος που τον ακούει μπορεί, αν θέλει, να του κάνει διευκρινιστικές ερωτήσεις που θα τον βοηθήσουν να μιλήσει όσο το δυνατόν περισσότερο και να είναι σαφέστερος. Μετά από 5 περίπου λεπτά, όταν θα σας πει ο καθηγητής σας, αλλάζετε ρόλους.

Στο τέλος, μπορεί ο καθένας να αναφέρει στην τάξη:

- *πώς αισθανόταν όταν μίλαγε ο ίδιος και πώς όταν άκουγε τον άλλον*
- *δύο στοιχεία που ο ίδιος θεωρεί σημαντικά για την επαγγελματική του επιλογή.*

Δραστηριοτητα 2η

Πάρε μια συνέντευξη από κάποιον που έχει την ηλικία των γονιών σου.

Ρώτησέ τον για το επάγγελμά του. Πόσες δουλειές άλλαξε, αν άλλαξε, στη ζωή του; Τι του αρέσει περισσότερο στη δουλειά του; Τι δεν του αρέσει; Τι τον οδήγησε σε αυτή τη δουλειά;

Γράψε μια μικρή έκθεση στην οποία θα παρουσιάζεις βασικά σημεία της συνέντευξής σου, π.χ. από ποιους παράγοντες επηρεάστηκε η επαγγελματική επιλογή του ανθρώπου με τον οποίο μίλησες; Ήταν εξωτερικοί ή εσωτερικοί παράγοντες; Πόσο ευχαριστημένος είναι ο ίδιος από τη δουλειά του;

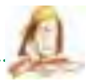

Να θυμάσαι ότι:

- Το σχέδιο ζωής είναι ένας καλός οδηγός για να ξέρουμε πού πάμε και γιατί.
- Η επαγγελματική επιλογή πρέπει να εναρμονίζεται με το σχέδιο ζωής κάθε ανθρώπου.
- Επιλέγουμε καλύτερα, όταν γνωρίζουμε τον εαυτό μας, τα ενδιαφέροντά μας, τις επαγγελματικές μας αξίες, το περιβάλλον μας.
- Επιλέγουμε καλύτερα, όταν γνωρίζουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επαγγέλματος που μας ενδιαφέρει.

Ε. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

– Σε ποιο επάγγελμα θα μπορούσες να αναπτύξεις καλύτερα τις δυνατότητές σου;

– Πού θα βρεις πληροφορίες για αυτό;

– Αναρωτήθηκες ποτέ για τα ‘σκοτεινά σημεία’ ενός επαγγέλματος;

– Ποιος είναι ο πιο σύντομος δρόμος για να κάνεις πραγματικότητα τις επαγγελματικές σου επιλογές;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Περιγραφή επαγγέλματος
- Συλλογή πληροφοριών
- Άμεση επαφή-συνέντευξη
- Υπηρεσίες Επ. Προσανατολισμού, ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.-ΚΕ.ΣΥ.Π.
- Επαγγελματική μονογραφία
- Συνθήκες εργασίας
- Τρόπος ζωής

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να ερευνάς τα διάφορα επαγγέλματα
- να συλλέγεις πολύτιμες πληροφορίες για τα επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν
- να βρίσκεις, να αξιολογείς και να συντάσσεις επαγγελματικές μονογραφίες
- να συνδέεις τα επαγγέλματα με τον τρόπο ζωής που αυτά συνεπάγονται.

Εισαγωγικά στοιχεία

Ο καλύτερος τρόπος για να γνωρίσουμε ένα επάγγελμα είναι να το ασκήσουμε. Τότε, όμως, αν διαπιστώσουμε ότι δεν μας ταιριάζει, ίσως να είναι πολύ αργά. Διότι για κάθε επάγγελμα απαιτείται σοβαρή προσπάθεια και πολύς χρόνος, προκειμένου να αποκτήσουμε την κατάλληλη εκπαίδευση και να βρούμε μια θέση εργασίας. Είναι, λοιπόν, φρόνιμο να μη βαδίζουμε στα τυφλά.

Δύο τρόποι υπάρχουν για να **πληροφορηθούμε** για ένα επάγγελμα. Ο πρώτος είναι να μιλήσουμε με ανθρώπους που το ασκούν. Οι πληροφορίες που μας δίνουν είναι συχνά υποκειμενικές, αλλά μαθαίνουμε ‘μυστικά’ που δε θα τα βρούμε σε κανέναν επαγγελματικό οδηγό.

ΚΕ.ΣΥ.Π. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου[6]
Εκπαιδευτικό, πληροφοριακό και υποστηρικτικό υλικό Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΠ)
Ηλεκτρονικοί Οδηγοί

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: Αναλυτής συστημάτων

Ορισμός: Ο αναλυτής συστημάτων σχεδιάζει τη λύση προβλημάτων εφαρμογής συστημάτων υπολογιστών για την κάλυψη των αναγκών ενός οργανισμού.

Περιγραφή: Οι αναλυτές συστημάτων μπορεί να σχεδιάζουν νέα συστήματα (λογισμικό και υλικό) ή να προτείνουν νέο λογισμικό που επεκτείνει την λειτουργικότητα υπάρχοντος συστήματος. Οι περισσότεροι αναλυτές συστημάτων ειδικεύονται σε συγκεκριμένο τύπο συστήματος, που ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο του οργανισμού στον οποίο εργάζονται, π.χ. επιχειρήσεις, λογιστικά ή χρηματοοικονομικά συστήματα, επιστημονικά ή μηχανολογικά συστήματα. Ο αναλυτής συστημάτων καθορίζει τους στόχους του συστήματος, σχεδιάζει το σύστημα, καθορίζει τις ανάγκες της επιχείρησης σε υλικό και λογισμικό, διαχειρίζεται, βελτιώνει και επιδιορθώνει τις εφαρμογές της εταιρείας. Στις δραστηριότητες του αναλυτή συστημάτων περιλαμβάνονται επίσης η επίβλεψη και η διαχείριση όλου του συστήματος της εταιρείας ή του τμήματος για το οποίο είναι υπεύθυνος, καθώς και η άμεση συνεργασία με τη διοίκηση της εταιρείας και με τους υπευθύνους όλων των τμημάτων, ώστε να είναι εφικτή η σχεδίαση εφαρμογών που θα διευκολύνουν την εργασία τους.

Στην εργασία του χρησιμοποιεί προηγμένες επιστημονικές τεχνικές όπως δομημένη ανάλυση, μοντελοποίηση δεδομένων, μαθηματική ανάλυση και υπολογισμό κόστους κτλ. για το σχεδιασμό του συστήματος.

Προϋποθέσεις άσκησης:

Χαρακτηριστικά:

Νομοθετική κατοχύρωση:

Εκπαίδευση: Για την άσκηση του επαγγέλματος αυτού απαιτείται πτυχίο Τμήματος Πληροφορικής ή Τμήματος με σπουδές σχετικές με διαχείριση πληροφοριών και επιστήμης πληροφοριών Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.

Δεξιότητες: Απαραίτητα προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματος είναι η οργανωτικότητα, η αναλυτική και συνθετική σκέψη, η υπολογιστική και μαθηματική ικανότητα και η επινοητικότητα. Χρειάζεται επίσης να έχει κανείς ικανότητα παραγωγής ιδεών και πρωτοτυπία σκέψης, καθώς και δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας.

Μέλλον: Το επάγγελμα του αναλυτή συστημάτων όπως και όλα τα επαγγέλματα που σχετίζονται με την πληροφορική, έχει μεγάλη ζήτηση στην αγορά εργασίας και οι προοπτικές εξεύρεσης, διατήρησης της εργασίας και εξέλιξης σε αυτήν είναι πολύ καλές. Το επάγγελμα είναι πολύ καλά αμειβόμενο.

Περιβάλλον απασχόλησης: Οι αναλυτές συστημάτων μπορούν να απασχοληθούν σε οποιαδήποτε εταιρεία υπολογιστών ή να εργασθούν ως ιδιώτες παρέχοντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε εταιρείες υπολογιστών ή σε εταιρείες που χρειάζονται αναλυτή συστήματος για δικό τους έργο.

Επαγγελματικές συνθήκες: Η εργασία του αναλυτή συστημάτων είναι πολύπλοκη, με υψηλό βαθμό δυσκολίας και με μεγάλη ευθύνη. Δουλεύει με συνεχόμενο ωράριο, που πολλές φορές παρατείνεται λόγω των αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων της εργασίας που αναλαμβάνει. Κατά τη διάρκεια της εργασίας του συνεργάζεται με τους διευθυντές και τους εργαζόμενους της εταιρείας έτσι ώστε να προτείνει την καταλληλότερη λύση. Κατά την εργασία του χρησιμοποιεί τη διαθέσιμη τεχνολογία όπως δίκτυα υπολογιστών, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, Internet κτλ.

Εργάζεται σε χώρο γραφείου με καλές συνθήκες. Η πολύωρη ενασχόληση με τα υπολογιστικά συστήματα επιφέρει σωματική, πνευματική κούραση και ορισμένες φορές μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην όραση, στην πλάτη και στα χέρια.

Επαγγελματικές οργανώσεις:

Γενικά σχόλια: Ο αναλυτής συστημάτων, για να προτείνει σύστημα υπολογιστών για μια εταιρεία, χρησιμοποιεί σύγχρονα τεχνολογικά μέσα που διευκολύνουν την εργασία του. Για την άσκηση του επαγγέλματος απαιτείται πλήρης αντίληψη των συνθηκών και των αναγκών του οργανισμού, οργανωτικές ικανότητες, σε συνδυασμό με εξειδικευμένες γνώσεις στην πληροφορική.

Ο αναλυτής συστημάτων, εκτός των άλλων, χρειάζεται να διαθέτει επικοινωνιακή ευχέρεια και ικανότητα συνεργασίας για τις καθημερινές επαφές του με τους συνεργάτες του, αλλά και με τα στελέχη της εταιρείας στην οποία αναλαμβάνει να προτείνει σύστημα.

Ο δεύτερος τρόπος είναι να ανατρέξουμε σε "**Οδηγούς Επαγγελμάτων**" που συνήθως περιέχουν "**επαγγελματικές μονογραφίες**". Οι επαγγελματικές μονογραφίες είναι σύντομες περιγραφές επαγγελμάτων, στις οποίες δίνεται ο ορισμός τους, η κατηγορία στην οποία ανήκουν, μια σύντομη περιγραφή τους, ο τύπος της εκπαίδευσης που προϋποθέτουν, οι δεξιότητες που απαιτούνται για την άσκησή τους, το περιβάλλον εργασίας, οι εργασιακές συνθήκες κτλ. Τέτοιες μονογραφίες μπορείς να βρεις στα **ΚΕ.ΣΥ.Π.**, σε Οδηγούς Επαγγελμάτων που κυκλοφορούν στο εμπόριο, καθώς και στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (βλ. Δραστηριότητα 2). Ένα παράδειγμα τέτοιας μονογραφίας παρουσιάστηκε στην προηγούμενη σελίδα του βιβλίου σου.

Αξίζει να προσέξουμε τις *επαγγελματικές συνθήκες* που αναφέρονται στην περιγραφή ενός επαγγέλματος. Πρόκειται για τις **συνθήκες** που επικρατούν στον ευρύτερο επαγγελματικό χώρο ενός εργαζομένου (αν, για παράδειγμα, εργάζεται το πρωί ή το βράδυ, σε γραφείο, στο σπίτι του ή στο ύπαιθρο κτλ.) και έχουν σοβαρό αντίκτυπο στον τρόπο της ζωής του. Για παράδειγμα, ίσως είναι υποχρεωμένος κανείς να εργάζεται όταν ο περισσότερος κόσμος ξεκουράζεται ή διασκεδάζει, να διαθέτει ελάχιστο ελεύθερο χρόνο σε ορισμένες χρονικές περιόδους ή να βρίσκεται μακριά από τους δικούς του για μεγάλα διαστήματα.

Δραστηριοτητα 1η

Συζήτησε με δύο ενήλικες φίλους σου ή συγγενείς σου για το επάγγελμά τους. Ρώτησέ τους τι τους αρέσει περισσότερο στη δουλειά τους. Τι είδους δραστηριότητες περιλαμβάνει η εργασία τους; Τι είδους εκπαίδευση χρειάστηκε να λάβουν για να ασκήσουν το επάγγελμά τους; Τι συμβουλές θα έδιναν σε έναν νέο που θα ήθελε σήμερα να ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα;

Δραστηριοτητα 2η

Προσπάθησε να συντάξεις μια σύντομη επαγγελματική μονογραφία για ένα από τα επαγγέλματα της δραστηριότητας 1. Οι πληροφορίες που συνέλεξες είναι αρκετές για κάτι τέτοιο; Τι άλλο θα έπρεπε να ρωτήσεις; Στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση http://www.pi-schools.gr, θα βρεις την ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Αναζήτησε το πανελλήνιο δίκτυο επικοινωνίας και πληροφόρησης Νέστωρ, από τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Πήγαινε στις επαγγελματικές μονογραφίες και βρες την επαγγελματική μονογραφία που είναι καταχωρισμένη εκεί και αντιστοιχεί σε αυτή που συνέταξες εσύ. Σύγκρινε τις πληροφορίες που πήρες μέσω της συνέντευξης και αυτές που βρήκες πλοηγούμενος στο διαδίκτυο. Αν το σχολείο σου δεν έχει πρόσβαση στην ηλεκτρονική πληροφόρηση –ή αν το επάγγελμα που ψάχνεις δεν είναι καταχωρισμένο- απευθύνσου στο Κέντρο Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) ή στο Γραφείο Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.) της περιοχής σου. Αυτή η κίνηση ίσως αποδειχτεί μια πολύ καλή λύση για έγκυρη πληροφόρηση.

Δραστηριοτητα 3η

Σκέψου ένα ή δυο επαγγέλματα που θα μπορούσαν να σε ενδιαφέρουν ή, έστω, να σου κινούν την περιέργεια. Κάθε μαθητής προτείνει ένα επάγγελμα. Κάποιος τα σημειώνει στον πίνακα. Αν το επάγγελμα που έχεις στο μυαλό σου είναι γραμμένο ήδη, βρες γρήγορα ένα άλλο. Το σημαντικό είναι να είναι γραμμένα στον πίνακα τόσα διαφορετικά επαγγέλματα όσοι και οι μαθητές της τάξης σου.

Θυμήσου ποιο από αυτά πρότεινες εσύ. Καλείσαι να συντάξεις μια μονογραφία για το συγκεκριμένο επάγγελμα. Σκέψου το σοβαρά. Σε μια συλλογική δραστηριότητα, όπως αυτή, όλοι είναι εξίσου σημαντικοί. Η μονογραφία που θα φτιάξεις αποτελεί το δικό σου κομμάτι ευθύνης.

Στο επόμενο μάθημα του Σ.Ε.Π., στην τάξη, μπορείτε να καταρτίσετε μια λίστα ‘σημαντικών πληροφοριών’ στην οποία θα συνοψίζονται βασικά στοιχεία για το κάθε επάγγελμα, όπως φαίνεται παρακάτω:

Ονομασία επαγγέλματος	Περιγραφή	Εκπαίδευση	Προοπτικές	Παρατηρήσεις;
Προγραμματιστής	Δημιουργία και συντήρηση λογισμικού	Λύκειο, Τ.Ε.Ε., Ι.Ε.Κ., Τ.Ε.Ι., Α.Ε.Ι., Μεταπτυχιακά	Καλές	Κατάλληλο και για άτομα με κινητικές δυσκολίες
Σχεδιαστής	________	________	________	________

Φτιάξτε ένα ντοσιέ συγκεντρώνοντας όλες τις επαγγελματικές μονογραφίες που συντάξατε. Στην πρώτη σελίδα τοποθετήστε τη συγκεντρωτική λίστα που καταρτίσατε. Αυτό είναι το Ντοσιέ Επαγγελματικών Πληροφοριών της τάξης σας. Στο εξής, μπορείτε να το συμπληρώνετε με νέα στοιχεία και να ανατρέχετε σε αυτό κάθε φορά που χρειάζεστε. Μην ξεχάσετε να ορίσετε έναν υπεύθυνο φύλαξης του Ντοσιέ. Αν θέλετε, μπορείτε να το κρατάτε εκ περιτροπής.

Μια καλή ιδέα θα ήταν να φωτοτυπηθεί η λίστα για όλους τους μαθητές της τάξης. Θα μπορούσε να αποτελέσει την πρώτη σελίδα ενός προσωπικού Ντοσιέ Επαγγελματικών Πληροφοριών.

Να θυμάσαι ότι:

- Η επαγγελματική μονογραφία είναι μια σύντομη και περιεκτική περιγραφή ενός επαγγέλματος.
- Επιλέγουμε καλύτερα, όταν γνωρίζουμε το επάγγελμα που επιλέγουμε.
- Η καλύτερη πληροφόρηση για ένα επάγγελμα είναι αυτή που μας αποκαλύπτει όλες τις πτυχές του, θετικές και αρνητικές, καθώς και την πορεία που χρειάζεται να ακολουθήσουμε προκειμένου να το ασκήσουμε.
- Κάθε επάγγελμα προϋποθέτει, αλλά και καθορίζει, έναν τρόπο ζωής.

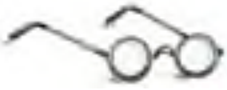

Η ενότητα με μια ματιά

Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν να θυμηθείς τα βασικά στοιχεία της ενότητας που ολοκλήρωσες. Προσπάθησε να απαντήσεις με δικά σου λόγια και, αν χρειαστεί, συμβουλέψου το βιβλίο σου.

- Για ποιους λόγους εργάζονται οι άνθρωποι;

- Ποιες αλλαγές παρατηρούνται στο σημερινό εργασιακό περιβάλλον;

- Οι τεχνολογικές εξελίξεις ποιες αλλαγές επέφεραν στα επαγγέλματα;

- Με ποιον τρόπο επηρεάζεται η αγορά εργασίας από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης;

- Να αναφέρεις δύο εσωτερικούς και δύο εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος.

- Τι σημαίνει ‘σχέδιο ζωής’;

- Με ποιους τρόπους μπορούμε να συγκεντρώσουμε επαρκείς πληροφορίες για ένα επάγγελμα;

- Ποια στοιχεία ενός επαγγέλματος περιέχονται σε μια επαγγελματική μονογραφία;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ

Α. Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ

- *Πόσο καλά γνωρίζεις τον εαυτό σου;*
- *Ποιος/ποια πιστεύεις ότι είσαι;*
- *Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς σου, πώς διαμορφώνονται και πώς τα αξιοποιείς;*
- *Ποια χαρακτηριστικό σου θα ήθελες να αναπτύξεις περισσότερο;*
- *Ποια θα ήθελες να αλλάξεις;*
- *Τι είσαι διατεθειμένος/η να κάνεις γι' αυτό;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Προσωπικότητα
- Χαρακτηριστικά προσωπικότητας
- Χαρακτηριστικά που μεταβάλλονται και αναπτύσσονται

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να κατανοήσεις την έννοια των στερεοτύπων και να προσεγγίζεις τα στερεότυπα με κριτική διάθεση
- να προβληματίζεσαι για τα συναισθήματα και για τη συμπεριφορά σου απέναντι σε άτομα που είναι διαφορετικά από εσένα
- να αντιλαμβάνεσαι ότι οι στερεοτυπικές αντιλήψεις μπορεί να ασκούν επίδραση στις εκπαιδευτικές και στις επαγγελματικές σου επιλογές.

Πίνακας μαθήτριας Γυμνασίου – Γαλάτσι

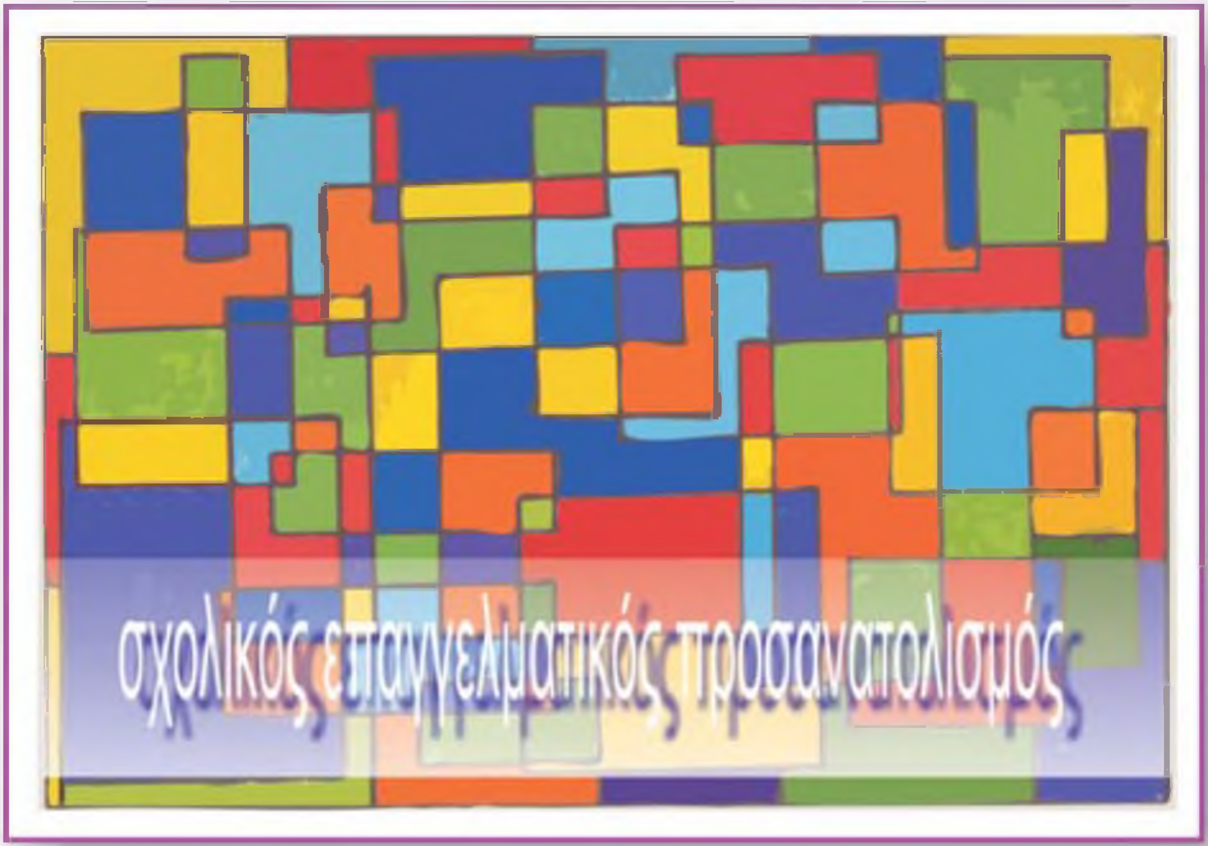

Εισαγωγικά στοιχεία

Με τον όρο **προσωπικότητα** δηλώνουμε το σύνολο των χαρακτηριστικών που συνθέτουν τη μοναδικότητα ενός ατόμου. Τα ***χαρακτηριστικά της προσωπικότητας*** αναφέρονται στη συμπεριφορά μας, στον τρόπο που σκεφτόμαστε, καθώς και στις συναισθηματικές μας αντιδράσεις. Έτσι, σε άλλους ανθρώπους αρέσει να είναι περιτριγυρισμένοι από κόσμο, ενώ άλλοι προτιμούν να μένουν μόνοι τους ή να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους με λίγους και καλούς φίλους. Άλλοι έχουν συχνά άγχος και ανησυχία, με γενικότερη τάση να βιώνουν έντονα συναισθήματα, ενώ άλλοι είναι πιο ήρεμοι και αγχώνονται δυσκολότερα.

Επίσης, αν παρατηρήσουμε τον εαυτό μας και τους φίλους μας, θα διαπιστώσουμε ότι υπάρχουν άνθρωποι που ενθουσιάζονται με ο,τιδήποτε καινούργιο (καινούργιες ιδέες, διαφορετικούς τρόποι δουλειάς ή διασκέδασης, αλλά και νέες γνωριμίες), ενώ πλήττουν εύκολα με τη μονοτονία. Αντίθετα, άλλοι προτιμούν να βρίσκονται με ανθρώπους τους οποίους γνωρίζουν καλά, είναι πρακτικά άτομα και νιώθουν καλύτερα όταν ακολουθούν δοκιμασμένες λύσεις, κάνοντας πράγματα που έχουν συνηθίσει.

Υπάρχουν, όμως, και άλλα χαρακτηριστικά μας, που δε φαίνονται με την πρώτη ματιά. Υπάρχουν, για παράδειγμα, άνθρωποι που είναι γενικά αισιόδοξοι και άλλοι που απογοητεύονται εύκολα. Κάποιοι είναι πιο ευάλωτοι ή πιο ευαίσθητοι στα συναισθήματα των άλλων. Ορισμένοι είναι πιο φιλόδοξοι. Σε κάποιους αρέσει να λύνουν πρακτικά προβλήματα. Πολλοί άνθρωποι προτιμούν την ασφάλεια, ενώ σε άλλους αρέσει να παίρνουν ένα «λογικό» ρίσκο.

Κανένα από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας δεν είναι από μόνο του 'καλό' ή 'κακό'. Σε κάθε περίσταση, κάποιο χαρακτηριστικό ίσως είναι πιο κατάλληλο από κάποιο άλλο. Μεγάλη σημασία έχει ο τρόπος με τον οποίο **συνδυάζονται μεταξύ τους** τα διάφορα χαρακτηριστικά μας. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις δυνατότητες και τα χαρακτηριστικά μας και να χρησιμοποιούμε τον κατάλληλο συνδυασμό στην κατάλληλη περίπτωση. Προβλήματα δημιουργούνται, όταν ένα χαρακτηριστικό μας γίνεται άκαμπτο και λειτουργεί σε υπερβολικό βαθμό ή αναδεικνύεται κυρίαρχο σε ακατάλληλες περιστάσεις. Για παράδειγμα, ενώ η άμιλλα είναι θετική και έχει καλά αποτελέσματα σε ένα αγώνισμα στίβου ή όταν απαιτείται ανταγωνισμός μπορεί να δημιουργεί προβλήματα σε ένα ομαδικό παιχνίδι ή σε καταστάσεις που απαιτούν συνεργατικότητα.

Η ποικιλία των στοιχείων της προσωπικότητας είναι απίστευτα μεγάλη, αφού πρόκειται για ένα ***δυναμικό σύστημα*** διαφορετικών χαρακτηριστικών, ένα σύστημα που τα στοιχεία του βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση, διαρκή εξέλιξη και αλλαγή.

Διάφοροι παράγοντες επηρεάζουν την προσωπικότητα όπως, για παράδειγμα, η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση με τους άλλους ανθρώπους (π.χ. στο σπίτι, στο σχολείο, σε μια γιορτή κτλ.), ο συγκεκριμένος κάθε φορά πολιτισμός σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο, ο τρόπος ζωής στο πλαίσιο της κοινωνικής ομάδας στην οποία ζούμε, η κοινωνική και η οικονομική κατάσταση της οικογένειας και του σχολείου μας, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας όπως η τηλεόραση, καθώς και στοιχεία από το υλικό περιβάλλον μας (π.χ. η εκτεταμένη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή). Οι παράγοντες αυτοί, με τα ερεθίσματα που προσφέρουν και με τους περιορισμούς που μας θέτουν, ευνοούν ή δυσχεραίνουν την ανάπτυξη ορισμένων χαρακτηριστικών.

Τέλος, ας μην ξεχνάμε ότι τα χαρακτηριστικά μας **μεταβάλλονται** κατά τη διάρκεια της ζωής μας. Επίσης, **μπορούμε – αν θέλουμε- να τα αναπτύξουμε και να τα καλλιεργήσουμε εμείς οι ίδιοι**.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1Η

Φύλλο Προσωπικής Διερεύνησης

1. **Είμαι:**
   - ____________________
   - ____________________
   - ____________________

2. **Δε θέλω πια να:**
   - ____________________

3. **Ήμουν:**
   - ____________________

   αλλά δεν είμαι πια.

Βήμα 1. *Προσπάθησε να απαντήσεις στα ερωτήματα που αναγράφονται στο **Φύλλο Προσωπικής Διερεύνησης**. Μην πολυσκέφτεσαι τι θα γράψεις. Γράψε τα πρώτα πράγματα που σου έρχονται στο μυαλό.*

α. *Γράψε τρία χαρακτηριστικά του εαυτού σου που θεωρείς σημαντικά.*

β. *Σημείωσε ένα χαρακτηριστικό σου που επιθυμείς να αλλάξεις.*

γ. *Βρες ένα στοιχείο που σε χαρακτήριζε παλιότερα, αλλά τώρα έχει αλλάξει. Μην το πολυσκεφτείς.*

Βήμα 2. *Πάρε μια σύντομη συνέντευξη από τον διπλανό σου (για 5 λεπτά περίπου). Βοήθησέ τον με τις ερωτήσεις σου να σου πει περισσότερα για τα χαρακτηριστικά που κατέγραψε στο δικό του φύλλο διερεύνησης. Ρώτα τον και για το πώς νιώθει για τον εαυτό του και προσπάθησε να κατανοήσεις αυτά που σου λέει.*

Βήμα 3. *Αλλάξτε ρόλους. Τώρα ο διπλανός σου παίρνει συνέντευξη από σένα. Είναι μια ευκαιρία να αναλογιστείς τα δικά σου χαρακτηριστικά και να μιλήσεις γι' αυτά. Δεν είσαι υποχρεωμένος να μιλήσεις για όλα. Μπορείς όμως να προσπαθήσεις.*

Δραστηριοτητα 2η (πρόσωπα και χαρακτηριστικά)

Στα διάφορα μαθήματα, όπως της Ιστορίας, των Ελληνικών ή της Φυσικής έχεις διδαχτεί, ή έχεις διαβάσει από άλλες πηγές, για πρόσωπα όπως αυτά που αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα. Διάλεξε τρία πρόσωπα και για καθένα από αυτά σημείωσε 3-4 κύρια χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Κάνε μια σύντομη παρουσίαση στην τάξη σου (2-3 λεπτά) για ένα από αυτά τα πρόσωπα, εξηγώντας γιατί το επέλεξες και από ποια βιογραφικά στοιχεία συνάγεις τα χαρακτηριστικά που του αποδίδεις.

ΠΡΟΣΩΠΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ			
• Μπετόβεν	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....
• Μαρία Κιουρί	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....
• Γκάντι	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....
•	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....
•	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....
•	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....
•	1	2	3	4 ....
	....	....	....	....

Να θυμάσαι ότι:

- Κανένα από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας δεν είναι από μόνο του ‘καλό’ ή ‘κακό’.
- Τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας δεν είναι ανεξάρτητα, αλλά σχετίζονται μεταξύ τους και αλληλοεπηρεάζονται.
- Τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας διαμορφώνονται και επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες όπως κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτισμικούς κτλ.
- Μπορούμε, αν θέλουμε, να καλλιεργήσουμε κάποια από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας.

Β. ΑΓΑΠΩ ΤΟΝ ΑΛΗΘΙΝΟ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ

– *Ποιος είσαι, πώς θα ήθελες να είσαι και πώς σε βλέπουν οι άλλοι;*
– *Μπορείς να δεχτείς και να αγαπήσεις τον εαυτό σου με τα προτερήματά σου, αλλά και με τα μειονεκτήματά σου;*
– *Γνωρίζεις ότι, συνήθως, ένα άτομο αξιοποιεί στη ζωή του μόνο το ένα δέκατο από το δυναμικό του;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Αυτογνωσία
- Αυτοαντίληψη
- Θετική και αρνητική αυτοαντίληψη
- Ιδιαίτερες ικανότητες
- Ανάγκες

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναγνωρίζεις τη σημασία της θετικής αυτοαντίληψης
- να αντιλαμβάνεσαι τα στοιχεία της προσωπικότητάς σου ως ένα ‘δυναμικό όλον’
- να βλέπεις τον εαυτό σου σε μια πορεία εξέλιξης, ικανό να αναπτύσσεται και να αλλάζει.

Εισαγωγικά στοιχεία

Όπως είδαμε στην προηγούμενη ενότητα, η προσωπικότητά μας αποτελεί τον πυρήνα της μοναδικότητάς μας, αφού μας διαφοροποιεί από τους άλλους. Περιλαμβάνει το σύνολο των χαρακτηριστικών μας, τις ιδιαιτερότητές μας, τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε και αισθανόμαστε. Υπάρχουν στοιχεία της προσωπικότητάς μας που είναι αρκετά επιφανειακά, ώστε να είναι γνωστά τόσο σε εμάς τους ίδιους όσο και στους άλλους. Υπάρχουν, ωστόσο, στοιχεία που είναι λιγότερο ορατά, στοιχεία που γνωρίζουμε για τον εαυτό μας χωρίς να τα

αντιλαμβάνονται οι άλλοι ή στοιχεία που μας ξαφνιάζουν όταν τα ανακαλύπτουμε εμείς οι ίδιοι, αφού, μέχρι εκείνη τη στιγμή, δεν τα αναγνωρίζαμε στον εαυτό μας. Σχετικά με τη γνώση του εαυτού μας, με τον τρόπο που τον αντιλαμβανόμαστε και τον αξιολογούμε, οι παρακάτω έννοιες είναι πολύ σημαντικές, τόσο για την προσωπική μας ανάπτυξη όσο και για τη μελλοντική μας εξέλιξη.

Αυτογνωσία: αναφέρεται στο βαθμό της επίγνωσης που έχουμε για τον εαυτό μας. Αφορά τα βαθύτερα και ιδιαίτερα αντικειμενικά γνωρίσματα της προσωπικότητάς μας, την ψυχοσυναισθηματική μας υπόσταση, αλλά και τις βαθύτερες επιθυμίες μας. Ποιος πραγματικά είμαι; Πόσο προσωπικές είναι οι αξίες μου; Πώς μπορώ να έχω εμπιστοσύνη στον εαυτό μου; Πρόκειται για κάποια κεντρικά ερωτήματα που συναντάμε στην πορεία μας προς την αυτογνωσία.

Αυτοαντίληψη: αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τον εαυτό μας, αυτό που 'νομίζουμε' ότι είμαστε. Δεν είναι, λοιπόν, παράξενο η αυτοαντίληψη να αλλάζει ανάλογα με τις περιστάσεις, εφόσον δεν έχουμε κατακτήσει έναν ικανοποιητικό βαθμό αυτογνωσίας. Ωστόσο, αν και είναι πιο υποκειμενική από την *αυτογνωσία,* αποτελεί ένα ουσιαστκό μέρος της επίγνωσης του *εαυτού* μας.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να εκτιμάμε και να αξιολογούμε θετικά τον εαυτό μας, να εμπιστευόμαστε τις δυνάμεις μας, χωρίς να τις υπερεκτιμάμε. Να αναγνωρίζουμε τις επιτυχίες μας, αλλά και να δεχόμαστε τα λάθη και τις αποτυχίες μας χωρίς να απογοητευόμαστε. Η **θετική αυτοαντίληψη** συνεπάγεται και υψηλό βαθμό **αυτοεκτίμησης** και μας οδηγεί στο να επιμένουμε για την κατάκτηση των στόχων μας, παρά τις δυσκολίες, να αναπτύσσουμε τις δυνατότητές μας και να διορθώνουμε τα λάθη μας. Θετική αυτοαντίληψη σημαίνει θετική στάση, θετική προδιάθεση απέναντι στον εαυτό μας και τη ζωή γενικότερα.

Συχνά, όμως, μια επιφανειακά θετική (αλλά αρνητική στην πραγματικότητα) στάση απέναντι στον εαυτό μας μάς οδηγεί στο να καταπιανόμαστε με πράγματα τα οποία, ενώ μας ενδιαφέρουν, τα παρατάμε μπροστά στις πρώτες δυσκολίες. Επίσης, η υπεροψία και ο κομπασμός (όπως όταν κάποιος έχει 'μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του') κρύβει συνήθως έλλειψη εμπιστοσύνης στις δυνατότητές μας (δηλαδή χαμηλή αυτοεκτίμηση).

Ιδιαίτερες ικανότητες: είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις 'ιδιαίτερες κλίσεις' μας, τα 'ταλέντα' μας και τις ιδιαίτερες ικανότητές μας σε συγκεκριμένους τομείς. (Για το θέμα των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων δες και την αντίστοιχη υποενότητα). Η αξιοποίησή τους μπορεί να επηρεάσει δυναμικά τους προσανατολισμούς μας και το σχέδιο ζωής μας.

Ανάγκες: αφορούν ό,τι θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο, αναπόφευκτο ή υποχρεωτικό, εξαιτίας συγκεκριμένων καταστάσεων ή συνθηκών. Η αναγνώριση και η ορθή αξιολόγηση των αναγκών μας μάς βοηθάει να καταρτίσουμε ένα σχέδιο που να επιτρέπει και να προωθεί τη βελτίωση της ζωής μας. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που κάποιος ανήκει στην κατηγορία των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες[7]. Άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής εξαιτίας σωματικών, διανοητικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται όσοι:

α) έχουν νοητική ανεπάρκεια ή ανωριμότητα, β) έχουν ιδιαίτερα σοβαρά προβλήματα όρασης (τυφλοί, αμβλύωπες) ή ακοής (κωφοί, βαρήκοοι), γ) έχουν σοβαρά νευρολογικά ή ορθοπεδικά ελαττώματα ή προβλήματα υγείας, δ) έχουν προβλήματα λόγου και ομιλίας, ε) έχουν ειδικές δυσκολίες στη μάθηση όπως δυσλεξία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, στ) έχουν σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες και παρουσιάζουν αυτισμό και άλλες διαταραχές ανάπτυξης.

Δραστηριοτητα 1η

Πρόκειται για ένα παιχνίδι αυτογνωσίας το οποίο θα σας δώσει την ευκαιρία να διαπιστώσετε τη μοναδικότητα τόσο του εαυτού σας όσο και των άλλων.

Χωριστείτε σε ομάδες των 5-6 ατόμων (Είναι καλύτερο να μπείτε σε ομάδες με άτομα που γνωρίζετε λιγότερο). Παρακάτω φαίνονται 36 'κάρτες' με ανολοκλήρωτες φράσεις. Μοιράστε όλες τις 'κάρτες' μεταξύ σας κυκλικά [Μια ιδέα θα ήταν να φωτοτυπήσετε τη σελίδα του βιβλίου σας και να κόψετε τις 'κάρτες' με ένα ψαλίδι]. Ένας από όλους παίρνει την πρώτη, εκείνος που κάθεται δίπλα του τη δεύτερη κ.ο.κ. Μόλις πάρετε όλοι όσοι βρίσκεστε στη μικρή ομάδα από μια ερώτηση, συνεχίστε δίνοντας σε αυτόν που άρχισε πρώτος την επόμενη ερώτηση (π.χ. την 7η, αν έχει 6 μέλη η ομάδα), στο δεύτερο τη μεθεπόμενη κτλ. μέχρι να εξαντληθούν όλες οι ερωτήσεις. Καθένας απαντά στις ερωτήσεις που του έτυχαν είτε γράφοντας πάνω στις 'κάρτες', είτε στο βιβλίο του ή σε ένα φύλλο χαρτί.

Κάθε μέλος της ομάδας δίνει τη δική του αυθόρμητη απάντηση (που μπορεί να είναι αστεία, αληθινή, πρωτότυπη, συναισθηματική ...). Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις, αλλά προσωπικές απαντήσεις. Όταν τελειώσουν όλα τα μέλη της μικρής ομάδας, διαβάζει ο καθένας τις δικές του απαντήσεις.

Στο τέλος, σε επίπεδο τάξης συζητήστε:

- *ομοιότητες και διαφορές στις μικρές ομάδες*
- *πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να μιλάμε για τις ιδέες, τις γνώμες και τα συναισθήματά μας*
- *πώς μπορεί να ωφεληθεί κάποιος ακούγοντας τους άλλους.*

1. Πιστεύω ότι ...	2. Ελπίζω ότι ...	3. Χαίρομαι που ...
4. Ευχαριστήθηκα ...	5. Θα ήθελα να ...	6. Περιμένω να ...
7. Είμαι καλός/ή σε ...	8. Θαυμάζω περισσότερο ...	9. Η ασχολία που μου αρέσει περισσότερο είναι ...
10. Η μουσική που μου αρέσει είναι ...	11. Δε μου αρέσει ...	12. Το καλύτερο πράγμα που μου συνέβη ήταν ...
13. Δε νιώθω σίγουρος/η όταν ...	14. Είναι σπουδαίο για μένα ...	15. Πάντα θα ήθελα να ...
16. Νομίζω ότι ...	17. Αναρωτιέμαι αν ...	18. Νιώθω άβολα όταν ...
19. Το πιο ωραίο μέρος για μένα είναι ...	20. Το αγαπημένο μου φαγητό είναι ...	21. Το αγαπημένο μου χρώμα είναι ...
22. Η αγαπημένη μου δραστηριότητα είναι ...	23. Η πιο ωραία ώρα της ημέρας για μένα είναι ...	24. Μου αρέσει ...
25. Αυτό που εκτιμώ περισσότερο σε ένα φίλο είναι ...	26. Κάτι στο οποίο τα καταφέρνω πραγματικά είναι ...	27. Αυτό που θα ήθελα να αλλάξω στη ζωή μου είναι...
28. Νιώθω σπουδαίος/α, όταν ...	29. Θυμώνω όταν ...	30. Είμαι ...
31. Φοβάμαι να ...	32. Έχω πετύχει ...	33. Δουλεύω καλύτερα όταν ...
34. Το βρίσκω δύσκολο να ...	35. Ξεκουράζομαι όταν ...	36. Μπορώ ...

Δραστηριοτητα 2η

Πόσο σωστά αξιολογεί κανείς τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του και τις ικανότητές του; Για τις ανάγκες της δραστηριότητας, θα διακρίνουμε σχηματικά τους ανθρώπους σε τέσσερις γενικές κατηγορίες:

1η κατηγορία: αυτοί που υπερεκτιμούν τις δυνατότητές τους, με κίνδυνο να καταβάλουν μικρότερη προσπάθεια από αυτή που απαιτούν οι περιστάσεις και να απογοητευτούν ή ακόμη και να γελοιοποιηθούν (θυμήσου το μύθο με το λαγό και τη χελώνα).

2η κατηγορία: αυτοί που υποτιμούν τις δυνατότητές τους και δεν καταβάλουν καμία προσπάθεια για να βελτιώσουν τη θέση τους, γιατί φοβούνται ότι δε θα τα καταφέρουν.

3η κατηγορία: αυτοί που έχουν επιφανειακή αυτοπεποίθηση, που πιστεύουν δηλαδή ότι μπορούν να τα καταφέρουν, αρχίζουν την προσπάθεια, αλλά τα παρατούν όταν αρχίσουν οι δυσκολίες (π.χ. πριν από τις τελικές εξετάσεις, το τελικό αγώνισμα κτλ.).

4η κατηγορία: αυτοί που εκτιμούν σωστά τις δυνατότητές τους, καταβάλλουν κάθε λογική προσπάθεια, επιμένουν, χωρίς να αποθαρρύνονται από τις δυσκολίες, και αξιοποιούν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Διάλεξε μία από τις παραπάνω κατηγορίες και βρες έναν ήρωα λογοτεχνικού έργου (διηγήματος, μυθιστορήματος, ποιήματος κτλ.) που να ανήκει σε αυτή την κατηγορία. Προτίμησε έργα που έχεις διδαχτεί στο μάθημα των Νέων Ελληνικών ή της Ξένης Γλώσσας, ώστε τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεσαι να είναι γνωστά στους συμμαθητές σου. Ίσως χρειαστείς τη συνεργασία του φιλολόγου ή του καθηγητή της ξένης γλώσσας. Φτιάξε μαζί με τους συμμαθητές σου που ασχολήθηκαν με άτομα της ίδιας κατηγορίας μια λίστα με τα ονόματα των ηρώων που βρήκατε και δίπλα σε κάθε όνομα σημειώστε τον τίτλο του έργου και τον συγγραφέα. Μοιράστε τη λίστα στην τάξη. Συμφωνείς με τις εκτιμήσεις των συμμαθητών σου; Γνωρίζεις τα έργα στα οποία αναφέρονται;

Να θυμάσαι ότι:

- Τα στοιχεία που απαρτίζουν τον εαυτό μας βρίσκονται σε δυναμική αλληλεξάρτηση και μπορούμε να τα καλλιεργήσουμε.
- Η αποδοχή του εαυτού μας και η θετική αυτοαντίληψη μάς οδηγούν στο να εμπιστευόμαστε τις δυνάμεις μας.
- Οι ‘κλίσεις’ και τα ‘ταλέντα’ μας μπορούν να επηρεάσουν δυναμικά τους προσανατολισμούς μας.
- Η αναγνώριση και η ορθή αξιολόγηση των αναγκών μας μάς βοηθάει στη βελτίωση της ζωής μας.

Γ. ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΜΟΥ

- *Γνωρίζεις τι σημαίνει "ενδιαφέροντα";*
- *Ποια είναι τα ενδιαφέροντά σου.;*
- *Πώς αναπτύσσονται τα ενδιαφέροντά μας;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Ενδιαφέροντα
- Δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου
- Είδη ενδιαφερόντων
- Παράγοντες διαμόρφωσης των ενδιαφερόντων

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να κατανοείς την έννοια των ενδιαφερόντων
- να αναγνωρίζεις τα είδη και τη σημασία των ενδιαφερόντων στην καθημερινή ζωή
- να συνδυάζεις τα ενδιαφέροντα με τις επιλογές που κάνεις όσον αφορά τις σπουδές και το επάγγελμά σου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, όπως είδαμε, καθορίζουν τη συμπεριφορά και τις προτιμήσεις μας. Αλλά και τα **ενδιαφέροντα** κάνουν τον άνθρωπο να στρέφει την προσοχή του σε κάτι επειδή το βρίσκει ελκυστικό. Τα ενδιαφέροντα αποτελούν ένα κίνητρο που οδηγεί στη δράση. Επομένως, προσανατολίζουν την προσοχή μας σε συγκεκριμένα, κάθε φορά, αντικείμενα, πρόσωπα, δραστηριότητες, χωρίς να συνειδητοποιούμε πάντα το γιατί. Επιπλέον, μαζί με άλλους παράγοντες επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές και τις επαγγελματικές μας προτιμήσεις. Για παράδειγμα, ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μουσική μπορεί να οδηγήσει ένα μαθητή στο να συμμετάσχει σε μια χορωδία και αργότερα να σπουδάσει μουσική και να γίνει μουσικός.

Πώς όμως αναπτύσσονται τα ενδιαφέροντά μας; Μια σειρά από **παράγοντες,** όπως είναι η οικογένεια, το σχολείο, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) και ο κοινωνικός περίγυρος συμβάλλουν στη διαμόρφωσή τους. Ας εξετάσουμε σύντομα το ρόλο των παραγόντων αυτών. Η **οικογένεια** διευκολύνει ή εμποδίζει το παιδί να μετέχει σε αυτές ή εκείνες τις δραστηριότητες. Κατ' αυτό τον τρόπο επηρεάζει τις εμπειρίες που θα λάβει, άρα και τα ενδιαφέροντά του. Στο **σχολείο**, η αγάπη και το ενδιαφέρον για κάποιο μάθημα μπορεί να οδηγήσει τον μαθητή στην επιλογή κάποιων εκπαιδευτικών κατευθύνσεων. Επιπλέον, ο ρόλος του δασκάλου, η βαθμολογία, η στάση των άλλων συμμαθητών είναι δυνατό να επηρεάσουν τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις κάποιου.

Παράλληλα, τα **Μ.Μ.Ε.** μπορεί να αναδείξουν και να περιβάλλουν με ιδιαίτερο γόητρο κάποια επαγγέλματα π.χ. του δημοσιογράφου, του ηθοποιού, καθιστώντας τα ελκυστικά.

Επιπλέον, και **άλλοι παράγοντες** επηρεάζουν τα ενδιαφέροντα. Τέτοιοι παράγοντες είναι ο κοινωνικός περίγυρος, οι φίλοι, το φύλο και οι εκπαιδευτικοί.

Τα ενδιαφέροντα, ανάλογα με το περιεχόμενό τους, κατατάσσονται σε κοινωνικά, επαγγελματικά και άλλα, ενώ ανάλογα με το αντικείμενό τους κατηγοριοποιούνται σε μουσικά, αθλητικά, επιστημονικά κτλ.

Όμως, τα ενδιαφέροντα διαφοροποιούνται και ως προς το εύρος τους· μπορεί να εστιάζονται σε έναν ειδικό τομέα (στενά ενδιαφέροντα) ή να αναφέρονται σε περισσότερα αντικείμενα (πλατιά ενδιαφέροντα).

Γενικά, τα ενδιαφέροντα είναι δυνατό να αλλάζουν σε κάθε φάση της ανάπτυξης του ατόμου, καθώς αυτό αποκτά νέες εμπειρίες. Επίσης, η αξία τους είναι διττή: μπορεί δηλαδή να έχουν τόσο ψυχαγωγικό όσο και μορφωτικό χαρακτήρα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1η

Τα "χόμπι", τα ενδιαφέροντα, οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Οι δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου σου (αγγλικά «χόμπι») εκφράζουν τις πιο πολλές φορές και τα ενδιαφέροντά σου. Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται 20 τέτοιες δραστηριότητες. Μέσα σε αυτές ίσως αναγνωρίζεις και κάποιες δικές σου. Θα ξεκινήσεις συμπληρώνοντας τη στήλη Α («ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ») και θα συνεχίσεις με τη στήλη Β («ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ»).

Στήλη Α. *Σημείωσε δέκα (10) δραστηριότητες που προτιμάς περισσότερο και ιεράρχησέ τες.*

Στήλη Β. *Σκέψου και σημείωσε ποιος ή ποιοι παράγοντες συνετέλεσαν στο να επιλέξεις αυτές τις δραστηριότητες: η οικογένεια, το σχολείο, τα ΜΜΕ, οι φίλοι, το φύλο ή κάτι άλλο;*

ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
☐ Ν' ακούω τα προβλήματα των άλλων	______
☐ Να τραγουδώ	______
☐ Να συναρμολογώ παιχνίδια, συσκευές	______
☐ Να γράφω	______
☐ Να φωτογραφίζω	______
☐ Να υπολογίζω	______
☐ Να διηγούμαι	______
☐ Να φροντίζω τους άλλους	______
☐ Να κάνω τα καθημερινά ψώνια	______
☐ Να διακοσμώ	______
☐ Να λύνω σταυρόλεξα	______
☐ Να πείθω τους άλλους	______
☐ Να ζωγραφίζω	______
☐ Να παίζω μουσική	______
☐ Να χορεύω	______

- ☐ Να επισκέπτομαι εκθέσεις και μουσεία ______________________
- ☐ Να κάνω πειράματα ______________________
- ☐ Να φτιάχνω σκίτσα ______________________
- ☐ Να μαγειρεύω ______________________
- ☐ Να γυμνάζομαι ______________________
- ☐ Άλλα ______________________

Δραστηριοτητα 2η

Ο ελεύθερος χρόνος σε αλληλεπίδραση με τη σχολική ζωή

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται δώδεκα δραστηριότητες με τις οποίες μπορεί να ασχολείσαι στον ελεύθερο χρόνο σου. Προσπάθησε να βρεις ποια μαθήματα ή ποια σχολικά προγράμματα σου δίνουν γνώσεις και δεξιότητες που σε βοηθούν σε σχέση με αυτές τις δραστηριότητες. Για παράδειγμα, στο 3 (κολυμπώ) μπορεί κάποιος να σημειώσει και το μάθημα της Φυσικής Αγωγής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΣΧΟΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
1. Ασχολούμαι με κατασκευές	______________________
2. Ταξιδεύω	______________________
3. Κολυμπώ	______________________
4. Κάνω βόλτα με το ποδήλατο	______________________
5. Συμμετέχω σε θεατρική ομάδα	______________________
6. Ασχολούμαι με τα ζώα	______________________
7. Ακούω μουσική	______________________
8. Συμμετέχω σε ομάδα εθελοντών	______________________
9. Ζωγραφίζω	______________________
10. Συζητάω	______________________
11. Περιποιούμαι τον κήπο	______________________
12. Παίζω σκάκι	______________________

Δραστηριοτητα 3η

Από τον κόσμο του σχολείου στο χώρο της εργασίας

Στην επόμενη σελίδα βλέπεις χαρακτηριστικές εικόνες από διάφορους επαγγελματικούς χώρους.

α. *Στον πίνακα που ακολουθεί γράψε πέντε (5) επαγγέλματα που σχετίζονται με τις εικόνες της επόμενης σελίδας και που σου αρέσουν περισσότερο. Αν θέλεις, πρόσθεσε κι άλλα που σου αρέσουν, αλλά δε συμπεριλαμβάνονται στις εικόνες. Ίσως για ορισμένα επαγγέλματα χρειάζεσαι πληροφόρηση.*

Τότε, χρήσιμες πληροφορίες θα βρεις:

- στο παράρτημα αυτού του βιβλίου
- από τον καθηγητή του ΣΕΠ του σχολείου σου
- στον Οδηγό Επαγγελμάτων
- στην ηλεκτρονική σελίδα www.pi-schools.gr.
- στα σωματεία εργαζομένων των οικείων κλάδων.

β. *Γράψε δίπλα σε καθένα από αυτά τα πέντε (5) επαγγέλματα που σημείωσες στον πίνακα γιατί σου αρέσει.*

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΓΙΑΤΙ ...
1	
2	
3	
4	
5	

ΜΠΛΑ!
ΜΠΛΑΑ!

γ. *Τι κοινό βρίσκεις να υπάρχει στα πέντε επαγγέλματα που σημείωσες ότι σου αρέσουν; [Π.χ. φυσικοθεραπευτής-νοσηλευτής: είναι επαγγέλματα που μου εξασφαλίζουν γνώση για να προσφέρω βοήθεια σε ασθενείς].*

δ. *Τελειώνοντας το κεφάλαιο των ενδιαφερόντων, θα διαπίστωσες τη σχέση που μπορεί να υπάρχει ανάμεσα στις δραστηριότητές μας και στον κόσμο της εργασίας. Ίσως είναι νωρίς να μιλάς για ένα πολύ συγκεκριμένο επάγγελμα, γιατί οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας είναι πολλές και ραγδαίες. Επιπλέον, και εσύ ο ίδιος θα αλλάζεις, καθώς θα αποκτάς νέες γνώσεις και πληροφορίες και θα αναπτύσσεις δεξιότητες.*

Όμως, για πρακτικούς λόγους, σημείωσε το επάγγελμα που προτιμάς από τα πέντε (5) που έγραψες στον παραπάνω πίνακα. Ύστερα σημείωσε και τη δεύτερη προτίμησή σου. Σκέψου τώρα γιατί διάλεξες αυτά τα δύο.

1ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

2ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Να θυμάσαι ότι:

- Τα ενδιαφέροντα αποτελούν ένα κίνητρο για δράση
- Τα ενδιαφέροντα μπορεί να μας οδηγήσουν στην επιλογή κάποιας επαγγελματικής δραστηριότητας
- Τα ενδιαφέροντα αλλάζουν κατά τη διάρκεια της ζωής.

Δ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

- Έχεις σκεφτεί τι είναι οι αξίες;
- Έχεις σκεφτεί πόσο επηρεάζουν τις επιλογές σου και το σχεδιασμό της σταδιοδρομίας σου;

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Αξίες
- Σύστημα αξιών
- Είδη αξιών
- Ιεράρχηση των αξιών
- Αξίες και λήψη απόφασης
- Αξίες και επαγγελματική σταδιοδρομία
- Αξίες και σχέδιο ζωής

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να προσδιορίζεις τις προσωπικές και τις επαγγελματικές σου αξίες
- να κατανοείς το ρόλο τους στην καθημερινή ζωή
- να αναγνωρίζεις την επίδραση των αξιών στην εργασία.

Εισαγωγικά στοιχεία

Όλες οι ανθρώπινες κοινωνίες διαμορφώνουν αξίες. Οι **αξίες** αποτελούν κανόνες που ρυθμίζουν και επηρεάζουν τη συμπεριφορά του ανθρώπου και αποτελούν μια αναγκαιότητα γι' αυτόν. Με τον όρο αξία εννοούμε ότι κάτι μπορεί «να εκτιμηθεί στο πλαίσιο του καλού και του κακού, του ωραίου»[8] κτλ.

Οι αξίες αναφέρονται σε διάφορες πλευρές της ζωής. Είναι για παράδειγμα κοινωνικές, θρησκευτικές, οικονομικές, φιλοσοφικές και άλλες.

Υπάρχουν αξίες που είναι διαχρονικές, που ισχύουν δηλαδή σε όλες τις εποχές, όπως είναι π.χ. η δικαιοσύνη, η ισότητα, ο αλτρουϊσμός, η ειρήνη κτλ., ενώ άλλες αλλάζουν.

Ακόμη, υπάρχουν αξίες ατομικές, όπως υπάρχουν και ομαδικές που, όταν ισχύουν για μια κοινωνία, αποτελούν συλλογικές αξίες.

Οι ενέργειες, η δράση και η συμπεριφορά κάθε ατόμου μπορεί να διέπονται από διαφορετικές αξίες. Επιπλέον, κάθε άνθρωπος έχει ένα ιδιαίτερο δικό του σύνολο αξιών, το οποίο αποτελεί το **σύστημα αξιών** του. Στα διάφορα συστήματα αξιών υπάρχει και διαφορετική **ιεράρχηση των αξιών**. Δηλαδή, κάποιες αξίες τοποθετούνται υψηλότερα στην κλίμακα αυτή της ιεραρχίας έναντι κάποιων άλλων. Οι αξίες αυτές αποτελούν ένα περισσότερο ή λιγότερο οργανωμένο σύνολο.

Οι αξίες που υιοθετεί ένας άνθρωπος διαμορφώνονται εν μέρει από την εκπαίδευση, αλλά

και από την οικογένεια μέσα στην οποία έχει μεγαλώσει και ανατραφεί, από το πολιτιστικό περιβάλλον (από τις πεποιθήσεις που κυριαρχούν σ' αυτό, τις δοξασίες κτλ.).

Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στην ανάπτυξη αξιών είναι οι προσωπικές ανάγκες κάθε ατόμου, όπως είναι π.χ. η ανάγκη για πληροφόρηση, για κατανόηση, ασφάλεια κ.ά.

Οι αξίες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στη ζωή μας. Από τη μια πλευρά ασκούν επίδραση στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μας, ενώ από την άλλη συμβάλλουν στην διατήρηση της συνοχής της κοινωνίας, στο βαθμό που τα μέλη της αποδέχονται και τηρούν τους κοινωνικούς κανόνες.

Οι αξίες προσδιορίζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε και εκτιμούμε την πραγματικότητα και τις **αποφάσεις** που παίρνουμε στη ζωή.

Αν εξετάσουμε τη συμπεριφορά, την εκπαίδευσή μας, το πώς εργαζόμαστε ή διασκεδάζουμε τότε είναι δυνατό να συνειδητοποιήσουμε τις προσωπικές μας αξίες.

Όσο περισσότερο είμαστε σε θέση να συνειδητοποιούμε τις προσωπικές μας αξίες τόσο πιο εύκολα κατανοούμε τη σημασία τους. Αυτό με τη σειρά του μας βοηθά να λαμβάνουμε αποφάσεις που μας ικανοποιούν.

Δραστηριοτητα 1η

Στον κατάλογο αξιών που ακολουθεί σημείωσε πόσο σημαντική είναι για σένα κάθε αξία.

Αν κάποιες αξίες, σημαντικές για σένα, δεν συμπεριλαμβάνονται στον πίνακα, μπορείς να τις προσθέσεις στο χώρο που διατίθεται γι' αυτό το σκοπό.

Στη συνέχεια, μπορείς να συγκρίνεις την αξιολόγησή σου με την αξιολόγηση ενός συμμαθητή σου και να συζητήσετε για τις ομοιότητες και τις διαφορές που εντοπίσατε.

	Ασημαντη	Σημαντικη	Πολυ Σημαντικη
Εντιμότητα	☐	☐	☐
Ισότητα	☐	☐	☐
Ασφάλεια	☐	☐	☐
Αυτοπειθαρχία	☐	☐	☐
Υλικά αγαθά	☐	☐	☐
Ανεξαρτησία	☐	☐	☐
Εμπιστοσύνη	☐	☐	☐
Ελεύθερος χρόνος	☐	☐	☐
Ειλικρίνεια	☐	☐	☐
Φιλία	☐	☐	☐
Μόρφωση	☐	☐	☐
Ταξίδια	☐	☐	☐
Δύναμη	☐	☐	☐
Γόητρο	☐	☐	☐
Αξιοπρέπεια	☐	☐	☐
Αλτρουϊσμός	☐	☐	☐
Αυτοπεποίθηση	☐	☐	☐
Ειρήνη	☐	☐	☐
Δικαιοσύνη	☐	☐	☐

____

____

____

____

Δραστηριοτητα 2η

Οι άνθρωποι επιλέγουν ένα επάγγελμα για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Συνήθως, όχι μόνο για να κερδίζουν τα απαραίτητα για τη ζωή τους, αλλά και γιατί αυτό είναι σύμφωνο με τις αξίες τους και ικανοποιεί και άλλες ανάγκες τους. Για σένα τι έχει ιδιαίτερη σημασία σε ένα επάγγελμα; Ιεράρχησε τις παρακάτω επαγγελματικές αξίες σύμφωνα με τις δικές σου ανάγκες και τοποθέτησέ τες σύμφωνα με τη δική σου σειρά προτίμησης στη διπλανή στήλη. Έπειτα, συζητήστε στην τάξη τις μεταξύ σας διαφορές στην ιεράρχηση αυτή.

- Η αμοιβή ____________________
- Η επαγγελματική ασφάλεια ____________________
- Το ικανοποιητικό εργασιακό περιβάλλον ____________________
- Οι προοπτικές για εξέλιξη και προσωπική ανάπτυξη ____________________
- Το γόντρο ____________________
- Το ωράριο ____________________
- Οι σχέσεις με τους συναδέλφους ____________________
- Η δυνατότητα για ανάληψη πρωτοβουλιών και δράση ____________________
- Η δυνατότητα να προσφέρεις ____________________

Δραστηριοτητα 3η

Η δραστηριότητα αυτή πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις, με βάση τον πίνακα που ακολουθεί.

Α΄ Φάση: *για καθεμία από τις τρεις ομάδες δράσεων που φαίνονται στην αριστερή στήλη γράψε στην αντίστοιχη δεύτερη στήλη του πίνακα τους στόχους που σκέφτεσαι ή επιθυμείς να πραγματοποιήσεις στα επόμενα 5 χρόνια.*

Β΄ Φάση: *προσπάθησε να εντοπίσεις τις αξίες στις οποίες στηρίζονται οι στόχοι αυτοί και σημείωσέ τες.*

Γ΄ Φάση: *κάνε στην τέταρτη στήλη ένα σύντομο σχέδιο δράσης για το πώς θα επιτύχεις την πραγματοποίηση των στόχων που έθεσες, μιλώντας δηλαδή για τις ενέργειες στις οποίες πρόκειται να προβείς.*

Δρασεις	Στοχοι	Αξιες	Σχεδιο Δρασης
Σχολείο Εκπαίδευση			
Επάγγελμα			
Προσωπική ζωή			

Να θυμάσαι ότι:

- Κάθε άνθρωπος έχει ένα ιδιαίτερο σύστημα αξιών.
- Οι αξίες επηρεάζουν τις επιλογές που κάνουμε στη ζωή μας (τις εκπαιδευτικές, τις επαγγελματικές κ.ά.).
- Οι αξίες επηρεάζουν τον τρόπο ζωής μας, καθώς και τα σχέδια που κάνουμε για το μέλλον μας.

Ε. ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- *Έχεις αναρωτηθεί ποτέ για τις δυνατότητες και για τις αδυναμίες σου, καθώς και για το πώς συσχετίζονται οι ικανότητες ή οι δεξιότητες που διαθέτεις με την άσκηση διαφόρων επαγγελμάτων;*
- *Έχεις σκεφτεί ότι οι δεξιότητες που διαθέτει ένα άτομο αναπτύσσονται με συστηματική προσπάθεια;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Ικανότητες
- Δεξιότητες

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να γνωρίσεις το περιεχόμενο των εννοιών «ικανότητες» και «δεξιότητες» και να τις συσχετίζεις με τα διάφορα επαγγέλματα
- να προσδιορίζεις τις ικανότητες και τις δεξιότητες που διαθέτεις, καθώς και αυτές που δεν διαθέτεις
- να διαπιστώσεις ότι οι δεξιότητες αναπτύσσονται με συστηματική προσπάθεια.

Εισαγωγικά στοιχεία

Ικανοτητες είναι οι προσωπικές δυνατότητες κάθε ατόμου, που μπορεί να είναι ταλέντα, κλίσεις ή προδιαθέσεις και αναπτύχθηκαν ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης κληρονομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Οι ικανότητες αυτές μπορεί να είναι εμφανείς ή και όχι. Αυτό σημαίνει ότι ένα άτομο μπορεί να έχει κάποιες κλίσεις, αλλά να μην του δόθηκε ποτέ η ευκαιρία να τις αναδείξει. Για παράδειγμα, ένας μαθητής έχει σπάνιο μουσικό ταλέντο, αλλά ζει σε ένα απομακρυσμένο μέρος χωρίς ωδείο και χωρίς δασκάλους μουσικής που να μπο-

ρούν να τον εμψυχώσουν και να τον καθοδηγήσουν. Ο μαθητής αυτός πιθανόν δεν θα καλλιεργήσει ούτε θα αξιοποιήσει επαγγελματικά την ικανότητά του αυτή.

Οι ικανότητές μας είναι τα θεμέλια πάνω στα οποία στηρίζεται οποιασδήποτε προσπάθεια για εκπαίδευση, μάθηση, επιδόσεις ή επιτεύγματα σε διάφορους τομείς όπως είναι ο αθλητισμός, η τέχνη, η επιστήμη. Οι ικανότητες λοιπόν είναι σαν τα φυτά που έχουν ρίζες· θα ανθίσουν με την κατάλληλη φροντίδα ή, αντίθετα, μπορεί, ενώ έχουν ρίζες, να μην «ξεπεταχτούν» ποτέ ή να μην ανθίσουν, αν δεν τις περιποιηθεί κάποιος.

Οι ικανότητές μας είναι, με άλλα λόγια, οι βασικές αποσκευές που έχουμε στη διάθεσή μας για το προσωπικό μας ταξίδι στη ζωή. Σκόπιμο είναι να φροντίζουμε να τις ανακαλύπτουμε και να τις βελτιώνουμε όσο μπορούμε περισσότερο με τη στήριξη της οικογένειας, του σχολείου και της ευρύτερης κοινότητας.

Μπορούμε να χωρίσουμε τις ικανότητες σε γενικές και σε ειδικές.

Οι Γενικες Ικανοτητες εκδηλώνονται σε κάθε δραστηριότητα του ατόμου (π.χ. αντίληψη, μνήμη, ικανότητα προφορικής ή/ και γραπτής έκφρασης κ.ά.).

Οι Ειδικες Ικανοτητες εκδηλώνονται σε συγκεκριμένους και εξειδικευμένους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και συνήθως συνδέονται με κάποιες επαγγελματικές δραστηριότητες (π.χ. οι μουσικές ικανότητες μπορούν να αξιοποιηθούν στο επάγγελμα του μουσικού).

Διάκριση Ικανοτήτων

- **Αισθητηριακές ικανότητες** (π.χ. ικανότητες όρασης, αφής, ακοής)
- **Ικανότητες σε σχέση με σωματικά χαρακτηριστικά** (μυϊκή ικανότητα, σωματική αντοχή και δύναμη, συντονισμός κινήσεων κτλ.)
- **Μηχανικές ικανότητες** (π.χ. κατανόησης λειτουργίας μηχανών και τεχνικών λειτουργιών)
- **Νοητικές ικανότητες** (π.χ. γλωσσικές ικανότητες, παρατηρητικότητα, αντίληψη χώρου, μαθηματική ικανότητα, μνήμη, φαντασία, δημιουργική ικανότητα κτλ.)
- **Καλλιτεχνικές ικανότητες** (μουσικής, εικαστικών, υποκριτικής, χορού κτλ.).

Όλα τα άτομα δεν έχουν τις ίδιες ικανότητες, γενικές ή ειδικές

Είναι πολύ σημαντικό να αναγνωρίζεις και να δέχεσαι τον εαυτό σου ως μια οντότητα διαφορετική από τους άλλους και ξεχωριστή, που αποτελείται από ένα σύνολο δυνατών και αδύνατων πλευρών και, συνάμα, να αποδέχεσαι και τη διαφορετικότητα των άλλων γύρω σου.

Επίσης, είναι καλό να λάβεις σοβαρά υπόψη σου τις γενικές, αλλά κυρίως τις ειδικές ικανότητες που διαθέτεις, πριν επιλέξεις να δραστηριοποιηθείς σε ένα επάγγελμα.

Κάποια άτομα, λόγω κληρονικών παραγόντων, ατυχημάτων ή ασθενειών έχουν πιο σοβαρές ανεπάρκειες και ανάγκες για αποδοχή και ανοχή από τους άλλους απέναντι στη διαφορετικόττητά τους.

Τα άτομα με αναπηρίες και με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.)[9] συναντούν αρκετά και πολλαπλά εμπόδια. Αυτά συναρτώνται με την κατηγορία και το βαθμό αναπηρίας που έχουν. Όμως ***αναπηρία* δεν σημαίνει *πάντα* ανικανότητα**, γιατί τα άτομα αυτά, έχουν ειδικές ικανότητες, τις οποίες μπορούν να αναδείξουν μέσα από τα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα Ειδικής Αγωγής.

Αρκετά από τα Α.Μ.Ε.Α. μπορούν να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο[10], εφόσον τους παρασχεθεί η κατάλληλη ειδική εκπαίδευση που αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες τους και αξιοποιεί τις ικανότητές τους. Τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Κ.Δ.Α.Υ.), αρμοδιότητας Υπ.Ε.Π.Θ., συντάσσουν τη γνωμάτευση και το Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Ε.Π.) του μαθητή. Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α.), το βιβλίο του δασκάλου Ειδικής Αγωγής, καθώς και τα βιβλιοτετράδια των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσεγγίζουν με βιωματικό τρόπο τις δυσκολίες και τα εμπόδια που δημιουργούνται εξαιτίας της αναπηρίας. Γι' αυτό, τα βιβλία υποστηρίζονται με έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό οπτικοποιημένων καθημερινών βιωματικών δραστηριοτήτων μαθησιακής ετοιμότητας (κάρτες) και με ηχητικό υλικό (CDs).

Ευφυή άτομα

Υπάρχει και μια κατηγορία ατόμων που έχουν ανώτερες νοητικές ικανότητες και αποκαλούνται «ευφυή άτομα». Επίσης, ο όρος αυτός αναφέρεται και στα άτομα που διακρίνονται για «ταλέντο υψηλής ποιότητας σε ειδικούς τομείς» , όπως είναι οι επιστήμες, οι τέχνες κτλ.

Ο ικανότατος σκιτσογράφος μας

Οι Δεξιότητες έχουν σχέση με την προσωπικότητά μας, με τον τρόπο που λειτουργούμε και αντιμετωπίζουμε διάφορα θέματα στην προσωπική, στην επαγγελματική και στην κοινωνική μας ζωή. Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο δεξιότητα εννοούμε το βαθμό ευκολίας, ακρίβειας και ταχύτητας με τον οποίο εκτελούμε μια σειρά από ενέργειες, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε μια κατάσταση, να δράσουμε, να λύσουμε ένα πρόβλημα, στην προσωπική, επαγγελματική και στην κοινωνική μας ζωή.

Χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων

- Οι δεξιότητες μαθαίνονται μετά από εκπαίδευση και κατάρτιση, πρακτική άσκηση και συστηματική προσπάθεια. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη μιας δεξιότητας στην έκφραση στο γραπτό λόγο, δεξιότητα απαραίτητη για το επάγγελμα του συντάκτη ειδήσεων, μπορεί να αναπτυχθεί μετά από κατάλληλη άσκηση και εκπαίδευση.
- Κάποιες δεξιότητες είναι πολύ αναγκαίες για το επάγγελμα που θέλουμε να ασκήσουμε (π.χ. δεξιότητα επικοινωνίας με το κοινό για το επάγγελμα του δημοσιογράφου). Εξάλλου μια δεξιότητα μπορεί να είναι απαραίτητη σε πολλά και διαφορετικά επαγγέλματα. Για παράδειγμα οι δεξιότητες επικοινωνίας είναι απαραίτητες για την άσκηση πολλών επαγγελμάτων όπως του εκπαιδευτικού, του κοινωνικού λειτουργού, του διαφημιστή, του δημοσιογράφου κ.ά.
- Υπάρχουν δεξιότητες που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην εξασφάλιση και διατήρηση κάποιας θέσης εργασίας (π.χ. δεξιότητα ενεργού αναζήτησης της πληροφορίας, ευελιξία, οργάνωση χρόνου κτλ.).

Τυφλών βήματα

Τα επιθυμητά χαρακτηριστικά που οι εργοδότες αναζητούν στους εργαζομένους δεν είναι πια μόνο πτυχία, εμπειρία και γνώσεις, αλλά και άλλα χαρακτηριστικά που έχουν σχέση με την προσωπική και κοινωνική «εικόνα» του εργαζομένου. Αυτά τα χαρακτηριστικά τα αποκαλούμε «***δεξιότητες- κλειδιά***», στο βαθμό που δηλώνουν σημαντικά «κλειδιά» για να ανοίξει κάποιος την πόρτα της εργασίας. Άλλες, όμως, αποκαλούνται και **«δεξιότητες ζωής»**, γιατί θεωρούνται απαραίτητες για να πετύχει κανείς όχι μόνο στην επαγγελματική, αλλά και στην κοινωνική και προσωπική του ζωή. Πολλές από τις δεξιότητες αυτές μπορούμε -και καλό είναι- να τις αναπτύξουμε σε κάποιο βαθμό, γιατί θεωρούνται σημαντικές για την κοινωνική και την επαγγελματική μας ζωή.

Πώς αναπτύσσονται οι δεξιότητες ζωής που θα μας επιτρέψουν να ζήσουμε παραγωγικά και δημιουργικά;

Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων αυτών είναι μια συνεχής διαδικασία που κρατάει μια ζωή. Με άλλα λόγια, η προσπάθεια για προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη αρχίζει με τη γέννησή μας και σταματά στο τέλος της ζωής μας.

Οι δεξιότητες καλλιεργούνται μέσα από την ενεργό δράση και τις ευκαιρίες για μάθηση που μας παρέχουν η οικογένεια, το σχολείο, η ευρύτερη κοινότητα. Χρειάζεται, όμως, θέληση και προσωπική συστηματική προσπάθεια για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων. Ένας μαθητής μπορεί να καλλιεργήσει τις *δεξιότητες ζωής* μέσω των σχολικών, εξωσχολικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, καθώς επίσης και μέσω της εφαρμογής

του θεσμού Συμβουλευτική –Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Επίσης, και η ενεργός συμμετοχή ενός μαθητή στα διάφορα προγράμματα που υλοποιούνται κατά καιρούς στο σχολείο, όπως είναι για παράδειγμα τα Προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Ευέλικτης Ζώνης κ.ά., συμβάλλει στην καλλιέργεια πολλών τέτοιων δεξιοτήτων.

Ποιες είναι οι δεξιότητες ζωής;

Υπάρχουν διάφορες ομάδες δεξιοτήτων ζωής. Μερικές από τις πιο σημαντικές είναι οι παρακάτω[11]:

Δεξιότητες επικοινωνίας: Αναφέρονται στο να μπορείς
- να εκφράζεσαι και να μεταφέρεις ιδέες, απόψεις, συναισθήματα με το γραπτό ή με τον προφορικό λόγο, άμεσα και σωστά
- να ερμηνεύεις αποτελεσματικά τα μηνύματα των άλλων (λεκτικά, γραπτά ή μέσω της γλώσσας του σώματος), να καταλαβαίνεις τα συναισθήματά τους
- να επικοινωνείς με τους άλλους μιλώντας ξένες γλώσσες ή με τη χρήση Η/Υ
- να κατανοείς, να αποδέχεσαι, να συνεργάζεσαι με άτομα από άλλες χώρες, με διαφορετική γλώσσα και με άλλα ήθη και έθιμα (διαπολιτισμική επικοινωνία).

Δεξιότητες προσαρμογής: Να μπορείς να προσαρμόζεσαι σε νέες συνθήκες, σε μεταβατικές φάσεις κτλ. (π.χ. αλλαγή τόπου διαμονής, σχολείου, οικογενειακής κατάστασης).

Δεξιότητες ευελιξίας: Να μπορείς, όταν οι συνθήκες διαφοροποιούνται, να εντοπίζεις εναλλακτικές λύσεις, να δοκιμάζεις και άλλους τρόπους δράσης.

Δεξιότητες ενεργού αναζήτησης και κριτικής ανάγνωσης των πληροφοριών: στην κοινωνία της πληροφορίας, το να ξέρεις τις πηγές από όπου θα αντλήσεις τις πληροφορίες σου, το πώς θα τις αξιοποιήσεις, καθώς και το να μπορείς να προσεγγίζεις τις πληροφορίες κριτικά αποτελεί προϋπόθεση επιτυχούς δράσης.

Δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών: Να μπορείς να χρησιμοποιείς τον Η/Υ αποτελεσματικά, δεξιότητα χρήσιμη για την άσκηση των περισσότερων σύγχρονων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, για την πρόσβαση σε πληροφορίες, για την επικοινωνία μέσω διαδικτύου.

Δεξιότητες συνεργασίας, ομαδικότητας: αναφέρονται στη δυνατότητα να συνεργάζεσαι αρμονικά με άλλα άτομα, να μπορείς να έχεις την προσωπική σου άποψη, αλλά να δέχεσαι και τη θέση των άλλων και όλοι μαζί να προσπαθείτε για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού.

Δεξιότητες διαχείρισης και οργάνωσης χρόνου: αναφέρονται στο να διαχειρίζεσαι και να οργανώνεις σωστά το χρόνο σου, ώστε σε δεδομένα πλαίσια, να φέρνεις σε πέρας διάφορες εργασίες, ποικίλες δραστηριότητες κτλ.

Δεξιότητες αυτοπαρουσίασης: αναφέρονται στο να ξέρεις να παρουσιάζεις τον εαυτό σου, να προβάλλεις τις δυνατότητές σου και την αξία σου, να δημιουργείς καλές εντυπώσεις για σένα (π.χ. μέσω ενός βιογραφικού, μιας συνέντευξης κτλ.)

Δεξιότητες ανάληψης πρωτοβουλιών: Να είσαι σε θέση, όταν οι άλλοι αδρανούν έχοντας αφεθεί στη ρουτίνα τους, να παίρνεις πρωτοβουλίες και να προχωρείς, παρακινώντας και άλλους.

Δεξιότητες καινοτομίας, νεωτερικότητας: αυτές σχετίζονται με το να καλοδέχεσαι τις νέες ιδέες, να υιοθετείς επαναστατικές λύσεις, πέρα από τα καθιερωμένα πρότυπα.

Δεξιότητες λήψης απόφασης: Πρόκειται για σύνολο ειδικών δεξιοτήτων σχετικών με το να λαμβάνεις αποφάσεις που ικανοποιούν τις ανάγκες και τους στόχους σου, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο κάθε φορά.

Δραστηριοτητα 1η

Προκειμένου να εντοπίσεις τις ικανότητές σου, σκέψου μερικές δραστηριότητες σε κάποιους τομείς (μαθηματικά, αθλητισμό, πολιτιστικές δραστηριότητες, καλλιτεχνικές κτλ.) στις οποίες σημειώνεις πολύ καλές επιδόσεις. Σκέψου επίσης και δραστηριότητες με τις οποίες, ενώ έχεις ασχοληθεί και έχεις προσπαθήσει να τα καταφέρεις, εντούτοις δεν έχεις καλά αποτελέσματα. Αναρωτήσου γιατί συμβαίνει αυτό και αναζήτησε τρόπους που πιθανόν θα σε βοηθήσουν να τα καταφέρεις καλύτερα στο μέλλον…

Τα καταφέρνω καλά …	Δεν τα καταφέρνω καλά …	Μήπως θα μπορούσα να ……. /εάν……………..
στην επισκευή μηχανών αυτοκινήτων	στις μαθηματικές πράξεις και στους αριθμητικούς υπολογισμούς	να είχα καλύτερες επιδόσεις στα μαθηματικά, **εάν** έκανα συστηματική προσπάθεια να καλύψω κάποια κενά μου και παρακολουθούσα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας;

Δραστηριοτητα 2η

Αφού διαβάσεις προσεκτικά το εισαγωγικό κείμενο για τις ικανότητες και τις δεξιότητες, συμπλήρωσε τα κενά του παρακάτω πίνακα σύμφωνα με τα παραδείγματα. Μπορείς, αν θέλεις, να συμβουλευτείς και έναν Οδηγό Επαγγελμάτων.

Επαγγελματική δραστηριότητα	Ικανότητες που απαιτούνται	Δεξιότητες που απαιτούνται
Ηθοποιός	Καλλιτεχνικές ικανότητες, μνήμη, γλωσσική ικανότητα (λεκτική ευχέρεια), φαντασία	Δεξιότητες επικοινωνίας, ευελιξίας, συνεργασίας, αυτοπαρουσίασης
Πιλότος	Οξύτητα ακοής, όρασης, ταχύτητα αντιδράσεων, συντονισμός κινήσεων	Δεξιότητες λήψης απόφασης, ανάληψης πρωτοβουλιών, προσαρμογής, συνεργασίας
Μηχανικός αεροσκαφών	____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________
Αρχιτέκτονας	____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________
Συγγραφέας	____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________
Οδηγός λεωφορείου	____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________
Εκπαιδευτικός	____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________
(κάποιο άλλο επάγγελ-μα που σε ενδιαφέρει)	____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________

Δραστηριοτητα 3η

Σκέψου κάποιες επαγγελματικές δραστηριότητες που θα σε ενδιέφεραν και συμπλήρωσε τον πίνακα σύμφωνα με το παράδειγμα. (Καλό είναι να συμβουλευτείς και έναν Οδηγό Επαγγελμάτων).

Επαγγέλματα που με ενδιαφέρουν	Δεξιότητες που διαθέτω και σχετίζονται με την άσκηση αυτών των επαγγελμάτων	Δεξιότητες που δεν έχω και χρειάζεται να αναπτύξω (εάν επιλέξω κάποιο σχετικό επάγγελμα)
Π.χ. ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός	**ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:** επικοινωνίας, θετικής αντιμετώπισης των πραγμάτων, ενεργού ακρόασης,	**ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:** συνεργασίας, επικοινωνίας με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς,
Π.χ. επιχειρηματίας, υπεύθυνος πωλήσεων	**ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:** επικοινωνίας, ανάληψης πρωτοβουλιών,	**ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:** λήψης απόφασης, δεξιότητες ανάληψης πρωτοβουλιών, ρίσκου,
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________
______________	______________________________	______________________________

Δραστηριοτητα 4η

Μελέτησε στο εισαγωγικό κείμενο τον κατάλογο των δεξιοτήτων ζωής. Σημείωσε: α) ποιες από αυτές τις δεξιότητες νομίζεις ότι διαθέτεις, β) ποιες δεξιότητες θα ήθελες να αναπτύξεις περισσότερο, γ) με ποιους τρόπους νομίζεις ότι θα μπορούσες να το πετύχεις αυτό;

Μπορείς να δημιουργήσεις έναν ατομικό φάκελο με τίτλο «Ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής», τον οποίο θα συμπληρώνεις σταδιακά στη διάρκεια της σχολικής σου ζωής (βλέπε στο Παράρτημα σχετικό κείμενο για τη δημιουργία ατομικού φακέλου μαθητή «portfolio»).

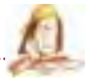

Να θυμάσαι ότι:

- «Πρέπει να διανύσουμε τη ζωή με τα δικά μας εντελώς προσωπικά χαρίσματα και ελαττώματα, ενίοτε μάλιστα προχωρούμε κομματάκι παραπέρα, καταφέρνουμε ό,τι δεν μπορούσαμε πριν και για μια στιγμή μπορούμε ολόψυχα να δεχτούμε τον εαυτό μας και να νοιώσουμε ικανοποίηση γι αυτό που είμαστε».[12]

Η ενότητα με μια ματιά

- Γράψε 5 χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.

- Παρουσίασε με λίγες λέξεις τη διαφορά μεταξύ της αυτογνωσίας και της αυτοαντίληψης.

- Παρουσίασε με λίγες λέξεις τη σημασία της θετικής αυτοαντίληψης για το άτομο.

- Δώσε δικούς σου ορισμούς: α) για τις προσωπικές αξίες β) για τις επαγγελματικές αξίες.

- Σημείωσε ένα προσωπικό σου ενδιαφέρον το οποίο θα μπορούσες να συνδυάσεις με μια ή περισσότερες επαγγελματικές δραστηριότητες στο μέλλον.

- Γιατί μερικές δεξιότητες αποκαλούνται «δεξιότητες ζωής»;

- Συζήτησε με τους συμμαθητές σου ή με μέλη του οικογενειακού σου περιβάλλοντος σκέψεις και συναισθήματα που σου δημιουργήθηκαν με αφορμή την διεξαγωγή των Παρα-ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα (2004).

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

- *Αν κοιτάξεις γύρω σου, θα δεις έναν κόσμο γεμάτο διαφορετικούς ανθρώπους. Θα δεις ότι συνάνθρωποί σου διαφέρουν από σένα στο φύλο, στη θρησκεία, στην εθνικότητα ή μπορεί να διαφέρουν από σένα επειδή έχουν διαφορετικές ανάγκες ή ικανότητες. Πώς νιώθεις άραγε εσύ με τους διαφορετικούς συνανθρώπους γύρω σου και ποια συμπεριφορά υιοθετείς απέναντί τους;*
- *Γνωρίζεις τι είναι τα στερεότυπα και ότι κάποια από αυτά, όπως για παράδειγμα τα στερεότυπα για τους ρόλους των δύο φύλων, μπορεί να επηρεάσουν τις εκπαιδευτικές και τις επαγγελματικές σου επιλογές;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Στερεότυπα
- Διαπολιτισμική συμπεριφορά
- Προκατάληψη
- Δικαίωμα στη διαφορά
- Ρόλοι των δύο φύλων
- Άτομα με αναπηρίες (Α.Μ.Ε.Α.)

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να κατανοήσεις την έννοια των στερεοτύπων και να τα προσεγγίζεις με κριτική διάθεση
- να προβληματίζεσαι για τα συναισθήματα και για τη συμπεριφορά σου απέναντι σε άτομα που είναι διαφορετικά από εσένα
- να αντιλαμβάνεσαι ότι οι στερεοτυπικές αντιλήψεις μπορεί να ασκούν επίδραση στις εκπαιδευτικές και στις επαγγελματικές σου επιλογές.

Εισαγωγικά στοιχεία

Πολλές φορές οι αντιλήψεις που έχουμε για κάποιες ομάδες ατόμων που διαφέρουν από τη δική μας, για παράδειγμα στο χρώμα, στη γλώσσα, στην καταγωγή, στη θρησκεία, στο φύλο κτλ., μπορεί να παίρνουν τη μορφή **στερεοτύπων.** Με τον όρο **στερεότυπα** εννοούμε βαθιά ριζωμένες και παγιωμένες πεποιθήσεις που λειτουργούν σαν ετικέτες (άλλοτε θετικές ή άλλοτε αρνητικές), σύμφωνα με τις οποίες κατηγοριοποιούμε άκριτα και αβασάνιστα τις διάφορες ομάδες ατόμων γύρω μας. Τέτοιες ετικέτες είναι, για παράδειγμα, αντιλήψεις όπως: «οι Άγγλοι είναι ψυχροί», «οι γυναίκες είναι φοβιτσιάρες», «οι άντρες είναι θαρραλέοι», «οι Γάλλοι είναι πολιτισμένοι», «οι άντρες έχουν μηχανικές ικανότητες», «οι γυναίκες μπορούν να φροντίζουν τα παιδιά καλύτερα από τους άντρες», «τα άτομα με αναπηρίες δυσκολεύονται να εκπαιδευτούν και να εργαστούν» κ.ά. Όταν ένα στερεότυπο που αφορά μια συγκεκριμένη ομάδα ατόμων οδηγεί σε αρνητική συναισθηματική φόρτιση, τότε οδηγεί στην **προκατάληψη**.

Οι προκαταλήψεις είναι λογικά και επιστημονικά αστήρικτες. Ωστόσο, γίνονται κατά κανόνα αποδεκτές χωρίς την παραμικρή αμφισβήτηση. Υπάρχουν συχνά αντιθέσεις μεταξύ διαφόρων ομάδων, λαών κτλ. Οι προκαταλήψεις μπορούν να οδηγούν σε εχθρική συμπεριφορά της μιας ομάδας έναντι της άλλης.

Από την προκατάληψη απορρέουν αντιδράσεις όπως οι ακόλουθες:

- **Αποφυγή**. Εκδηλώνεται με το να αποφεύγουμε ένα άτομο ή μια ομάδα.
- **Λεκτική κατάχρηση.** Εκδηλώνεται με το να μιλάμε αρνητικά για μια συγκεκριμένη ομάδα ατόμων (π.χ. για τους Πόντιους)
- **Διάκριση.** Εκδηλώνεται με υποτίμηση, με κακομεταχείριση, με χαμηλότερη αμοιβή, με αποκλεισμό από ευκαιρίες κτλ.
- **Βίαιη κατάχρηση**. Εκδηλώνεται με σαρκασμό, με ενόχληση, με απειλές κτλ.
- **Εξάλειψη.** Εκδηλώνεται με εχθρική συμπεριφορά όπως απομονώνοντας, διώχνοντας, σκοτώνοντας, λυντσάροντας, προβαίνοντας σε γενοκτονία ή σε εθνοκάθαρση[13].

Το θέμα των αρνητικών αντιλήψεων για εθνότητες ή μειονότητες έχει δημιουργήσει πολλά δεινά στην ιστορία της ανθρωπότητας (π.χ. εξόντωση εκατομμυρίων Εβραίων από το χιτλερικό καθεστώς, σφαγή των Αρμενίων από τους Τούρκους, διωγμοί Παλαιστινίων κτλ.).

Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις συνεπάγονται δυσάρεστες συνέπειες για ολόκληρους λαούς σε κοινωνικό επίπεδο. Αλλά και σε προσωπικό επίπεδο καθορίζουν πολλές φορές τη ζωή και τις επιλογές μας. Φτάνει να σκεφτούμε κατά πόσο τα στερεότυπα που αφορούν στους **ρόλους των δύο φύλων** (π.χ. αντρικές -γυναικείες δουλειές, ρόλοι στην οικογένεια κτλ.) επηρεάζουν τις προτιμήσεις μας για σπουδές και επαγγέλματα ή αποκλείουν τις γυναίκες (ή κάποτε και τους άντρες, αλλά σε μικρότερο βαθμό) από κάποιες θέσεις εργασίας ή αξιώματα.

Επίσης, η στερεοτυπική αντίληψη «αναπηρία σημαίνει ανικανότητα», καθώς και κοντόφθαλμες κοινωνικές πολιτικές εξαιρούν, στιγματίζουν και περιθωριοποιούν **άτομα με αναπηρίες** και άτομα **με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες**, χωρίς να τους προσφέρουν τις ευκαιρίες για μόρφωση και κοινωνική ένταξη που δικαιούνται και αξίζουν. Σε πείσμα αυτών των στερεοτύπων, άνθρωποι που είχαν διάφορες σωματικές ή άλλες ανεπάρκειες ξεχωρίζουν με τα επιτεύγματά τους κερδίζοντας το σεβασμό και το θαυμασμό μας για

τα έργα τους. Από τα βάθη των αιώνων ενδυναμώνουν με το παράδειγμά τους την πίστη μας στην ανθρώπινη βούληση και αξία. Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν: ο Όμηρος που, ενώ είναι τυφλός, γίνεται διάσημος για τα επικά ποιήματά του, την Ιλιάδα και την Οδύσσεια, και ο σύγχρονός μας διάσημος επιστήμονας Στίβεν Χόκινγκ που κινείται με αναπηρικό καρότσι και μιλάει με τη βοήθεια υπολογιστή. Φωτεινά παραδείγματα αποτελούν ακόμα και πολλοί άλλοι απλοί άνθρωποι γύρω μας που ξεπέρασαν τις όποιες δυσκολίες τους και τις κοινωνικές διακρίσεις σε βάρος τους.

Πώς δημιουργούνται τα στερεότυπα;

Τα στερεότυπα δημιουργούνται και μεταδίδονται με πολλούς τρόπους (φανερούς και μη φανερούς) από την οικογένεια, το σχολείο, το στρατό, την εκκλησία, τους συνομηλίκους, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας κτλ. Μία ομάδα στερεοτύπων σχετίζεται με τους ρόλους των δύο φύλων.

Μηχανισμοί με τους οποίους αναπαράγονται τα στερεότυπα για τους ρόλους των δύο φύλων μπορεί να είναι:

- η ενίσχυση της συμπεριφοράς εκείνης που θεωρείται ότι αρμόζει σε κάθε φύλο. *Παραδείγματα*: επιβραβεύουμε τα κορίτσια όταν συγυρίζουν το δωμάτιό τους μαλώνουμε τα αγόρια όταν κλαίνε
- η μίμηση της συμπεριφοράς άλλων, οι οποίοι λειτουργούν ως πρότυπα (π.χ. - πατέρας)
- η κοινωνική ενθάρρυνση ή επιβράβευση, τα αρνητικά σχόλια ή η αρνητική κριτική και απόρριψη της συμπεριφοράς (από τα μέλη της ευρύτερης κοινότητας π.χ. γειτονιά)[14].

Εξαλείφονται τα στερεότυπα;

Ένα χαρακτηριστικό των στερεοτύπων είναι ότι αυτά είναι «στέρεα τυπωμένα» στο νου και στην καρδιά μας. Γι' αυτό χρειάζεται χρόνος και προσπάθεια για να τα εξαλείψουμε, ανατρέποντας όχι μόνο αυτά που έχουμε μάθει (γνώσεις), αλλά και αυτά που νιώθουμε (τα συναισθήματά μας).

Το πρώτο λοιπόν «μέτωπο» του αγώνα ενάντια στα στερεότυπα είναι ο ίδιος μας ο εαυτός. Στη συνέχεια ο αγώνας διεξάγεται στο κοινωνικό επίπεδο, στο οποίο θα καταπολεμήσουμε τα στερεότυπα και θα υπερασπιστούμε όσους υποφέρουν από τις κοινωνικές διακρίσεις. Για παράδειγμα, πώς θα πολεμήσουμε την ξενοφοβία και το ρατσισμό; Με την πληροφόρηση, την ενημέρωση, την κατάλληλη εκπαιδευτική, κοινωνική πολιτική, αλλά, πάνω από όλα, με το να έρθουμε σε επαφή, γνωριμία, συνεργασία με τους «άλλους» και να νιώσουμε, αλλά και να εκφράσουμε, αποδοχή και σεβασμό γι΄ αυτούς, για τις ανάγκες τους και τον πολιτισμό τους.

Ας ξεκινήσετε λοιπόν από το σχολείο, χέρι – χέρι με τους «διαφορετικούς» από εσάς συμμαθητές σας. Μπορείτε να δουλέψετε όλοι μαζί φιλικά και δημιουργικά, με κοινές δραστηριότητες, ανακαλύπτοντας αυτά που σας συνδέουν, σας ενώνουν, ανταλλάσσοντας και πλουτίζοντας συνάμα τους εαυτούς σας μέσα από τις διαφορετικές εμπειρίες.

Παράλληλα, σε κοινωνικό και σε πολιτικό επίπεδο όλοι μαζί οφείλουμε να διεκδικήσουμε «**το δικαίωμα στη διαφορά**».

Ενάντια στο ρατσισμό μπορούμε να προτάξουμε τη **διαπολιτισμική συμπεριφορά.** Με τον όρο **διαπολιτισμική συμπεριφορά** εννοούμε την κατανόηση, την αποδοχή και το σεβασμό των ατόμων, ομάδων, λαών που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Η διαπολιτισμική συμπεριφορά σημαίνει όχι μόνον αποδοχή και σεβασμό των πολιτιστικών διαφορών, αλλά και πίστη στο γεγονός ότι μπορούμε να μαθαίνουμε και να πλουτίζουμε τους εαυτούς μας μέσα από τη συνάντησή μας με τους άλλους πολιτισμούς.

Δραστηριοτητα 1η

Γράψε αυθόρμητα και με ειλικρίνεια τα συναισθήματά σου δίπλα στις αντίστοιχες προτάσεις-πιθανές καταστάσεις. Ακόμα και αν δεν έχεις μια αντίστοιχη εμπειρία, προσπάθησε να φανταστείς πώς πιθανά θα τη βίωνες (π.χ. φαντάσου τον εαυτό σου στη θέση του Ιορδανού που αναφέρεται παρακάτω).

Πιθανά συναισθήματα: ενόχληση, αμηχανία, καχυποψία, ενδιαφέρον, χαρά, σεβασμός, συμπάθεια, λύπη, εμπιστοσύνη, φόβος, ανασφάλεια, δισταγμός, αμηχανία, ζήλια, απόρριψη, κατωτερότητα, ανωτερότητα, έκπληξη, ασφάλεια, αποδοχή, στοργή, ντροπή, αμφιβολία, αποστασιοποίηση ....κτλ.

(Μπορείς να διαλέξεις ένα συναίσθημα από τον κατάλογο συναισθημάτων που σου δίνεται ή να καταγράψεις κάποια άλλη δική σου κατάσταση ή συναίσθημα που, πιθανόν, δεν έχει συμπεριληφθεί).

Πιθανές καταστάσεις	Συναισθήματα (Τι νιώθω)
Ένας βαρήκοος νέος μου ζητάει πληροφορίες για ένα δρόμο.	______________________ ______________________
Ένα άτομο με κινητική αναπηρία μου λέει ότι, παρά τα προβλήματά του, ασχολείται με τον αθλητισμό.	______________________ ______________________
Ένα παιδί από την Αλβανία με καλεί στα γενέθλιά του.	______________________ ______________________
Μια τυφλή κυρία μου ζητάει να τη βοηθήσω να κατέβει από το λεωφορείο.	______________________ ______________________
Μπαίνω σε ένα ταξί που το οδηγεί μια γυναίκα.	______________________ ______________________
Ένας συμμαθητής μου από το Ιράκ μου προτείνει να έρθει στο σπίτι μου για να κάνουμε μια εργασία μαζί.	______________________ ______________________ ______________________
Μια φίλη μού λέει ότι της αρέσει να γίνει ηλεκτρονικός.	______________________ ______________________

Πιθανές καταστάσεις	Συναισθήματα (Τι νιώθω)
Έρχεται ένα υδραυλικός για μια επισκευή στο σπίτι μου με συνεργάτη του μια γυναίκα.	______________
Μερικοί συμμαθητές μου δεν έχουν το ίδιο θρήσκευμα με το δικό μου.	______________
Ένας Έλληνας συμμαθητής μου προτείνει να με βοηθήσει στα μαθήματα γλώσσας στα οποία δυσκολεύομαι, γιατί είμαι Ιορδανός.	______________
Κάτι άλλο…	**Συναισθήματα …..**
(εδώ συμπλήρωσε κάποια κατάσταση που σου συνέβη στην πραγματικότητα, αλλά δεν περιλαμβάνεται στις παραπάνω προτάσεις).	______________

Δραστηριοτητα 2η

α) *«Εσύ τι πιστεύεις; Υπάρχουν αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα»;*
Συμπλήρωσε τον πίνακα ανάλογα με την αντίληψη που έχεις για το συγκεκριμένο θέμα. Στη συνέχεια συζήτησε με τους συμμαθητές σου τις απαντήσεις που έδωσες, καθώς και το πώς νομίζεις ότι σου δημιουργήθηκαν αυτές οι πεποιθήσεις. Είναι ενδιαφέρον να διαπιστώσεις πώς έχουν δημιουργηθεί μέσα σου αυτά τα «γιατί».

Ένα κορίτσι δεν μπορεί να γίνει γιατρός χειρουργός, γιατί

____

Ένα κορίτσι μπορεί γίνει γιατρός χειρουργός, γιατί

____

Ένα αγόρι δεν μπορεί να γίνει νηπιαγωγός, γιατί

____

Ένα αγόρι μπορεί γίνει νηπιαγωγός, γιατί

____

β) *«Βάλε το χέρι στην καρδιά» και απάντησε:*
Μήπως υπάρχουν επαγγέλματα ή σπουδές που τα έχεις απορρίψει μόνο και μόνο επειδή είσαι αγόρι ή κορίτσι (π. χ. θα σου άρεσε πολύ να σπουδάσεις νηπιαγωγός, αλλά σκέφτεσαι ότι οι φίλοι σου θα γέλαγαν με την επιλογή σου, επειδή είσαι αγόρι). Στη συνέχεια συζητήστε ανά δύο τις απαντήσεις σας, καθώς και το πώς νομίζετε ότι σας έχουν δημιουργηθεί αυτές οι πεποιθήσεις.

Διάβασε προσεκτικά, σκέψου και σχολίασε:

«Λέω στα παιδιά μου πως, αν στο λεωφορείο κάποιος περιγελάσει άδικα κάποιον άλλον και εκείνα δεν κάνουν τίποτε για να τον υπερασπιστούν, τότε είναι και τα ίδια θύματα. Τους λέω ότι πρέπει να αμφισβητούν την εξουσία –και τη δική μου βεβαίως– και να δείχνουν αλληλεγγύη σε όσους είναι λιγότερο τυχεροί από αυτά[15]».

Η ενότητα με μια ματιά

- Πώς θα μπορούσε η διαπολιτισμική συμπεριφορά να γίνει πράξη στην τάξη ή στο σχολείο σου;

  ____

  ____

  ____

- Μπορείς να αναφέρεις κάποια παραδείγματα ή κάποια στοιχεία που επιβεβαιώνουν ότι τα στερεότυπα για τα δύο φύλα επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές και τις επαγγελματικές επιλογές των νέων;

  ____

  ____

  ____

- Σημείωσε συνοπτικά κάποιες φράσεις, εικόνες ή παραστάσεις που θυμάσαι από μικρός στην οικογένεια, στο σχολείο ή στην τηλεόραση και σου δημιούργησαν ένα συγκεκριμένο στερεότυπο.

  ____

  ____

  ____

- Στην ιστοσελίδα του Γυμνασίου Κωφών και Βαρήκοων Αργυρούπολης μπορείς να έρθεις σε επικοινωνία με κωφούς και βαρήκοους συμμαθητές σου. Επισκέψου την ηλεκτρονική διεύθυνση **http://gym-ekv-argyr.att.ach.gr** και μάθε περισσότερα για το σχολείο τους, για τις δραστηριότητές τους, για τους ίδιους.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Α. ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

- *Γνωρίζεις τι σημαίνει πληροφόρηση και τι πληροφορία;.*
- *Έχεις αναρωτηθεί για τη σημασία που έχει η κατάλληλη πληροφόρηση για τη ζωή και το μέλλον σου;*
- *Τι πρέπει να προσέχεις όταν χρησιμοποιείς μια πληροφορία;*
- *Ποιος νομίζεις ότι θα πρέπει να είναι ο ρόλος σου στη διαδικασία της πληροφόρησης για θέματα που σε αφορούν;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Πληροφορία
- Πληροφόρηση
- Αυτοπληροφόρηση
- Έγκαιρη πληροφόρηση
- Αξιόπιστη πηγή πληροφόρησης
- Έγκυρη πληροφορία

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να κατανοήσεις την έννοια της «πληροφόρησης» και της «πληροφορίας»
- να διακρίνεις τα είδη και τις μορφές των πληροφοριών
- να αντιληφθείς τη σημασία της πληροφόρησης για τη ζωή σου γενικά, αλλά και για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό σου μέλλον ειδικότερα
- να ευαισθητοποιηθείς σχετικά με την αναγκαιότητα της ενεργού αναζήτησης των πληροφοριών και της κριτικής ανάγνωσής τους.

Εισαγωγικά στοιχεία

Πληροφορία είναι κάθε στοιχείο που ενδιαφέρει κάποιον και αφορά πρόσωπα, καταστάσεις, συνθήκες, προϋποθέσεις κτλ. Οι πληροφορίες μπορεί να είναι ατομικές, κοινωνικές, εκπαιδευτικές, επαγγελματικές κτλ.

Για παράδειγμα, μια πληροφορία που ίσως ενδιαφέρει ένα μαθητή της Γ ΄τάξης Γυμνασίου μπορεί να είναι «πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται στην Α΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου». Οι ενέργειες που θα κάνει η πολιτεία, το ΚΕ.ΣΥ.Π. της περιοχής του, ο καθηγητής Σ.Ε.Π. κ.ά. προκειμένου να συγκεντρώσουν, να οργανώσουν, να αξιολογήσουν, να διαδώσουν πληροφορίες, καθώς και οι ενέργειες στις οποίες θα προβεί ο ίδιος ο μαθητής για να αποκτήσει και να χρησιμοποιήσει τη συγκεκριμένη πληροφορία συνιστούν την **πληροφόρηση.**

Ο βαθμός και η ποιότητα της πληροφόρησης που εξασφαλίζει κάποιος για ένα θέμα:

- αυξάνει τις γνώσεις του σχετικά με αυτό και διευρύνει τους ορίζοντές του
- επηρεάζει τις σκέψεις, τις εκτιμήσεις, τις στάσεις, τη συμπεριφορά του
- αυξάνει την αυτοπεποίθησή του και τον βοηθά να γίνει περισσότερο υπεύθυνος για τις αποφάσεις και τις πράξεις του
- τον βοηθά να ξεκαθαρίσει τους στόχους του και να χαράξει το σχέδιο ζωής του
- διευρύνει τις επιλογές του και αυξάνει τις εναλλακτικές λύσεις που έχει στη διάθεσή του κάθε φορά.
- τον βοηθά στην λήψη αποφάσεων

Ειδικότερα η πληροφόρηση για σπουδές και επαγγέλματα, σε συνδυασμό με τη γνώση του εαυτού, είναι πολύτιμος οδηγός για τις εκπαιδευτικές και για τις επαγγελματικές αποφάσεις του μαθητή της Γ΄ Γυμνασίου.

Για παράδειγμα, οι πληροφορίες που μπορεί να έχει ένας μαθητής της Γ΄ Γυμνασίου για τις διάφορες εκπαιδευτικές επιλογές μετά το Γυμνάσιο πιθανόν να επηρεάσουν τις σκέψεις του και τη στάση του για κάποια εκπαιδευτική κατεύθυνση (π.χ. τεχνική ή γενική εκπαίδευση). Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διευρύνουν τις επιλογές του και, επομένως, να καθορίσουν την τελική του απόφαση για τον εκπαιδευτικό δρόμο που αυτός θα διαλέξει, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του.

Οι πληροφορίες, λοιπόν, είναι πολύ σημαντικές για τη πορεία σου στη ζωή και για τις διάφορες αποφάσεις (εκπαιδευτικές, επαγγελματικές ή γενικές για άλλα θέματα) που λαμβάνεις και αφορούν τη ζωή και το μέλλον σου.

Τόσο η έλλειψη όσο και, αντίθετα, η υπερπληθώρα πληροφοριών μπορούν να δυσκολέψουν τις αποφάσεις σου και να σε αποπροσανατολίσουν. Από τη μια, χωρίς τις απαραίτητες πληροφορίες για την κάθε περίπτωση που σε ενδιαφέρει, μοιάζεις σαν να είσαι οδηγός χωρίς χάρτη σε μια ξένη χώρα. Από την άλλη, μπορεί να συμβεί να έχεις πάρα πολλές πληροφορίες που να σου δημιουργούν σύγχυση και να μην ξέρεις πώς να τις αξιολογήσεις, ποιες να χρησιμοποιήσεις και πώς.

Στη σημερινή εποχή δεχόμαστε όλοι λίγο-πολύ έναν καταιγισμό πληροφοριών και πολλές φορές ίσως νιώθουμε ότι χανόμαστε και μπερδευόμαστε μέσα σε αυτό το πλήθος των πληροφοριών. Είναι ανάγκη να προσέχουμε όχι μόνον την ποσότητα αλλά και **την ποιότητα** των πληροφοριών που μας δίνουν ή ανακαλύπτουμε.

Ποιες ιδιότητες διασφαλίζουν την ποιότητα των πληροφοριών[16];

- **Εγκυρότητα, ακρίβεια και σαφήνεια**: οι πληροφορίες να ισχύουν, να είναι αληθείς, να περιέχουν ορθά στοιχεία, τα οποία να παρουσιάζονται με σαφή και εύκολα αντιληπτό από όλους τους ενδιαφερόμενους τρόπο.
- **Να είναι έγκαιρες**: οι πληροφορίες να είναι διαθέσιμες στην κατάλληλη χρονική στιγμή. Για παράδειγμα, είναι έγκαιρες οι πληροφορίες για το ποια δικαιολογητικά απατούνται για εγγραφή σπουδαστών σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα, όταν δοθούν αρκετό χρόνο πριν από την ημερομηνία της εγγραφής. Είναι έγκαιρη η ανακοίνωση για τη διεξαγωγή κάποιου διαγωνισμού για πρόσληψη υπαλλήλων, αν δημοσιευτεί αρκετά νωρίς, ώστε να προλάβουν οι υποψήφιοι να προετοιμαστούν και να κάνουν τις απαραίτητες ενέργειες.
- **Επικαιρότητα:** οι πληροφορίες να είναι επίκαιρες, να είναι πρόσφατες (π.χ. ο αριθμός εισακτέων στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα στοιχεία για την ανεργία κτλ.).
- **Εξειδίκευση**: οι πληροφορίες να είναι ειδικές, να αφορούν το ζήτημα που εξετάζεται ή το θέμα που ενδιαφέρει στη συγκεκριμένη στιγμή.
- **Αξιοπιστία της πηγής**: οι πληροφορίες να προέρχονται από ασφαλείς και αξιόπιστες πηγές, ώστε να μπορούν να ελεγχθούν ως προς την ακρίβεια και ορθότητά τους.
- **Πληρότητα**: να μην παρουσιάζονται ελλιπείς πληροφορίες, ηθελημένα ή αθέλητα (π.χ. να γίνεται πλήρης παρουσίαση του εκπαιδευτικού συστήματος, χωρίς παράλειψη κάποιων εκπαιδευτικών διεξόδων).
- **Δυνατότητα πρόσβασης**: να μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος να ενημερωθεί με εύκολο και άμεσο τρόπο πάνω σε ένα θέμα που τον αφορά, έχοντας πρόσβαση στις ανάλογες πληροφορίες (για παράδειγμα μια προκήρυξη για κάλυψη θέσεων εργασίας που διακινείται μόνο από το διαδίκτυο δεν είναι προσβάσιμη, προσπελάσιμη από τα άτομα που δεν έχουν Η/Υ ή δεν γνωρίζουν τη χρήση του Η/Υ).

Εμπόδια και δυσκολίες στην πληροφόρηση

Τα παραπάνω ποιοτικά χαρακτηριστικά των πληροφοριών δεν είναι πάντοτε εύκολο να διασφαλίζονται. Στην περίπτωση αυτή δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στην πληροφόρηση.

Για παράδειγμα, ο χρόνος που μεσολαβεί από τη σύνταξη ή την ενημέρωση ενός αρχείου ή ενός βιβλίου ή από τη συγκέντρωση διάφορων στοιχείων μέχρι τη στιγμή που οι πληροφορίες φτάνουν τελικά στον ενδιαφερόμενο μπορεί να έχει αχρηστεύσει τις πληροφορίες, αφού ενδιάμεσα η πραγματικότητα μπορεί να έχει αλλάξει.

Άλλο πρόβλημα στη διαδικασία πληροφόρησης είναι η πληθώρα των πληροφοριών, που μέσω των ΜΜΕ, των νέων τεχνολογιών και επικοινωνιών κατακλύζουν καθημερινά το σύγχρονο άτομο. Στο μέλλον το πρόβλημα δεν θα είναι η πρόσβαση στις πληροφορίες, αλλά η επιλογή ανάμεσα σε πληθώρα ανάλογων πληροφοριών, καθώς και ο τρόπος αξιοποίησής τους.

Στις ανεπτυγμένες κοινωνίες οι πληροφορίες και η γνώση μεταφράζονται σε πολιτική, οικονομική και κοινωνική ισχύ για αυτούς που τις διαχειρίζονται και τις διακινούν. Επομένως *η ανάπτυξη της δεξιότητας για κριτική ανάγνωση των πληροφοριών, καθώς και η ανάπτυξη της δεξιότητας της ενεργού αναζήτησής τους, είναι αναγκαίες για το σύγχρονο πολίτη.* Μόνον έτσι ο σύγχρονος άνθρωπος, αντί να είναι παθητικός και απλός «καταναλωτής» της πληροφορίας, μπορεί να λαμβάνει ενεργό μέρος στη διαδικασία της πληροφόρησης, προασπίζοντας το ατομικό του αλλά και το κοινωνικό συμφέρον.

Προκειμένου λοιπόν να αποφύγεις τέτοια πιθανά «ατυχήματα πληροφόρησης» στο μέλλον, προσπαθούμε μέσα από κάποιες δραστηριότητες του βιβλίου να σε βοηθήσουμε να ασκηθείς στην **αυτοπληροφόρηση** και πάνω από όλα στην **αξιολόγηση των πληροφοριών.** Έτσι, θα είσαι σε θέση να συγκεντρώνεις μόνος σου τις πληροφορίες που κάθε φορά σου χρειάζονται, να τις αξιολογείς (να τις ελέγχεις, να τις διασταυρώνεις κτλ.) και γενικά να τις προσεγγίζεις «με κριτικό πνεύμα».

Τι εννοούμε λέγοντας πληροφόρηση και αυτοπληροφόρηση;

Πληροφόρηση. Με τον όρο πληροφόρηση δεν εννοούμε την απλή παροχή πληροφοριών στα ενδιαφερόμενα άτομα, αλλά μια ολόκληρη σειρά ενεργειών, όπως είναι **η συγκέντρωση, η αξιολόγηση, η οργάνωση και η διάδοση των πληροφοριών** τόσο στους άμεσα ενδιαφερόμενους όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Ο όρος **αυτοπληροφόρηση** χρησιμοποιείται όταν κάποιος, προκειμένου να πληροφορηθεί για ένα θέμα, αναζητεί, συγκεντρώνει, αξιολογεί και οργανώνει μόνος του τις σχετικές πληροφορίες.

Γιατί «Αυτοπληροφόρηση» και όχι «έτοιμες» πληροφορίες;

Εάν πάρεις μια πληροφορία σαν «έτοιμη και μασημένη τροφή», μπορεί:

- να έχεις κουραστεί λιγότερο, όμως δεν γνωρίζεις τι υλικά περιέχει αυτή η «τροφή» (δηλαδή δεν ελέγχεις την ορθότητα, την επικαιρότητα και, πιθανόν, την καταλληλότητα της πληροφορίας)
- να μη γνωρίζεις την προέλευσή της (αν δηλαδή, η πληροφορία προέρχεται από αξιόπιστη πηγή και αν, συνεπώς, είναι έγκυρη ή όχι)
- να πρόκειται για πολυκαιρισμένη και, πιθανόν, χαλασμένη «τροφή» (ανεπίκαιρη, ελλιπή, ανακριβή πληροφορία κτλ.)
- να μη σε ωφελεί να την καταναλώσεις (λανθασμένες πληροφορίες θα σε οδηγήσουν σε λανθασμένες επιλογές και σε επιζήμιες για σένα αποφάσεις)
- να προκύψουν δυσάρεστες επιπτώσεις για τη ζωή σου (χάσιμο χρόνου, σπατάλη προσπάθειας, οικονομική βλάβη κτλ.)
- να μετατραπείς σε παθητικό καταναλωτή (παθητικό δέκτη πληροφοριών).

ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΛΟ:

- να συνηθίσεις να μην καταναλώνεις οποιαδήποτε «τροφή» χωρίς να αναρωτιέσαι **ποιος, και γιατί** σου την «προσφέρει»
- να αναζητείς μόνος σου τις πληροφορίες που σε ενδιαφέρουν και να μην αφήνεις την ευθύνη για τη δική σου πληροφόρηση και, επομένως, για την επιλογή των δικών σου προσανατολισμών ζωής, στα χέρια άλλων
- να επιλέγεις την προσωπική δράση και την ενεργό έρευνα για τη συλλογή, επεξεργασία και αξιολόγηση των πληροφοριών που σε αφορούν (ενεργός αναζήτηση των πληροφοριών)
- να αναλύεις κριτικά τις πληροφορίες, ώστε να κατανοείς βαθύτερα και πιο ουσιαστικά τον κόσμο που σε περιβάλλει, αλλά και τον ίδιο σου τον εαυτό (*π.χ. όταν προσλαμβάνεις μια πληροφορία να αναρωτιέσαι* ***ποιος*** *λέει* ***τι***, ***γιατί*** *το λέει,* ***πώς*** *το λέει*)
- να υιοθετήσεις μια ενεργητική στάση ζωής, με συνεχές ενδιαφέρον για όσα συμβαίνουν γύρω σου και για τις επιπτώσεις τους στη ζωή σου (κριτική, κοινωνική ενημέρωση).

Είδη πληροφοριών

Οι πληροφορίες που λαμβάνει ή γενικά χρειάζεται ένα άτομο μπορεί να είναι:

– **Ατομικές**: είναι οι πληροφορίες που αναφέρονται στο ίδιο το άτομο (αφορούν για παράδειγμα τις ανάγκες του, τα ενδιαφέροντά του, τις αξίες του, τις φιλοδοξίες του, τα σχέδιά του, τα ατομικά χαρακτηριστικά του κτλ.).

– **Κοινωνικές**: πρόκειται για πληροφορίες που αναφέρονται σε διάφορες κοινωνικές όψεις της ζωής ενός ατόμου, σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το ίδιο και το επηρεάζουν.

- **Εκπαιδευτικές**: οι πληροφορίες αυτές αναφέρονται στις ευκαιρίες για σπουδές, στις προϋποθέσεις πρόσβασης στην εκπαίδευση, στις συνθήκες σπουδών, στα προγράμματα σπουδών κτλ.
- **Επαγγελματικές**: οι πληροφορίες αυτές αναφέρονται στα επαγγέλματα, σε θέματα σχετικά με την αγορά εργασίας, σε ευκαιρίες και όρους για απασχόληση, στην εργατική νομοθεσία κτλ.

Μορφές πληροφοριών

Μια πληροφορία μπορεί να βρίσκεται ή να παρέχεται σε διάφορες μορφές. Μερικές από τις πιο συνήθεις είναι οι παρακάτω:

- **Προφορική** (μέσω τηλεφώνου, με διαπροσωπική επικοινωνία, «από στόμα σε στόμα» κτλ.)
- **Έντυπη** (έχει μορφή εντύπου, παρέχεται μέσω του Τύπου, περιοδικών, διαφημιστικών φυλλαδίων, αφισών κτλ.)
- **Ηλεκτρονική** (μέσω Η/Υ, με δισκέτες, cd-rom, μέσω του διαδικτύου κτλ.)
- **Ακουστική** (μέσω ακουστικών μέσων όπως του ραδιοφώνου, κασετών μαγνητοφώνου κτλ.)
- **Οπτικο-ακουστική** (μέσω της τηλεόρασης, μαγνητοσκοπήσεων κτλ.).

Δραστηριοτητα 1η

Θυμήσου μια προσωπική εμπειρία δική σου ή δικού σου προσώπου σχετικά με τις συνέπειες μιας ανακριβούς ή ελλιπούς ή μη έγκαιρης πληροφόρησης. Στη συνέχεια συζητήστε σε μικρές ομάδες (τεσσάρων ή πέντε ατόμων) τις εμπειρίες σας. Σκεφτείτε και ανταλλάξτε μεταξύ σας απόψεις πάνω στο ερώτημα:

– Τι άλλο θα μπορούσαν να είχαν κάνει τα συγκεκριμένα άτομα, ώστε να αποφύγουν τις δυσάρεστες συνέπειες που είχε για αυτά η «λανθασμένη» πληροφόρηση; Γράψτε μια περίληψη των όσων ειπώθηκαν στην ομάδα σας.

Δραστηριοτητα 2η

Στον πίνακα που ακολουθεί μπορείς να διαβάσεις τις απαντήσεις που έδωσαν κάποιοι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου στο ερώτημα «Τι σκέφτεσαι να κάνεις μετά το Γυμνάσιο;».

Σε μια σελίδα χαρτί μπορείς να σχολιάσεις τον τρόπο με τον οποίο αυτοί οι μαθητές αναζήτησαν, αξιολόγησαν και χρησιμοποίησαν τις πληροφορίες προκειμένου να αποφασίσουν για το μέλλον τους. Επίσης, μπορείς να γράψεις τι θα τους πρότεινες εσύ να κάνουν, ανάλογα με την περίπτωση (π.χ διασφάλιση ποιότητας πληροφοριών, ενεργό αναζήτηση, κριτική ανάλυση και ανάγνωση των πληροφοριών κτλ.).

Στη συνέχεια συζήτησε τις σκέψεις σου με τους συμμαθητές σου στην τάξη.

Τι σκέφτεσαι να κάνεις μετά το Γυμνάσιο;

- **Φώτης:**
  «Οι γονείς μου λένε να πάω Ενιαίο Λύκειο και να δώσω εξετάσεις στη Νομική γιατί κάτι τέτοιο μου ταιριάζει και θα βρω εύκολα δουλειά σαν δικηγόρος. Σκέφτομαι να μην τους χαλάσω το χατίρι. Εξάλλου, δεν έχω και τι άλλο να αντιπροτείνω».

- **Μαρίνα:**
  «Δεν ξέρω τι να ακολουθήσω. Θα απευθυνθώ σε ένα σύμβουλο επαγγελματικού προσανατολισμού για να μου πει τι να κάνω».

- **Νίκος:**
  «Άκουσα από ένα φίλο του αδερφού μου ότι ο Ο.Α.Ε.Δ.. έχει τεχνικοεπαγγελματικές σχολές μετά το Γυμνάσιο, πολύ αξιόλογες, και σου βρίσκουν και δουλειά. Εκεί θα πάω».

- **Ελένη:**
  «Θα γραφτώ στο Ενιαίο Λύκειο και θα δω τι θα κάνω μετά. Εξάλλου, εκεί θα πάει και όλη η παρέα μου».

- **Καρίμ:**
  «Ακόμα δεν έχω αποφασίσει. Έχω διερευνήσει τις δυνατότητες και τις επιθυμίες μου και έχω πληροφορηθεί για όλες τις εκπαιδευτικές επιλογές μετά το Γυμνάσιο. Τώρα προσπαθώ να αξιολογήσω και να συνθέσω όλες αυτές τις πληροφορίες, πριν καταλήξω σε μια απόφαση. Όμως δυσκολεύομαι και θα ήθελα κάποια υποστήριξη».

Σχόλια - Προτάσεις

Εκφράσου:

Γράψε φράσεις που να αποτυπώνουν δικές σου σκέψεις σχετικά με την πληροφόρηση.

Β. ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

- *Γνωρίζεις τι σημαίνει ο όρος **πηγές πληροφόρησης** και ποιες μπορεί να είναι αυτές οι πηγές - ειδικότερα όταν αναζητείς εκπαιδευτικές ή επαγγελματικές πληροφορίες;*
- *Έχεις αναζητήσει ποτέ πληροφορίες στο διαδίκτυο;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Πηγές πληροφοριών και πληροφόρησης
- Αναζήτηση πληροφοριών
- Διαδίκτυο

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να εξοικειωθείς με τις διάφορες πηγές πληροφόρησης στις οποίες μπορείς να αναζητείς εκπαιδευτικές ή επαγγελματικές πληροφορίες
- να προσεγγίσεις τη διαδικασία αναζήτησης και επιλογής πληροφοριών
- να εξοικειωθείς με την αναζήτηση πληροφοριών μέσω του διαδικτύου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Από τις πηγές πληροφόρησης αντλείς τις πληροφορίες που χρειάζεσαι για τα θέματα που σε ενδιαφέρουν. Αναζητώντας ένα στοιχείο από μια πηγή πληροφόρησης μπορεί να οδηγηθείς σε μια άλλη πηγή πληροφόρησης. Χρήσιμο είναι να συγκεντρώνεις στοιχεία από πολλές και διαφορετικές πηγές και να τα διασταυρώνεις.

Για παράδειγμα, ας πούμε ότι αναζητείς πληροφορίες για τις προοπτικές του επαγγέλματος του *πολιτικού μηχανικού*. Καλό είναι να αναζητήσεις πληροφορίες όχι από μία αλλά από πολλές πηγές, ώστε να μπορείς να τις συγκρίνεις μεταξύ τους, να τις συνεκτιμήσεις και να τις αξιολογήσεις. Σκόπιμο είναι λοιπόν να αναζητήσεις στοιχεία για την απασχόληση των μηχανικών από μια επίσημη πηγή (ας πούμε από τον Οδηγό Επαγγελμάτων ή τον Οδηγό Σπουδών), να αναζητήσεις έρευνες σχετικά με τις τάσεις στην αγορά εργασίας, να ρωτήσεις κάποιους επαγγελματίες πολιτικούς μηχανικούς κτλ.

Ποιες, όμως, μπορούν να είναι οι πηγές από τις οποίες μπορεί να αντλήσει κάποιος πληροφορίες; Πληροφορίες μπορούμε γενικά να αντλήσουμε από:

α. Πρόσωπα
β. Πληροφοριακούς οδηγούς διαφόρων ειδών
γ. Υπηρεσίες ή διάφορους φορείς.

Παραθέτουμε, ενδεικτικά, τις πιο συνηθισμένες πηγές από τις οποίες μπορείς να αντλήσεις πληροφορίες για θέματα σπουδών και εργασίας.

α. Πρόσωπα που μπορούν να σε πληροφορήσουν: φίλοι, συγγενείς, καθηγητές και διευθυντές σχολείων, καθηγητές Σ.Ε.Π., σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων κ.ά.

β. Πληροφοριακό υλικό: τέτοιο υλικό μπορεί να είναι σχολικές ή ιδιωτικές εκδόσεις Σ.Ε.Π. και διάφοροι πληροφοριακοί οδηγοί (π.χ. οδηγοί επαγγελμάτων, οδηγοί σπουδών), εφημερίδες, περιοδικά, διαφημιστικά φυλλάδια, ενημερωτικά έντυπα, εκδόσεις με στατιστικά στοιχεία για την εκπαίδευση και την απασχόληση. Επίσης, μπορεί να υπάρχουν αντίστοιχα στοιχεία σε ηλεκτρονική μορφή όπως cd-rom, πληροφορίες ή οδηγοί σπουδών που παρέχονται σε ηλεκτρονικές διευθύνσεις ή άλλο πληροφοριακό υλικό σε οπτικο-ακουστική μορφή.

γ. Υπηρεσίες ή διάφοροι φορείς: Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- **Εκπαιδευτικά ιδρύματα:** Εκπαιδευτικές μονάδες όλων των βαθμίδων, δημόσιες ή ιδιωτικές.
- **Γραφεία Διασύνδεσης:** Σε ορισμένα πανεπιστήμια λειτουργούν τέτοια κέντρα με σκοπό να πληροφορούν τους σπουδαστές ή άλλους ενδιαφερόμενους για θέματα σπουδών και απασχόλησης. Με τα Γραφεία αυτά μπορεί κανείς να επικοινωνήσει προσωπικά ή να επισκεφθεί την ηλεκτρονική τους διεύθυνση.
- **Δημόσιες Υπηρεσίες, Υπουργεία, Τοπική Αυτοδιοίκηση:** ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ο.Α.Ε.Δ., Υπουργείο Πολιτισμού, Γραφεία και Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κτλ.
- **ΚΕ.ΣΥ.Π, ΓΡΑ.Σ.Ε.Π., Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ), Πρότυπο Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Απασχόλησης Νέων του Ο.Α.Ε.Δ.**

κτλ.: στα Κέντρα αυτά παρέχονται –σε έντυπη και ηλεκτρονική ή οπτικοακουστική μορφή– πληροφορίες για σπουδές και επαγγέλματα. Επίσης, πληροφορίες μπορείς να πάρεις και από τα ίδια τα στελέχη των κέντρων αυτών.

- **Κέντρα Ερευνών ή Πληροφόρησης,** π.χ. Κέντρο Ερευνών και Μελετών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Ε.Ι.Ν), Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ κτλ.
- **Εθνικό Τυπογραφείο:** αναζήτηση νομοθεσίας σε ΦΕΚ (Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης)
- **Οργανισμοί Υποτροφιών, Ιδρύματα, Πρεσβείες ξένων χωρών,** π.χ. Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), Γαλλικό Ινστιτούτο, Βρετανικό Συμβούλιο, Ελληνοαμερικανική Ένωση κτλ.
- **Βιβλιοθήκες, π.χ.** Εθνική Βιβλιοθήκη, Βιβλιοθήκη Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, βιβλιοθήκες πανεπιστημίων, σχολικές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες Δήμων ή πολιτιστικών κέντρων κ.ά.
- **Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (ΕΣΥΕ):** παρέχει στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό της χώρας, την απασχόληση, την εκπαίδευση κτλ. Στατιστικά στοιχεία παρέχουν και άλλοι φορείς, δημόσιοι ή ιδιωτικοί.
- **Γραφεία Ενημέρωσης Πολιτών, π.χ.** Γραφείο Ενημέρωσης του Πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (info-points Europe), Γραφείο Ενημέρωσης Πολίτη κ.ά.
- **Επαγγελματικές, συνδικαλιστικές ενώσεις, σύλλογοι και σωματεία:** Γ.Σ.Ε.Ε, ΑΔΕΔΥ, ΟΛΜΕ, Οικονομικό Επιμελητήριο, Τεχνικό Επιμελητήριο κτλ.
- **Πληροφόρηση για άτομα με αναπηρίες:** Γραφείο Σ.Ε.Π. για ΑΜΕΑ (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο), Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής ΥΠ.ΕΠ.Θ., σύλλογοι ή σωματεία ατόμων με αναπηρίες, Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες Ε.Σ.Α.Ε.Α.

Άλλωστε, πληροφορίες μπορείς να παρέχεις και εσύ, αν με συστηματικό τρόπο ερευνήσεις ένα θέμα.

Για παράδειγμα, αν ερευνήσεις μέσω ενός ερωτηματολογίου τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται οι μαθητές του σχολείου σου στον ελεύθερο χρόνο τους, μπορείς να παρέχεις αντίστοιχες πληροφορίες που να ενδιαφέρουν άμεσα τους γονείς των μαθητών, τους εκπαιδευτικούς, τους ίδιους τους μαθητές, την τοπική αυτοδιοίκηση, την ευρύτερη κοινότητα κτλ.

Το **διαδίκτυο** (internet) μπορεί να σου προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες με έναν εύκολο και άμεσο τρόπο. Βέβαια, δεν έχουν ακόμη όλοι οι μαθητές πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πληροφορίες από το σπίτι τους. Είναι θετικό, όμως, το ότι σήμερα όλα τα σχολεία διαθέτουν Η/Υ και στο πλαίσιο του μαθήματος της πληροφορικής οι μαθητές θα έχουν ίσως την ευκαιρία να αναζητήσουν κάποια πληροφορία που τους αφορά. Προκειμένου να μη χάνεις όμως πολύτιμο χρόνο και να μην πελαγώνεις με την πλοήγηση στο διαδίκτυο αναζητώντας κάποια πληροφορία, είναι απαραίτητο να έχεις επιλέξει με πολλή προσοχή τις διευθύνσεις που θα επισκεφτείς και να έχεις συγκεκριμένα ερωτήματα –θέματα προς διερεύνηση.

Μερικές χρήσιμες ηλεκτρονικές διευθύνσεις στο διαδίκτυο:

- **ΥΠ.Ε.Π.Θ.** http://www.ypepth.gr (Πληροφόρηση για διατάγματα, νομοθεσία, σπουδές, ανακοινώσεις που αφορούν την εκπαίδευση)
- **Πληροφόρηση για άτομα με αναπηρία υπάρχει στη διεύθυνση:** http://dea.ypepth.gr
- **Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.)** http://www.pi-schools.gr (Πληροφόρηση για εκδόσεις, μαθήματα, καινοτόμες δραστηριότητες, προγράμματα σπουδών, νομοθεσία, σπουδές, ανακοινώσεις, ευρωπαϊκά προγράμματα κτλ.)
  Στο δίκτυο ΝΕΣΤΩΡ του τομέα Σ.Ε.Π. του Π.Ι. παρέχεται πληροφόρηση για θέματα σπουδών και εργασίας.
- **Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)** www.oeek.gr (Πληροφόρηση για τις διευθύνσεις, τους τομείς και τις ειδικότητες των δημοσίων ΙΕΚ).
- **Ο.Α.Ε.Δ..** http:/ www. oaed.gr (Πληροφόρηση για τη λειτουργία και τις παρεχόμενες σπουδές στον Ο.Α.Ε.Δ. κτλ.).
- **Παρατηρητήριο Απασχόλησης** http:/ www. paep.org.gr (Πληροφόρηση για έρευνες, μελέτες και παροχή στατιστικών στοιχείων σε σχέση με την απασχόληση και την αγορά εργασίας κτλ.).

Πώς να οργανώσεις τις πληροφορίες που συγκεντρώνεις κάθε φορά

Η σωστή οργάνωση και ταξινόμηση των πληροφοριών θα σε βοηθήσει να χρησιμοποιήσεις αποτελεσματικά τις πληροφορίες που συγκεντρώνεις κάθε φορά. Αυτό μπορείς να το πετύχεις:

- δημιουργώντας ένα δικό σου αρχείο (ντοσιέ, ατομικό φάκελο κτλ.)
- με τη βοήθεια του Η/Υ, δημιουργώντας αρχεία και φακέλους
- με πίνακες ανακοινώσεων στο δωμάτιό σου, στην τάξη σου ή στο σχολείο σου.

Δραστηριοτητα 1η

Αναζήτηση πληροφοριών από το διαδίκτυο:

Από την ηλεκτρονική διεύθυνση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, **www.pi-schools.gr,** μπορείς να μεταβείς στο πανελλήνιο δίκτυο επικοινωνίας και πληροφόρησης «Νέστωρ» και να αντλήσεις χρήσιμες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πληροφορίες.

{Αρχικό μενού ➔ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ➔ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ➔ Σ.Ε.Π. }

Στην επόμενη σελίδα περιλαμβάνονται κάποιες από τις πληροφορίες που προσφέρε αυτό το δίκτυο, όπως παρουσιάζονται στην οθόνη του υπολογιστή.

Δίκτυο Νέστωρ@

Καλώς ήρθατε στις σελίδες του πανελληνίου δικτύου επικοινωνίας - πληροφόρησης «Νέστωρ» των Κέντρων Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και των Γραφείων Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑΣ.Ε.Π.).

Μέσω του δικτύου «Νέστωρ», οι ενδιαφερόμενοι μπορούν:

- να χρησιμοποιούν τις βάσεις δεδομένων του ΚΕ.ΣΥ.Π. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ώστε:

1. να πληροφορούνται για τις εκπαιδευτικές διεξόδους των νέων μετά το Γυμνάσιο, το Ενιαίο Λύκειο και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια
2. να βρίσκουν περιγραφές επαγγελμάτων του Ελληνικού εργασιακού περιβάλλοντος
3. να αναζητούν υποστηρικτικές υπηρεσίες για άτομα με ειδικές ανάγκες **(ΑμΕΑ)** και άτομα που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό **(ΚΑπΑ)**
4. να ενημερώνονται για τις δραστηριότητες των **ΚΕ.ΣΥ.Π.,** και των **ΓΡΑΣ.Ε.Π.**
5. να βρίσκουν τις διευθύνσεις και τα **στελέχη** των **ΚΕ.ΣΥ.Π.-ΓΡΑΣ.Ε.Π.**
6. να έχουν πρόσβαση σε επιλεγμένες ιστοσελίδες με σχετικό περιεχόμενο

- να συμβουλεύονται τα βιβλία εφαρμογής του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Σ.Ε.Π.) και το **πληροφοριακό υλικό Σ.Ε.Π.**, σε ηλεκτρονική μορφή,
- να βρίσκουν μονογραφίες επαγγελμάτων **χωρίς ειδική ειδίκευση**,
- να ενημερώνονται για τα έργα του **Γ΄ ΚΠΣ**, τα οποία αφορούν το Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό:
    1. Αναβάθμιση των ΚΕ.ΣΥ.Π.-ΓΡΑΣ.Ε.Π. και ίδρυση νέων
    2. Εφαρμογή Προγραμμάτων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε Δίκτυα σχολείων

περισσότερα...

Από το Σ.Ε.Π.τ. του 2000

Πώς να χρησιμοποιήσετε τις σελίδες μας:

Χρησιμοποιήστε τα μενού που βρίσκονται αριστερά και επάνω για να επισκεφτείτε τις σελίδες μας. Ορισμένες σελίδες έχουν συμπληρωματικά υποτμήματα. Η πρόσβαση σε αυτά γίνεται μέσω ενός μενού, που εμφανίζεται στο επάνω τμήμα της οθόνης.

Με βάση τις πληροφορίες αυτές, προσπάθησε να απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα:

α) Ποιες πληροφορίες, από αυτές που παρουσιάζονται στην συγκεκριμένη αρχική σελίδα του δικτύου «Νέστωρ», θα σε ενδιέφεραν και γιατί;

β) Από ποιες άλλες πηγές νομίζεις ότι θα μπορούσες να αντλήσεις πρόσθετες ή συμπληρωματικές πληροφορίες για τα θέματα που σε ενδιαφέρουν;

γ) Η συγκεκριμένη αυτή αρχική σελίδα αποτυπώθηκε τον Ιούλιο του 2004. Προσπάθησε να επισκεφτείς την ίδια ηλεκτρονική διεύθυνση σήμερα. Σε περίπτωση που θα διαπιστώσεις κάποιες αλλαγές στην αρχική σελίδα, μπορείς να τις καταγράψεις.

Δραστηριοτητα 2η

Αναζήτηση πληροφοριών για το εκπαιδευτικό σύστημα:

Στον πίνακα που ακολουθεί έχουν καταγραφεί κάποια συνηθισμένα ερωτήματα μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου σχετικά με θέματα σπουδών.

Δημιούργησε με τους συμμαθητές σου μια ομάδα εργασίας και ερεύνησε πηγές και στοιχεία σχετικά με όλα τα ερωτήματα. Επίσης, συμπλήρωσε τον πίνακα με ερωτήματα δικά σου ή των συμμαθητών σου και φρόντισε να καταγράψεις πιθανές πηγές πληροφόρησης και γι' αυτά. Μια καλή ιδέα θα ήταν η δραστηριότητα αυτή να ενταχθεί σε μια ευρύτερη δραστηριότητα ή Σχέδιο Εργασίας που να αξιοποιεί και το κεφάλαιο της πρώτης ενότητας «Τι κάνω μετά το Γυμνάσιο;».

Ερωτήματα	**Πηγές πληροφόρησης**	**Ακριβή στοιχεία πηγής (τίτλος πληροφορικού υλικού, ταχυδρομικές διευθύνσεις, τηλέφωνα, ηλεκτρονικές διευθύνσεις, πρόσωπα, βιβλιοθήκες, υπηρεσίες, εκπαιδευτικά ιδρύματα κτλ.)**
1. *Πού μπορώ να αναζητήσω έναν πίνακα ο οποίος να παρουσιάζει σχηματικά το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα;*	Π.χ Πληροφοριακοί Οδηγοί του ΟΕΔΒ Άλλες εκδόσεις.... ΚΕ.ΣΥ.Π., ΓΡΑ.ΣΕ.Π. (της περιοχής μου)	Π.χ. Σπουδές μετά το Γυμνάσιο, ΟΕΔΒ, 2003 ή Σπουδές μετά το Λύκειο ____________________
2. Από πού να ζητήσω πληροφορίες για τη μεταγυμνασιακή τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση που παρέχει το ΥΠ.Ε.Π.Θ.;		
3. Από πού να ζητήσω πληροφορίες για τη μεταγυμνασιακή τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση που παρέχει ο Ο.Α.Ε.Δ.;		
4. Από πού να ζητήσω πληροφορίες για τις εκπαιδευτικές δυνατότητες που παρέχονται στα άτομα με ειδικές ανάγκες;		
5. Από πού να ζητήσω πληροφορίες για το σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;		
6. Από πού να πληροφορηθώ σχετικά με την Κατάρτιση στην Ελλάδα;		
7. Από πού να πληροφορηθώ σχετικά με τις σπουδές στο εξωτερικό;		

Άλλα ερωτήματα δικά σου ή των συμμαθητών σου

Να θυμάσαι ότι:

- Η πληροφόρηση είναι μια πολύ χρήσιμη λειτουργία στη ζωή μας, ενώ οι πληροφορίες αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για τη ζωή και το μέλλον σου που –όπως συμβαίνει με όλα τα εργαλεία– απαιτεί προσοχή, υπευθυνότητα, τήρηση κάποιων κανόνων όταν χρησιμοποιείται, έτσι ώστε να γίνεται ορθή χρήση και διαχείριση των πληροφοριών και να αποφεύγονται πιθανά προβλήματα.

Η ενότητα με μια ματιά

Συμπλήρωσε τις παρακάτω φράσεις:

- Εάν έχουμε κατάλληλη, έγκαιρη και αξιόπιστη πληροφόρηση για ένα θέμα, θα βοηθηθούμε να:

- Για ποιους λόγους είναι χρήσιμη η «αυτοπληροφόρηση»;

- Πώς αντιλαμβάνεσαι την παρακάτω φράση:
«Η πληροφόρηση μέσω του διαδικτύου μπορεί να έχει καλές και κακές πλευρές»;

- Σκέψου και σημείωσε μερικά θέματα που αφορούν τον εκπαιδευτικό-επαγγελματικό σου προσανατολισμό και θα σε ενδιέφερε να τα ερευνήσεις.

  1. «Ερευνώ –Πληροφορούμαι για

  ____

  ____

  ____

  ____

  2. «Ερευνώ –Πληροφορούμαι για

  ____

  ____

  ____

  ____

  3. «Ερευνώ –Πληροφορούμαι για

  ____

  ____

  ____

  ____

  4. «Κριτική ανάγνωση και ανάλυση των εξής πληροφοριών:

  ____

  ____

  ____

  ____

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Α. ΠΩΣ ΠΑΙΡΝΩ ΜΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗ

– *Έχεις αναρωτηθεί ποτέ με ποιον τρόπο παίρνεις αποφάσεις για τα θέματα που σε απασχολούν;*

– *Τι σε επηρεάζει ή τι λαμβάνεις υπόψη σου όταν παίρνεις μια απόφαση;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Οι αποφάσεις
- Διαδικασία λήψης απόφασης
- Ο τρόπος λήψης απόφασης
- Παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη απόφασης
- Αποφάσεις και προσωπική ωρίμαση
- Αποφάσεις και ευθύνη

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να προσεγγίζεις και να εφαρμόζεις τη διαδικασία λήψης απόφασης
- να αντιλαμβάνεσαι τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Εισαγωγικά στοιχεία

Καθημερινά όλοι οι άνθρωποι λαμβάνουμε πολλές αποφάσεις, (για παράδειγμα: τι ώρα θα ξυπνήσουμε το πρωί, τι ώρα θα μελετήσουμε και τι ώρα θα κοιμηθούμε, ποια διαδρομή θα ακολουθήσουμε για να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, αν θα αγοράσουμε καινούργιο αυτοκίνητο ή τηλεόραση κτλ.), χωρίς ωστόσο να το συνειδητοποιούμε πάντοτε.

Αυτό που είμαστε σήμερα, αυτό που έχουμε γίνει, έχει καθοριστεί από τις αποφάσεις που έχουμε πάρει. Όλη μας η ζωή είναι μια αλυσίδα από αποφάσεις, από τις οποίες άλλες είναι λιγότερο και άλλες περισσότερο σημαντικές.

Όμως, τι εννοούμε με τον όρο απόφαση και γιατί είναι τόσο σημαντικές για τη ζωή μας οι δεξιότητες που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων; «Η **απόφαση** είναι η διαδικασία επιλογής μιας κατεύθυνσης δραστηριοτήτων ανάμεσα σε άλλες κατευθύνσεις»[17]. Η επιλογή αυτή γίνεται με βάση τις αξίες, τις ιδιαίτερες προτιμήσεις μας, τις ανάγκες μας, τις διάφορες συνθήκες που επικρατούν σε μια χρονική περίοδο κτλ. Επιλογή σημαίνει απόφαση. Έτσι, μια εκπαιδευτική ή επαγγελματική απόφαση σημαίνει ότι βάζουμε κατά μέρος κάποια ενδιαφέροντα και δεξιότητές μας έναντι κάποιων άλλων.

Πολλοί **παράγοντες** είναι εκείνοι που επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης απόφασης. Οι πιο πολλοί σχετίζονται με τον εαυτό μας (π.χ. οι αξίες, οι προσδοκίες, τα ενδιαφέροντά μας, η συναισθηματική μας κατάσταση την ώρα της απόφασης κ.ά.) και με το κοινωνικό περιβάλλον (με τις προοπτικές που προσφέρει, τη δυνατότητα πρόσβασης σε πηγές πληροφόρησης, τους ανθρώπους που συναναστρεφόμαστε)[18]. Θα πρέπει ιδιαιτέρως να υπογραμμιστεί η αξία και η επίδραση του πολιτισμού και της παιδείας στη λήψη αποφάσεων.

Εύκολα μπορεί να κατανοήσει κανείς ότι δεν παίρνουν όλοι οι άνθρωποι αποφάσεις με τον ίδιο **τρόπο**. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους λειτουργούν οι άνθρωποι κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Έτσι, κάποιοι άνθρωποι στηρίζονται περισσότερο στη λογική, ενώ άλλοι στη διαίσθηση και στα συναισθήματά τους. Κάποιοι άλλοι βασίζονται περισσότερο σε εξωτερικούς παράγοντες, π.χ. στη γνώμη των άλλων. Επίσης, κάποιοι αποφασίζουν γρήγορα, ενώ άλλοι αργά, κάποιοι με προσοχή και περίσκεψη και άλλοι επιπόλαια, κάποιοι αποφασίζουν με ευκολία ενώ ορισμένοι άλλοι με δυσκολία. Άλλοι πάλι είναι αναβλητικοί ή προτιμούν να αποφεύγουν να παίρνουν αποφάσεις. Όμως, ακόμη κι όταν ηθελημένα αποφεύγει να πάρει κάποιος μία απόφαση, κι αυτό είναι απόφαση.

Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι με τις αποφάσεις μας διαμορφώνουμε τη ζωή μας, καθώς και ότι η ποιότητα της ζωής μας εξαρτάται από την ποιότητα των αποφάσεών μας.

Επομένως, το ζητούμενο είναι να λαμβάνουμε σωστές, καλές αποφάσεις. Γι' αυτό κατά τη **διαδικασία λήψης** απόφασης και πριν καταλήξουμε σε κάποια απόφαση, καλό είναι ξεκινώντας από τις επιθυμίες μας να σταθμίζουμε πολύ προσεκτικά τις πραγματικές συνθήκες που ισχύουν σε σχέση με την απόφαση αυτή, τα εμπόδια, τις δυσκολίες. Αυτά είναι στοιχεία που συλλέγουμε μέσα από την πληροφόρηση.

Κάποτε, αισθανόμαστε αβεβαιότητα ή έχουμε αμφιβολίες για την απόφαση που πρόκειται να πάρουμε ή που μόλις έχουμε πάρει. Αυτό είναι κάτι φυσικό, μέχρι να δούμε τα αποτελέσματα της απόφασης. Ορισμένες αποφάσεις είναι αμετάκλητες, ενώ άλλες δεν είναι. Γι' αυτό μπορούμε να τις αλλάξουμε, να τις βελτιώσουμε, να τις τροποποιήσουμε.

Άρα, ο άνθρωπος έχει την ελευθερία να αποφασίζει, όμως η απόφαση συνεπάγεται ότι καθένας αναλαμβάνει και την **ευθύνη** της απόφασής του. Αυτό μας βοηθά να **ωριμάζουμε** και να γινόμαστε όλο και περισσότερο ανεξάρτητοι.

Μια αλυσίδα αποφάσεων

Δραστηριοτητα 1η

Όλοι έχετε πάρει, άλλος λιγότερο άλλος περισσότερο, σημαντικές αποφάσεις στη ζωή σας. Χωριστείτε σε ομάδες και συζητήστε κάποιες από τις πιο σημαντικές αποφάσεις σας. Κάθε μαθητής παρουσιάζει μια απόφαση που έχει πάρει και τη συζητάτε όλοι μαζί.

Στη συζήτηση αυτή να λάβετε υπόψη σας και να προσπαθήσετε να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:
- Σας ήταν δύσκολο να αποφασίσετε;
- Ποια κριτήρια χρησιμοποιήσατε προκειμένου να λάβετε την απόφασή σας;
- Ποιοι παράγοντες ήταν σημαντικοί για την επιλογή σας;
- Συγκεντρώσατε όλα τα απαραίτητα στοιχεία πριν λάβετε την απόφασή σας;
- Διερευνήσατε όλες τις εναλλακτικές λύσεις;
- Ποιες ήταν οι συνέπειες της απόφασης;
- Πώς αξιολογείτε το αποτέλεσμα της απόφασης;

Δραστηριοτητα 2η

Έχεις αναρωτηθεί ποιος είναι ο τρόπος, με τον οποίο λαμβάνεις αποφάσεις;
Να επιλέξεις μέχρι 3 από τους παρακάτω τρόπους.
Έπειτα συζητήστε τις μεταξύ σας διαφορές.

1) Αποφασίζω γρήγορα.
2) Επιλέγω να κάνω πάντοτε αυτό που μου αρέσει.
3) Αργώ ή αναβάλλω συχνά τη λήψη αποφάσεων.
4) Ζητώ τη γνώμη των άλλων και με βάση αυτή αποφασίζω.
5) Σκέπτομαι πάντα λογικά.
6) Αποφασίζω πάντοτε με βάση τους περιορισμούς που μου επιβάλλει η πραγματικότητα και όχι με βάση τις επιθυμίες μου.
7) Έχω μεγάλη αυτοπεποίθηση.
8) Έχω αμφιβολίες για τις αποφάσεις μου και ανησυχώ συχνά.

Δραστηριοτητα 3η

Μπορείτε να πάρετε μια συνέντευξη από σημαντικά για σας πρόσωπα.
Ρωτήστε π.χ. τους γονείς σας ποιες ήταν οι σημαντικές αποφάσεις της ζωής τους, σε ποια φάση ζωής τις έλαβαν, ποιες ήταν οι συνέπειες των αποφάσεών τους (Είναι δυνατόν να λάβετε υπόψη σας και ερωτήματα από την δραστηριότητα 1).
Στη συνέχεια, μπορείτε να γράψετε μια σύντομη έκθεση στην οποία θα παρουσιάζετε το συγκεκριμένο πρόσωπο, λαμβάνοντας υπόψη την προσωπική του ιστορία, την αλυσίδα των προσωπικών του αποφάσεων και να τη διαβάσετε στην τάξη.

Να θυμάσαι ότι:

- Η ζωή είναι μια αλυσίδα αποφάσεων.
- Ορισμένες αποφάσεις δεν είναι αμετάκλητες.
- Η προσωπικότητά μας διαμορφώνει κατά ένα μεγάλο μέρος τις επιλογές μας.
- Οι δεξιότητες που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων είναι από τις πιο σημαντικές για τη ζωή μας.

Β. ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- *Πόσο εύκολη είναι μια επαγγελματική απόφαση;*
- *Πώς –και κατά πόσο– μπορείς να είσαι σίγουρος ότι μια επαγγελματική σου απόφαση είναι “σωστή”;*
- *Πώς συνδέονται οι επαγγελματικές αποφάσεις σου με τα ευρύτερα σχέδια που έχεις για τη ζωή και για το μέλλον σου;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Σημαντικές και μη σημαντικές αποφάσεις
- Εύκολες και ...λιγότερο εύκολες αποφάσεις
- Επαγγελματικές αποφάσεις
- Παράγοντες που επηρεάζουν τις επαγγελματικές αποφάσεις
- Επαγγελματικές αποφάσεις και προσωπικοί στόχοι

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να αναγνωρίζεις τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τις επαγγελματικές σου αποφάσεις
- να παίρνεις τις δικές σου, προσωπικές, επαγγελματικές αποφάσεις
- να συσχετίζεις τις επαγγελματικές σου αποφάσεις με το γενικότερο ‘σχέδιο ζωής’ σου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Πότε μια απόφαση είναι σημαντική; Σίγουρα το θέμα έχει προσωπική χροιά. Μια απόφαση μπορεί να είναι **σημαντική** για κάποιο άτομο σε μια ορισμένη περίοδο της ζωής του, ενώ μπορεί να είναι λιγότερο σημαντική για ένα άλλο άτομο ή για το ίδιο άτομο σε μια άλλη χρονική στιγμή. Ωστόσο, ένα σημαντικό κριτήριο που καθορίζει το αν μια απόφαση είναι σημαντική ή όχι είναι η κρισιμότητα και η σοβαρότητα που έχουν οι επιπτώσεις της για τη ζωή του ατόμου και των συνανθρώπων του. Ένας άλλος παράγοντας που συντελεί στο να θεωρείται σημαντική μια απόφαση είναι η διάρκεια των συνεπειών της, καθώς και η δυσκολία που θα συναντήσουμε για να τις διορθώσουμε, αν κάποια στιγμή αλλάξουμε γνώμη.

Συχνά η λήψη μιας σημαντικής απόφασης μας δυσκολεύει. Άλλωστε, μια απόφαση δεν είναι εύκολο να ληφθεί, όταν όλες οι δυνατές επιλογές φαίνονται το ίδιο ελκυστικές ή όταν δημιουργούν τα ίδια προβλήματα.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι οι αποφάσεις είναι πολύ σημαντικές για τη ζωή μας, αλλά δεν είναι πάντα **εύκολες**[19]. Το ίδιο ισχύει και για τις **επαγγελματικές αποφάσεις**. Όταν επιλέγουμε ένα επάγγελμα, σημαίνει ότι διοχετεύουμε τις προσπάθειές μας προς μια ορισμένη κατεύθυνση, ότι ακολουθούμε μια συγκεκριμένη διαδρομή (συχνά χρειάζεται να εκπαιδευτούμε αρκετά χρόνια πριν ασκήσουμε το επάγγελμα), ότι δεχόμαστε να ζήσουμε με έναν τρόπο ζωής που να συμφωνεί με το επάγγελμά μας. Για παράδειγμα, θα εργαζόμαστε την ημέρα ή τη νύχτα, σε προστατευμένο χώρο ή κάτω από αντίξοες καιρικές συνθήκες, οι κανόνες της ζωής μας σε καθημερινά πράγματα (όπως η διατροφή) θα είναι αυστηροί; Πρέπει, επίσης, να συνεξετάσουμε τις προοπτικές του επαγγέλματός μας, τις απολαβές από αυτό και τις εναλλακτικές λύσεις που διαθέτουμε, αν κάτι δεν εξελιχθεί όπως το υπολογίσαμε.

Πολλοί είναι οι **παράγοντες** που μπορούν να επηρεάσουν τις επαγγελματικές μας αποφάσεις, τόσο ατομικοί όσο και εξωτερικοί. Τους ατομικούς παράγοντες τους διακρίνουμε σε βιολογικούς (οι οποίοι μπορούν να διευκολύνουν ή να δυσχεράνουν την πορεία μας σε έναν επαγγελματικό χώρο) και σε λοιπούς προσωπικούς, όπως είναι οι επιθυμίες, τα ενδιαφέροντα, οι αξίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς μας, με βάση τα οποία ένα επάγγελμα μας φαίνεται περισσότερο ή λιγότερο ελκυστικό. Υπάρχουν, όμως, και εξωτερικοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την επιλογή μας, να την κάνουν πιο εύκολη ή πιο δύσκολη. Κάποιοι από αυτούς είναι η οικογένειά μας, οι φίλοι μας, το σχολείο, η κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα στην οποία ανήκουμε, οι οικονομικές μας δυνατότητες ή ανάγκες και το 'πνεύμα της εποχής' μας.

Από τις επαγγελματικές αποφάσεις που παίρνει ένα άτομο θα εξαρτηθεί ο βαθμός επαγγελματικής ικανοποίησης που θα αντλεί στο μέλλον από την εργασία του και το αίσθημα της επιτυχίας ή της αποτυχίας που θα νιώθει στον επαγγελματικό του χώρο. Επίσης, από τις αποφάσεις αυτές θα καθοριστεί αν θα αγαπήσει ή όχι την εργασία του, αν θα είναι εύκολο ή όχι να εργαστεί, αν και με ποιο τρόπο θα εξελιχθεί επαγγελματικά. Τέλος, από τις επαγγελματικές επιλογές ενός ανθρώπου θα εξαρτηθεί το αν θα ικανοποιηθούν **οι προσωπικές-επαγγελματικές φιλοδοξίες του και αν θα επιτευχθούν οι στόχοι του,** όπως και το αν θα έχει ή όχι το αίσθημα ότι αξιοποιεί τις ικανότητες και τις δεξιότητές του, ότι αναπτύσσει περισσότερο ή λιγότερο τις δυνατότητές του.

Δραστηριοτητα 1η

Σημείωσε σε ένα χαρτί πέντε επαγγέλματα που σου έρχονται στο μυαλό και σου φαίνονται ενδιαφέροντα. Δεν χρειάζεται να το πολυσκέφτεσαι· γράψε αυθόρμητα. Στο κάτω-κάτω, δεν είσαι υποχρεωμένος/η να ακολουθήσεις κάποιο από αυτά.

α) *Στην 1η δραστηριότητα της υπο-ενότητας: Τι μας Επηρεάζει όταν Επιλέγουμε ένα Επάγγελμα, της ενότητας: Ο Κοσμος της Εργασιας, είχες σημειώσει κάποια πράγματα που θεωρείς σημαντικά για το μελλοντικό σου επάγγελμα. Μπορείς να τα θυμηθείς;*

- *Κατά πόσο τα επαγγέλματα που έγραψες αυθόρμητα, ασχολούμενος με αυτή τη δραστηριότητα, καλύπτουν τα πράγματα που θεωρείς σημαντικά;*

β) *Στην 1η και στη 2η δραστηριότητα της υπο-ενότητας: Οι Προσωπικές και οι Επαγγελματικές μας Αξίες, της ενότητας: Ανακαλυπτω τον Εαυτο μου, ίσως είχες ανακαλύψει κάποιες αξίες που είναι για σένα σημαντικές.*

- *Τα επαγγέλματα που σημείωσες ως ενδιαφέροντα ανταποκρίνονται (και αν ναι, με ποιον τρόπο) στις αξίες αυτές;*

γ) *Αφού σκεφτείς το θέμα για 3-5 λεπτά, συζήτησέ το με κάποιον συμμαθητή σου. Καλύτερο είναι να μιλήσει για 5 λεπτά ο ένας από τους δυο για όσα σημείωσε ή σκέφτηκε, ενώ ο άλλος τον ακούει και, αν χρειάζεται, του κάνει διευκρινιστικές ερωτήσεις. Όταν σας πει ο καθηγητής σας, αλλάξτε ρόλους.*

- *Υπάρχουν επαγγέλματα που τα σημειώσατε και οι δύο; Έχετε κάποιες κοινές αξίες; Σε ποια πράγματα διαφέρετε; Μήπως συμφωνείτε και οι δύο στο ποια επαγγέλματα είναι ενδιαφέροντα, αλλά για διαφορετικούς λόγους ο καθένας;*

Μια καλή ιδέα!

Διάλεξε ένα από τα 5 επαγγέλματα που σημείωσες στην προηγούμενη δραστηριότητα (ίσως εκείνο που φάνηκε να σε ενδιαφέρει περισσότερο ή να ανταποκρίνεται περισσότερο σε ό,τι θεωρείς εσύ σημαντικό). Στη συνέχεια, προσπάθησε να βρεις τα θετικά στοιχεία αυτού του επαγγέλματος. Μπορείς, αν θέλεις, να τα ιεραρχήσεις.

- *Ρίξε μια ματιά στα θετικά στοιχεία που βρήκες. Μήπως σχετίζονται με τις αξίες σου, τα ενδιαφέροντά σου, τα πράγματα που θεωρείς σημαντικά; Πόσο σχετίζονται με τη γνώμη των φίλων σου, των γονιών σου ή άλλων προσώπων που είναι σημαντικά για σένα;*

Σκέψου τα αρνητικά σημεία ή τις δυσκολίες που πρόκειται να συναντήσει κάποιος αν ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να τις αντιμετωπίσει. Υπάρχουν δυσκολίες που σου προκαλούν κάποιο άγχος; Αφορούν ‘πρακτικά’ ζητήματα, όπως είναι ο χρόνος και το κόστος υλοποίησης μιας επαγγελματικής επιλογής ή οι μελλοντικές προοπτικές απασχόλησης; Μήπως ο χώρος στον οποίο ζεις, πιθανές οικογενειακές ή οικονομικές δυσχέρειες, κάνουν τα πράγματα δυσκολότερα; Μήπως η υλοποίηση της επιλογής σου χρειάζεται επίμονη και επίπονη προσπάθεια και φοβάσαι ότι δεν θα τα καταφέρεις; *Υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις; (Μην ξεχνάς ότι κάθε επιλογή έχει τα υπέρ και τα κατά της).*

Μην αδιαφορείς για την επιθυμία σου! Ίσως, στην πορεία, χρειαστούν κάποιες υποχωρήσεις ‘στρατηγικής’, αλλά πετυχημένος επαγγελματικά είναι αυτός που αγαπάει αυτό που κάνει. Μια καλή ιδέα θα ήταν να συλλέξεις πληροφορίες για τα επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν (Ίσως το έχεις ήδη κάνει στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων ή του Σχεδίου Εργασίας του Σ.Ε.Π. Αν όχι, στην υπο-ενότητα *Περιγραφή του* Επαγγέλματος, της ενότητας Ο Κόσμος της Εργασίας, υποδεικνύονται κάποιοι τρόποι). Μέσα από την πληροφόρηση κάποιες δυσκολίες ίσως να μειώνονται ή να εξαλείφονται, μπορεί, ωστόσο, να ανακύπτουν καινούργιες. Το ίδιο μπορεί να συμβεί με τα θετικά σημεία ενός επαγγέλματος. Σκέψου για πιθανές εναλλακτικές λύσεις και μην παραλείπεις να πληροφορηθείς για τον τρόπο υλοποίησης της κάθε επιλογής. Αξιολόγησε την κάθε πιθανή λύση. Ποια είναι τα θετικά της σημεία και ποιο είναι το ‘κόστος’ της;

- ***Καλό είναι να μην αξιολογείς την κάθε επιλογή σου μόνο με τη λογική, ούτε μόνο με το συναίσθημα. Συνήθως, σε μια ‘καλή’ επιλογή το συναίσθημα και η λογική βρίσκονται σε ισορροπία.***

Να θυμάσαι ότι:

- Οι επαγγελματικές μας αποφάσεις πρέπει να εναρμονίζονται με το σχέδιο ζωής μας.
- Μια καλή επαγγελματική απόφαση ενσωματώνει τις βαθύτερες επιθυμίες μας και βασίζεται στην καλή γνώση του εαυτού μας.
- Μια καλή επαγγελματική απόφαση απαιτεί σωστή πληροφόρηση τόσο για την πορεία που μας οδηγεί στο επάγγελμα που επιλέξαμε όσο και για τις πιθανές προοπτικές του.

Γ. ΣΧΕΔΙΑΖΩ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΟΥ

- *Πόσο καθοριστική είναι η επιλογή ενός επαγγέλματος; Πόσο εύκολο είναι να αλλάξουμε επάγγελμα;*
- *Μέσα από ποιο επάγγελμα θα μπορούσες να αναπτύξεις καλύτερα τις δυνατότητές σου;*
- *Πού θα βρεις πληροφορίες γι' αυτό;*
- *Μπορούμε να προβλέψουμε το "μέλλον" ενός επαγγέλματος;*

Λέξεις/Φράσεις - Κλειδιά

- Καθοριστική απόφαση
- Βαθμός ελευθερίας μιας απόφασης
- Προβλέψιμη εξέλιξη
- Μη προβλέψιμη εξέλιξη
- Υλοποίηση απόφασης
- Βαθμός ικανοποίησης
- Βαθμός αυτοπραγμάτωσης

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να βοηθηθείς:

- να επεξεργαστείς τις επιλογές που θα κληθείς να κάνεις τελειώνοντας το Γυμνάσιο
- να συνεκτιμάς τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς σου, τις ιδιαίτερες επιθυμίες σου και τις εξελίξεις της εποχής σου, όταν καλείσαι να πάρεις μια απόφαση για το μέλλον σου
- να παίρνεις αποφάσεις για το μέλλον σου που σε εκφράζουν και σε ικανοποιούν, χωρίς, όμως, να αδιαφορείς για τις προοπτικές τους
- να υλοποιείς τις αποφάσεις σου.

Εισαγωγικά στοιχεία

Τελειώνοντας τη Γ΄ Γυμνασίου καλείσαι να πάρεις κάποιες αποφάσεις (αν δεν τις έχει ήδη πάρει) που μπορεί να αποδειχτούν **καθοριστικές** για το μέλλον σου. Πού και πώς θα συνεχίσεις την εκπαίδευσή σου μετά το Γυμνάσιο; Ποια κατεύθυνση θα ακολουθήσεις; Έχεις αποφασίσει ποιος επαγγελματικός χώρος σε ενδιαφέρει;

Κάποιες φορές μια απόφαση φαίνεται περίπου ‘αναγκαστική’ ή αυτονόητη. Στην πραγματικότητα, όταν καλούμαστε να πάρουμε μια απόφαση, καλούμαστε να επιλέξουμε μεταξύ διαφορετικών εναλλακτικών λύσεων. Όσο περισσότερες είναι οι εναλλακτικές λύσεις που έχουμε, τόσο μεγαλύτερος είναι ο **βαθμός ελευθερίας** μιας απόφασης. Μια καλή απόφαση προϋποθέτει συνήθως ότι έχουμε εξετάσει σοβαρά όλες τις εναλλακτικές λύσεις και έχουμε πληροφορηθεί σωστά για καθεμιά.

Μια απόφαση κρίνεται από τα αποτελέσματά της. Υπάρχουν όμως τομείς της ζωής που οι εξελίξεις δεν είναι δυνατόν να **προβλεφθούν** με ασφάλεια. Αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι απλώς μια ένδειξη γι’ αυτό που θα συμβεί αύριο. Σε ό,τι αφορά τη σταδιοδρομία, την προσωπική ζωή κτλ. δεν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα για τον τρόπο με τον οποίο θα εξελιχθούν τα πράγματα. Ασφαλώς, τα πράγματα δε συμβαίνουν τυχαία και η προσωπική μας δράση παίζει σημαντικό ρόλο. Χρειάζεται, ωστόσο, να είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε και καταστάσεις που δεν είχαμε προβλέψει.

Το να παίρνουμε αποφάσεις είναι σημαντικό στη ζωή μας. Όμως ένα εξίσου σημαντικό ζήτημα είναι και η **υλοποίηση** μιας απόφασης. Μια απόφαση έχει αξία, όταν έχουμε σχεδιάσει σωστά τον τρόπο με τον οποίο θα την υλοποιήσουμε και όταν είμαστε ‘αποφασισμένοι’ να την κάνουμε πράξη (Ας μη λησμονούμε το ρητό: ***ο ‘καλύτερος’ τρόπος για να μην προχωρήσει κάποιος, είναι να μην αποφασίσει πού θέλει να πάει***).

Ασφαλώς, δεν είναι εύκολο να κρίνουμε αν μια απόφαση είναι «σωστή» τη στιγμή που αποφασίζουμε.[19] Αυτό, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εκπαιδευτικές-επαγγελματικές αποφάσεις, θα είμαστε σε θέση να το κρίνουμε πολύ αργότερα στη ζωή μας με βάση τις συνέπειές της. Γι’ αυτό μιλάμε εδώ για **καλή απόφαση**. Πότε είναι μια απόφαση “σωστή”; Όταν τα αποτελέσματά της είναι τα επιθυμητά.

Μια απόφαση είναι “καλή” αν την έχουμε πάρει με το σωστό τρόπο, θεωρώντας ότι μας **ικανοποιεί** τη στιγμή που τη λαμβάνουμε, γιατί νιώθουμε ότι ανταποκρίνεται στις επιθυμίες μας, τις προσδοκίες μας από τη ζωή, τις προσωπικές μας αξίες. Μια καλή απόφαση είναι πάντα **προσωπική**, και κατά τη λήψη της λαμβάνονται υπόψη και αξιοποιούνται οι δεξιότητες, οι ικανότητες, οι ανάγκες και οι ιδιαιτερότητές μας, όποιες και αν είναι αυτές, με δημιουργικό τρόπο. Μια καλή απόφαση μας κάνει να νιώθουμε ότι αναπτύσσουμε –όσο είναι δυνατό- και αξιοποιούμε τις δυνατότητές μας, μας δίνει ένα αίσθημα **αυτοπραγμάτωσης**.

Ας μη λησμονούμε, λοιπόν, ότι ένας επιτυχημένος **επαγγελματικός σχεδιασμός** πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τόσο τις υπάρχουσες εξωτερικές συνθήκες όσο και τις δυνατότητές μας, τις επιθυμίες μας, τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητές μας.

Δραστηριοτητα

Αποφασίζοντας για το μέλλον σου

α) Προσδιορισμός του προβλήματος

Σηκωθείτε όλοι όρθιοι και περιπλανηθείτε για λίγο στο χώρο όπου στεγάζεται η τάξη σας (εκτός εάν ο καθηγητής Σ.Ε.Π. σας υποδείξει διαφορετικά).

- *Χωριστείτε σε ζευγάρια. Θα μιλήσει ο καθένας με τη σειρά του στον άλλο, για 5 περίπου λεπτά, σχετικά με τον εαυτό του και με όσα περιμένει από το μελλοντικό του επάγγελμα (όποιο και αν είναι αυτό). Επικεντρώστε στη σημασία της απόφασης για το τι θα κάνετε μετά το Γυμνάσιο.*
  Αυτός που ακούει δεν διακόπτει, παρά μόνο αν χρειάζεται να υποβάλει κάποια διευκρινιστική ερώτηση.
- *Στο τέλος, συζητήστε ελεύθερα με τον/την συμμαθητή/τριά σας για άλλα 5 λεπτά.*
  Φαίνεται να έχει 'καταλήξει' στην επιλογή κάποιας επαγγελματικής κατεύθυνσης; Υπάρχουν μήπως σημεία που τον/την προβληματίζουν, που στέκονται εμπόδιο στις επαγγελματικές επιλογές; Έχει εναλλακτικές λύσεις;

β) Εντοπισμός στοιχείων του εαυτού

Η προηγούμενη δραστηριότητα ίσως σε βοήθησε να αναγνωρίσεις και να συνειδητοποιήσεις μια σειρά από ανάγκες ή επιθυμίες σου ή ενδιαφέροντά σου.

Μια καλή ιδέα θα ήταν να *τις καταγράψεις στις γραμμές που ακολουθούν.*

Επιθυμιες:

____

____

____

____

Αναγκες:

____

____

____

____

Ενδιαφεροντα:

____

____

____

____

- Είναι πολύ πιθανό να έχεις ήδη σκεφτεί κάποια επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν. *Σημείωσέ τα (μέχρι 10) στον παρακάτω πίνακα, στη στήλη «επάγγελμα». Είναι πολύ σημαντικό, σε αυτή τη φάση, να σημειώσεις τα επαγγέλματα εκείνα που σου προκαλούν θετική προδιάθεση. Δεν είναι ανάγκη να ανήκουν όλα στον ίδιο επιστημονικό ή επαγγελματικό χώρο.*

Επάγγελμα:	Βαθμός α	Βαθμός β	Άθροισμα
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

- *Ρίξε τώρα μια ματιά στις επιθυμίες και στις ιδιαίτερες ανάγκες που κατέγραψες στην αρχή της δραστηριότητας (στην προηγούμενη σελίδα). Βάλε ένα βαθμό από το 1 μέχρι το 10 δίπλα σε κάθε επάγγελμα, στην στήλη «βαθμός α», ανάλογα με το πόσο αυτό το επάγγελμα ανταποκρίνεται στις επιθυμίες και στις ιδιαίτερες ανάγκες σου.*
- *Να καταγράψεις τώρα τις αξίες σου, τις δεξιότητές σου, αλλά και τις ιδιαιτερότητες που χρειάζεται να λάβεις υπόψη σου. Συμπλήρωσε και τα τυχόν επιπλέον εφόδια που νομίζεις ότι διαθέτεις.*

Αξιες:

Δεξιοτητες

Ιδιαιτεροτητεσ που Χρειαζεται να Λαβεισ Υποψη σου:

Αλλα Εφοδια:

- *Βαθμολόγησε πάλι τα επαγγέλματα του πρώτου πίνακα με βάση τα νέα στοιχεία στη στήλη «βαθμός β». Αφού το κάνεις άθροισε τους βαμούς α και β στο κάθε επάγγελμα.*

Τώρα έχεις μια ένδειξη για το επάγγελμα που επιθυμείς περισσότερο: Είναι αυτό με το μεγαλύτερο άθροισμα. Βάζοντας τα επαγγέλματα με τη σειρά των βαθμών, έχεις μια ιεράρχησή τους, αλλά μόνον με βάση το κριτήριο των προσωπικών σου χαρακτηριστικών.

γ) Αναζήτηση και άλλων πληροφοριών

- *Έχεις ήδη αξιολογήσει, με βάση τις αξίες, τις επιθυμίες, τις δεξιότητες, τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαιτερότητές σου μια σειρά από επαγγέλματα που σε ενδιαφέρουν. Είναι πιθανόν να γνωρίζεις ήδη αρκετά στοιχεία για κάποια από τα επαγγέλματα που έχεις σημειώσει. Χρειάζεται όμως να συμπληρώσεις τις πληροφορίες που διαθέτεις. Αν συνέτασσες μια επαγγελματική μονογραφία για καθένα από τα επαγγέλματα αυτά, θα μπορούσε να σου φανεί πολύ χρήσιμο (Η αντίστοιχη ενότητα του βιβλίου αυτού ίσως σε βοηθήσει). Ποιες είναι οι προοπτικές του κάθε επαγγέλματος σήμερα; (Ασφαλώς, μια τέτοια πληροφορία είναι ενδεικτική και δεν καθορίζει απαραίτητα το μέλλον ενός επαγγέλματος). Πώς είναι το εργασιακό περιβάλλον και ποια είναι η εκπαίδευση που απαιτείται προκειμένου κάποιος να το ασκήσει;*
  Αν θέλεις, σημείωσε στις παρακάτω γραμμές κάποια στοιχεία για τα επαγγέλματα στα οποία έδωσες τους μεγαλύτερους βαθμούς, που θεωρείς ότι θα βαρύνουν στη λήψη της τελικής σου απόφασης.

- *Βρες τις εναλλακτικές διεξόδους για καθένα από τα επαγγέλματα που εξετάζεις. Σε ποιους τομείς μπορείς να εργαστείς και, εναλλακτικά, προς ποιες κατευθύνσεις θα μπορούσες να στραφείς;*

____

____

____

____

____

____

- *Επίσης, εξέτασε την πορεία που απαιτείται για την υλοποίηση κάθε επιλογής (την εκπαίδευση, την εξειδίκευση, την εξεύρεση πόρων κτλ. που απαιτούνται προκειμένου να ασκήσει κάποιος ένα συγκεκριμένο επάγγελμα). Μπορεί να παρουσιάζονται περισσότερες από μία εναλλακτικές λύσεις. Σημείωσέ τες χωριστά για κάθε επάγγελμα. Επειδή στο τέλος της Γ΄ Γυμνασίου πρέπει να αποφασίσεις ποια πορεία θα ακολουθήσεις, σύνδεσε την κάθε επιλογή (το κάθε επάγγελμα) με τις διάφορες κατευθύνσεις μετά το Γυμνάσιο. Ουσιαστικά κάνεις στον εαυτό σου το ερώτημα:* ***Αφού θέλω να φτάσω εκεί, ποιον δρόμο πρέπει να ακολουθήσω;***

δ) Μελέτη των δυσκολιών αλλά και των θετικών στοιχείων κάθε εναλλακτικής λύσης

Πάρε τόσα φύλλα τετραδίου όσα τα επαγγέλματα που εξετάζεις. Γράψε σε καθένα από αυτά την ονομασία ενός επαγγέλματος. Χώρισε στα δύο το φύλλο που κρατάς στα χέρια σου, όπως δείχνει το παρακάτω σχήμα. Γράψε τα θετικά σημεία για το αντίστοιχο επάγγελμα και, στη συνέχεια, τα αρνητικά που παρουσιάζει. Τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά μπορεί να σχετίζονται με προοπτικές του και με τις εναλλακτικές λύσεις που διαφαίνονται, με την ευκολία ή δυσκολία της πρόσβασης κτλ. Ίσως, σε αυτή τη φάση, χρειαστεί να συμβουλευτείς πάλι τα στοιχεία που κατέγραψες για το κάθε επάγγελμα στην αρχή της δραστηριότητας.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: ....

Θετικά Στοιχεία:	Αρνητικά Στοιχεία:

Τέλος, εστίασε στο τι εσύ πραγματικά θέλεις και ποια συναισθήματα σου γεννά το επάγγελμα που επέλεξες.

Κάνε το ίδιο για κάθε επάγγελμα.

Αφού τελειώσεις με όλα τα φύλλα, καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε κάποιο επάγγελμα, άπλωσέ τα μπροστά σου. Ρίξε τους μια ματιά και διάλεξε το επάγγελμα το οποίο, μετά την παραπάνω διαδικασία, σε έλκει περισσότερο· αυτό του οποίου τα θετικά στοιχεία και οι προοπτικές θα σου δώσουν το κουράγιο ***–εσένα προσωπικά–*** *να αντιμετωπίσεις τις δυσκολίες που το επάγγελμα αυτό συνεπάγεται. Άλλωστε, το* επάγγελμά μας δεν είναι κάποιο ‘στεγνό’ αποτέλεσμα ενός λογικού υπολογισμού ούτε, όμως, και ο στιγμιαίος ενθουσιασμός μιας ‘μαγικής εικόνας’. Είναι, περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο, ένας τρόπος ζωής.

ε) Η επιλογή

Αν έχεις κάνει προσεκτικά όλα τα παραπάνω βήματα, τώρα είσαι σε θέση να πάρεις μια ***καλή απόφαση: Να προχωρήσεις σε μια πρώτη επιλογή επαγγέλματος,*** *που είναι στην ουσία η πρώτη σου “εκπαιδευτική-επαγγελματική επιλογή”.*

Πάνω στην επιλογή σου αυτή θα σκεφτείς πάλι και πάλι. Έχεις όμως κάνει ένα πρώτο, σοβαρό βήμα, ακολουθώντας μια συστηματική διαδικασία.

Να θυμάσαι ότι:

- Μια καλή απόφαση προϋποθέτει ότι έχουμε εξετάσει όλες τις εναλλακτικές λύσεις.
- Στην επαγγελματική σταδιοδρομία χρειάζεται να είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε και καταστάσεις που δεν είχαμε προβλέψει.
- Μια απόφαση έχει μεγαλύτερη αξία, όταν την υλοποιούμε.
- Μια καλή απόφαση είναι πάντα προσωπική.

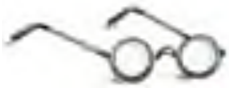

Η ενότητα με μια ματιά

Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν να θυμηθείς τα βασικά στοιχεία της ενότητας. Προσπάθησε να απαντήσεις με δικά σου λόγια και, αν χρειαστεί, συμβουλεύσου το βιβλίο σου.

- Τι σημαίνει απόφαση;

- Γιατί οι αποφάσεις θεωρούνται σημαντικό στοιχείο για τη ζωή μας;

- Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τις επαγγελματικές μας αποφάσεις;

- Γιατί οι επαγγελματικές αποφάσεις είναι σημαντικές;

- Ποια είναι η σημασία της πληροφόρησης, προκειμένου να πάρει κάποιος μια καλή απόφαση;

- Ποια είναι η «σωστή διαδικασία» για τη λήψη μιας απόφασης;

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Επειδή σε διάφορα σημεία αυτού του βιβλίου σού προτείνουμε να πάρεις συνεντεύξεις, διάβασε τις παρακάτω σχετικές οδηγίες:

Για τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης είναι απαραίτητο να έχει κανείς υπόψη του κάποιες αρχές και να γνωρίζει ορισμένα στοιχεία που αφορούν τη διαδικασία της.

Η συνέντευξη είναι «εργαλείο» μεθοδολογικό που μας βοηθά, ανάμεσα στα άλλα, να πάρουμε πληροφορίες, στο πλαίσιο μιας έρευνας.

Σε γενικές γραμμές είναι δυνατόν να διακρίνουμε όλη την απαιτούμενη εργασία για τη διεξαγωγή της συνέντευξης σε κάποιες φάσεις.

α. Η φάση της προετοιμασίας

- Προσδιορίζουμε το σκοπό της συνέντευξης και σχεδιάζουμε τον τρόπο υλοποίησής του.
- Διαμορφώνουμε ένα σχέδιο δράσης, διεξαγωγής της συνέντευξης.
- Εντοπίζουμε πιθανά ερωτήματα, θέματα που θέλουμε να θίξουμε.
- Προσδιορίζουμε τη διάρκεια της συνέντευξης, καθώς επίσης και το χώρο και τη χρονική στιγμή, σε συμφωνία με το άτομο από το οποίο θα λάβουμε τη συνέντευξη.

β. Φάση της διεξαγωγή της συνέντευξης

- Εξηγούμε, ανακοινώνουμε το σκοπό της συνέντευξης.
- Δείχνουμε ενδιαφέρον και αποφεύγουμε να διατυπώνουμε προσωπικές κρίσεις.
- Ακούμε προσεκτικά και δεν διακόπτουμε άσκοπα ή συνεχώς το συνομιλητή μας.
- Κρατάμε σημειώσεις, καταγράφουμε στοιχεία, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.
- Μπορεί να ζητήσουμε διευκρινίσεις, επεξηγηματικά στοιχεία στην προσπάθειά μας να εστιάσουμε σε ένα θέμα.
- Στο τέλος εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας για τη συνεργασία του, καθώς και για τη βοήθεια που μας προσέφερε.

γ. Η φάση της αξιολόγησης

- Διερευνούμε αν επιτεύχθηκαν οι σκοποί της συνέντευξης, αν ακολουθήθηκε το αρχικό σχέδιο κτλ.
- Καταλήγουμε σε συμπεράσματα και διαπιστώσεις που αφορούν τη διαδικασία στο σύνολό της.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

Παρακάτω περιγράφεται ένα Πρόγραμμα Αγωγής Σταδιοδρομίας, με σκοπό να σου χρησιμεύσει ως παράδειγμα προγράμματος που έχει εφαρμοστεί στην πράξη.

Συγκεκριμένα, οι μαθητές ενός τμήματος της Γ΄ Γυμνασίου αποφάσισαν να υλοποιήσουν το Πρόγραμμα αξιοποιώντας τις αρχές και τη φιλοσοφία του Σχεδίου Εργασίας. (Σχετικά με το Σχέδιο Εργασίας βλέπε στην πρώτη ενότητα).

Μετά από συζήτηση και προβληματισμό, αποφάσισαν για τις δραστηριότητες που θα περιελάμβανε το πρόγραμμα με τίτλο «Ερευνώ τις εκπαιδευτικές διεξόδους μετά το Γυμνάσιο», για το ποιος θα έκανε τι και πότε, για τη συνεργασία και τη βοήθεια που θα ζητούσαν από το ΚΕ.ΣΥΠ. της περιοχής τους, καθώς επίσης και για το πώς θα συγκέντρωναν τις απαιτούμενες πληροφορίες. Τέλος, σε συνεργασία με τον καθηγητή Σ.Ε.Π. και το διευθυντή του σχολείου τους αποφάσισαν αυτή τη δουλειά τους να την παρουσιάσουν σε μια εκδήλωση που θα αφορά όλο το σχολείο, στο πλαίσιο του προγράμματος Αγωγής Σταδιοδρομίας.

Την εκδήλωση την προγραμμάτισαν για την τελευταία εβδομάδα πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων.

Οι ομάδες- οι εργασίες που ανέλαβαν

Πρώτη ομάδα: ανέλαβε να συγκεντρώσει πληροφορίες για το Ενιαίο Λύκειο και για το σύστημα πρόσβασης στα ΑΕΙ- ΤΕΙ.

Δεύτερη ομάδα: ανέλαβε να συγκεντρώσει πληροφορίες για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση που παρέχει το Υπ.Ε.Π.Θ., καθώς και πληροφορίες για τα ΙΕΚ που παρέχει ο ΟΑΕΔ.

Τρίτη ομάδα: ανέλαβε να συγκεντρώσει πληροφορίες για τις υπόλοιπες εναλλακτικές εκπαιδευτικές επιλογές μετά το Γυμνάσιο(π.χ: Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση που παρέχει το Υπουργείο Γεωργίας, το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας κτλ.).

Τέταρτη ομάδα: σε συνεργασία με τον καθηγητή πληροφορικής και στο πλαίσιο του μαθήματος πληροφορικής, ανέλαβε να βοηθήσει τις άλλες ομάδες στην αναζήτηση ηλεκτρονικών πληροφοριών, να κάνει διαφάνειες, αφίσες και ό,τι άλλο χρειαζόταν, αξιοποιώντας τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του σχολείου τους.

Πέμπτη ομάδα: περιελάμβανε μαθητές από την Αλβανία και τη Ρουμανία, οι οποίοι και ανέλαβαν να παρουσιάσουν το εκπαιδευτικό σύστημα των χωρών τους.

Ορίστηκε ένας συντονιστής για κάθε ομάδα. Αποφάσισαν να συναντιούνται οι συντονιστές για μισή ώρα κάθε βδομάδα. Το συντονισμό όλων των συναντήσεων ανέλαβε ένας μαθητής. Ο καθηγητής Σ.Ε.Π. τους διαβεβαίωσε ότι θα τους παρείχε κάθε βοήθεια, αλλά ο ρόλος του θα ήταν στο παρασκήνιο. «Εσείς είστε οι πρωταγωνιστές», τους είπε.

Πριν από το στάδιο της «υλοποίησης δραστηριοτήτων» που είχαν προγραμματιστεί, προηγήθηκε η φάση της αναζήτησης των πηγών πληροφόρησης, της συγκέντρωσης και ταξινόμησης των πληροφοριών. Ακολούθησε η φάση της σύνθεσης και επεξεργασίας των πληροφοριών που συνέλεξαν οι διάφορες ομάδες. Οι πληροφορίες καταγράφηκαν, αξιολογήθηκαν και διαμορφώθηκαν κατάλληλα. ΄Εγιναν πίνακες, σχεδιαγράμματα, φιλοτεχνήθηκαν αφίσες που θα πλαισίωναν την παρουσίαση του υλικού.

Αξιολόγηση. Μετά τα Χριστούγεννα ....

Το πρόγραμμα πήγε περίφημα. Στην τελική αξιολόγησή του όλοι συμφώνησαν για τα θετικά αποτελέσματα, για τον πλούτο των εμπειριών που αποκόμισαν. Περισσότερο από όλα, είπαν ότι χάρηκαν την ομαδική συνεργασία, τη σημαντική εμπειρία να συνεργάζεσαι, να δημιουργείς μαζί με άλλους. Οι μαθητές από άλλες χώρες ένιωσαν ικανοποίηση και χαρά και είπαν ότι «για πρώτη φορά το ελληνικό σχολείο μάς έδωσε την ευκαιρία να μιλήσουμε για τις πατρίδες μας». Μερικοί ανέφεραν ότι τους δυσκόλευσε το γεγονός ότι κάποια μέλη των ομάδων δεν ήξεραν να χρησιμοποιούν Η/Υ. Οι μαθητές που δεν ήξεραν να τους χρησιμοποιούν, αναγνώρισαν μέσα από αυτό το πρόγραμμα πόσο σημαντική δεξιότητα είναι για τη σημερινή εποχή η χρήση των Η/Υ και η δυνατότητα πρόσβασης στις ηλεκτρονικές πληροφορίες. ΄Ετσι, οι ίδιοι αποφάσισαν να αναπτύξουν στο μέλλον αυτή τη δεξιότητα. Τέλος, όλοι δήλωσαν πως αισθάνονταν περισσότερο έτοιμοι να αποφασίσουν για το μέλλον τους μετά το Γυμνάσιο.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ
ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ονοματεπώνυμο	**[ΕΠΩΝΥΜΟ, όνομα]**
Διεύθυνση	**[αριθ., οδός, ταχυδρομικός κώδικας, πόλη, χώρα]**
Τηλέφωνο	
Τηλεομοιοτυπία	
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	
Υπηκοότητα	
Ημερομηνία γέννησης	[Ημέρα, μήνας, έτος]

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

• Ημερομηνίες (από – έως) • Επωνυμία και διεύθυνση του εργοδότη • Είδος της επιχείρησης ή του κλάδου • Απασχόληση ή θέση που κατείχατε • Κύριες δραστηριότητες και αρμοδιότητες	[Αρχίστε με την πιο πρόσφατη και παραθέστε πληροφορίες χωριστά για κάθε θέση που κατείχατε.]

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

• Ημερομηνίες (από – έως) • Επωνυμία και είδος του οργανισμού που παρείχε την εκπαίδευση ή κατάρτιση • Κύρια θέματα/επαγγελματικές δεξιότητες • Τίτλος • Επίπεδο κατάρτισης με βάση την εθνική ταξινόμηση (εφόσον ισχύει)	[Αρχίστε με την πιο πρόσφατη και παραθέστε πληροφορίες χωριστά για κάθε κύκλο σπουδών που ολοκληρώσατε.]

Ατομικες Δεξιοτητες και Ικανοτητες
οι οποίες αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του προσωπικού και επαγγελματικού βίου· δεν είναι απαραίτητο να τεκμαίρονται με επίσημα πιστοποιητικά και διπλώματα.

Μητρικη Γλωσσα — [Αναφέρετε τη μητρική γλώσσα]

Αλλες Γλωσσες

[Αναφέρετε την γλώσσα]

- Ικανότητα ανάγνωσης — [Αναφέρετε το αντίστοιχο επίπεδο: εξαιρετικό, καλό, βασικό]
- Ικανότητα γραφής — [Αναφέρετε το αντίστοιχο επίπεδο: εξαιρετικό, καλό, βασικό]
- Ικανότητα ομιλίας — [Αναφέρετε το αντίστοιχο επίπεδο: εξαιρετικό, καλό, βασικό]

Κοινωνικες Δεξιοτητες και Ικανοτητες
Διαβίωση και εργασία με άλλα άτομα σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον, σε θέσεις όπου η επικοινωνία είναι σημαντική και σε καταστάσεις που απαιτούν ομαδική εργασία (π.χ. πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες) κτλ.
[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν]

Οργανωτικες Δεξιοτητες και Ικανοτητες
Π.χ. συντονισμός και διοίκηση ανθρώπων, έργων, προϋπολογισμών_ στην εργασία, σε εθελοντική εργασία (π.χ. πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες), στο σπίτι κτλ.
[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν]

Τεχνικες Δεξιοτητες και Ικανοτητες
Υπολογιστές, ειδικά είδη εξοπλισμού, μηχανήματα κτλ.
[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν]

Καλλιτεχνικες Δεξιοτητες και Ικανοτητες
Μουσική, συγγραφή, σχέδιο κτλ.
[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν]

Αλλες Δεξιοτητες και Ικανοτητες
Ικανότητες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες κατηγορίες.
[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν]

Άδεια(ες) οδήγησης

Προσθετες Πληροφοριες — [Αναφέρετε εδώ κάθε άλλη πληροφορία που μπορεί να παρουσιάζει ενδιαφέρον, π.χ. συστάσεις]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ — [Απαριθμήστε τα τυχόν επισυναπτόμενα έγγραφα]

ΑΙΤΗΣΗ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΑΙΤΗΣΗΣ

Αίτηση

Της
Μαρίας Παππά του Ιωάννη

Διεύθυνση:
Παπαντωνίου 1, 15341,
Αγία Παρασκευή

Τηλ: 210 6542106

Επάγγελμα: Πωλήτρια

Θέμα: χορήγηση αντιγράφου απολυτηρίου Λυκείου

Ημερομηνία: 20-10-2004

ΠΡΟΣ
Το 4ο Ενιαίο Λύκειο Αγίας Παρασκευής

Παρακαλώ να μου χορηγήσετε αντίγραφο του απολυτηρίου μου.
Σας γνωρίζω ότι αποφοίτησα από το 4ο Λύκειο το σχολικό έτος 2001-02.
Το αντίγραφο αυτό θα το χρησιμοποιήσω για την εγγραφή μου σε ένα ΙΕΚ.

Η Αιτούσα

Μαρία Παππά

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Υπόδειγμα Πρώτης Σελίδας «Ερευνητικού Ημερολογίου»[20]

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
………………..
………………..

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Διευκολυντής/τρια
Ερευνητικής Ομάδας:

…………………………

Συνερευνητής/τρια:

…………………………

Άλλοι συμμετέχοντες:

…………………………

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1. Ημερομηνία:. . . . .
2. Δραστηριότητα: (σύντομη περιγραφή) . . . .
3. Συνθήκες: . . . .
4. Εντυπώσεις:. . . . .
5. Σκέψεις: . . . .
6. Συναισθήματα: . . . .
7. Προτάσεις: . . . .

Παρατηρήσεις / Σημειώσεις . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Ο ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ ΜΑΘΗΤΗ (PORTFOLIO)

Τι είναι ένας «ΑΦΜ»;[21]

Μπορεί να έχει τη μορφή ντοσιέ, φακέλου, κουτιού, δισκέτας, video κτλ.
Μπορεί να είναι ένας φάκελος παρουσίασης (εργασιών, πιστοποιητικών, φωτογραφιών κτλ.) για ειδικό σκοπό.
Στοιχεία που μπορεί να περιλαμβάνει :

- πιστοποιητικά, διπλώματα, διακρίσεις, συστατικές επιστολές
- ελέγχους προόδου, διαγωνίσματα, τεστ, γραπτές ασκήσεις
- εκθέσεις, σκέψεις, ερωτηματολόγια αυτογνωσίας, ασκήσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του Σ.Ε.Π. στην τάξη (φωτοτυπίες φύλλων εργασίας ή σημειώσεις), αναφορές σχετικές με εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή σχολικά προγράμματα
- φωτογραφίες, ζωγραφιές, κατασκευές, καταλόγους αγαπημένων δίσκων, βιβλίων
- βιογραφικά σημειώματα, βεβαιώσεις εργασιακής εμπειρίας
- γενικά οποιοδήποτε στοιχείο μπορεί να αντιπροσωπεύει την προσωπικότητα του μαθητή, τους στόχους, τα όνειρά του, τα επιτεύγματά του, τα εκπαιδευτικά ή/και επαγγελματικά του σχέδια, την εξελικτική του πορεία κτλ.

Η χρήση του μπορεί:

- να γίνεται στο πλαίσιο παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στα ΓΡΑ.Σ.Ε.Π. & ΚΕ.ΣΥΠ
- να εφαρμόζεται εντός και εκτός σχολείου με ευθύνη του μαθητή.
- να συνδέεται με μια σειρά μαθημάτων (π.χ. Σ.Ε.Π. Γ΄ Γυμνασίου ή Α΄ Ενιαίου Λυκείου)
- να συνδέεται με μία απόφαση ή ένα μεταβατικό στάδιο (π.χ. μετάβαση στο Λύκειο, αναζήτηση εργασίας, υποψηφιότητα για φοίτηση σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα κτλ.)

Στάδια δημιουργίας ενός ΑΦΜ

Σχεδιασμός. Γιατί μου χρειάζεται; Πού πρόκειται να τον χρησιμοποιήσω;
Συλλογή. Τι στοιχεία θα ξεκινήσω να συλλέγω; Πώς θα οργανώσω τα στοιχεία που θα συλλέξω;
Επιλογή. Τι στοιχεία πρόκειται να κρατήσω και γιατί; Πώς θα τον κρατήσω ενημερωμένο;
Αναστοχασμός. Ποια είναι η σημασία και η αξία των στοιχείων που κράτησα;
Τελειοποίηση. Πώς μπορώ να κάνω τον ατομικό μου φάκελο καλύτερο, ώστε να περηφανεύομαι για αυτόν;
Σύνδεση. Τι χρειάζεται να παρουσιάσω ή να πω στους άλλους γύρω μου για μένα;

Δημιουργώντας το δικό σου Ατομικό Φάκελο θα είσαι ικανός/ή:

- να αναλάβεις μεγαλύτερη υπευθυνότητα για την καριέρα σου
- να θέτεις στόχους και να παίρνεις πιο σωστές αποφάσεις
- να στοχάζεσαι και να αξιολογείς τις εμπειρίες και τα επιτεύγματά σου
- να παρακολουθείς και να αξιολογείς την πορεία της μάθησης και την εξέλιξή σου
- να μάθεις να δουλεύεις συστηματικά και να συγκεντρώνεις με συγκεκριμένη διαδικασία τα στοιχεία που σε αφορούν ή θέλεις να παρουσιάσεις
- να γνωρίσεις τον εαυτό σου και να καλλιεργήσεις θετική αυτοαντίληψη.

Μια σημαντική λειτουργία της τήρησης Ατομικού Φακέλου Μαθητή είναι ο αναστοχασμός

Μέσω της διαδικασίας του «αναστοχασμού» μπορείς να βελτιώσεις τον εαυτό σου, να εξετάσεις τις δυνατότητές σου, την πορεία που έχεις χαράξει, να επανακαθορίσεις τους στόχους σου κτλ.

Ερωτήματα «αναστοχασμού»:

– Πού βρίσκομαι τώρα;
– Τι έκανα καλά;
– Τι μπορώ να κάνω καλύτερα την επόμενη φορά;
– Τι θα έκανα με διαφορετικό τρόπο την επόμενη φορά;
– Τι είδους βοήθεια χρειάζομαι;
– Πού μπορώ να πάω;
– Πού θα ήθελα να πάω;

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παράδειγμα για την Πορεία της Ενεργού Έρευνας[22]

Το παράδειγμα που ακολουθεί στηρίζεται σε ερευνητικό πρόγραμμα που αφορούσε μια κριτική προσέγγιση στο Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν ως συνερευνητές μαθητές, εκπαιδευτικοί και μία εξωτερική συνεργάτις[23]. Παρακάτω παρουσιάζονται και σχηματικά τα τέσσερα βήματα που ακολουθούνται στο πλαίσιο ενός ερευνητικού σχεδίου με βάση την Ε.Ε..

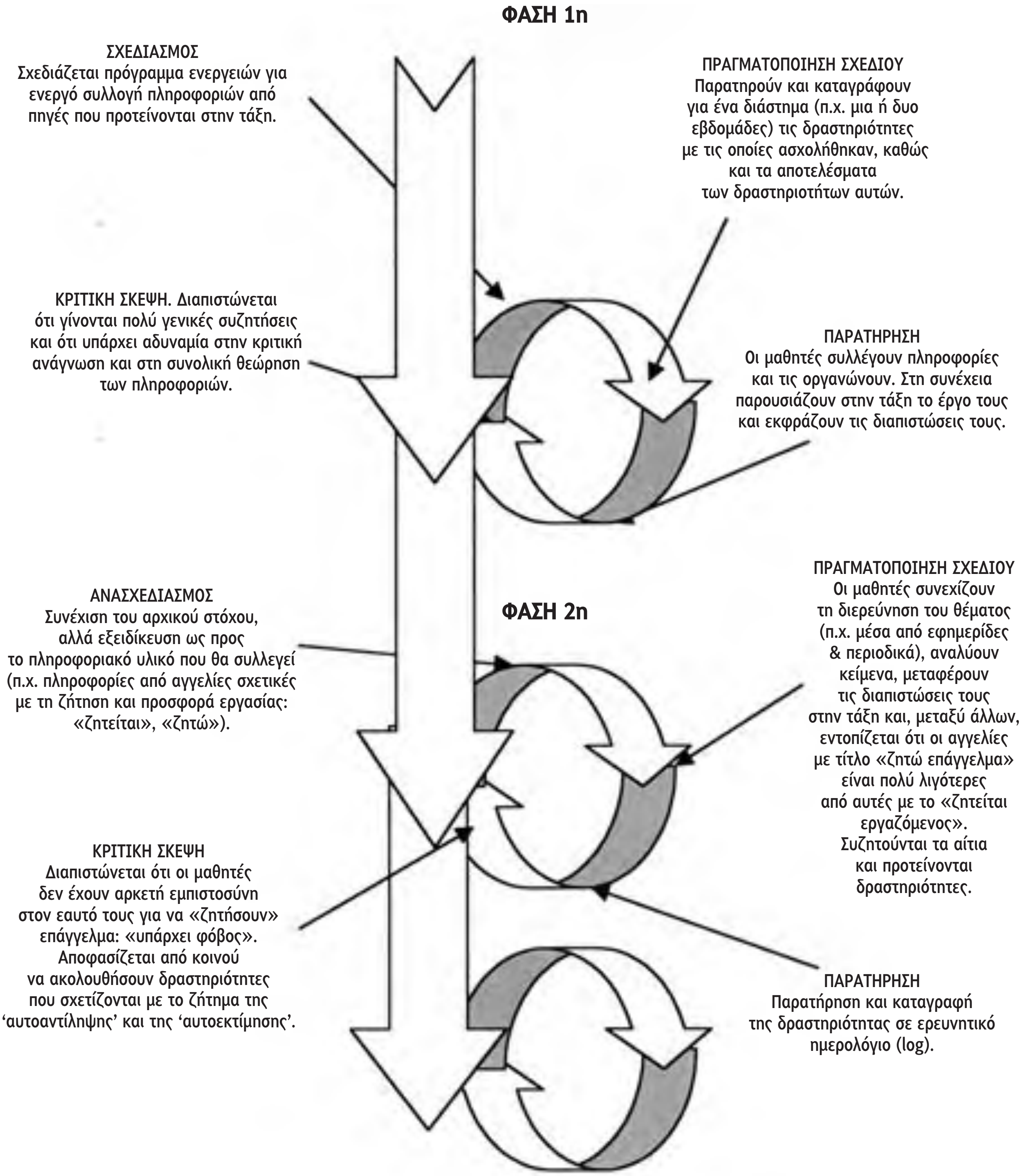

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ε.Λ.	Ενιαίο Λύκειο
Ε.Ο.ΜΜ.Ε.Χ	Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας
Ο.Α.Ε.Δ.	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
Τ.Ε.Ε.	Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια
Ι.Ε.Κ.	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
Υπ.Ε.Π.Θ.	Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Ο.Ε.Ε.Κ.	Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
Α.Ε.Ι.	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
Τ.Ε.Ι.	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβέρνησης
Γ.Γ.Ι.	Γενική Γραμματεία Ισότητας
Τ.Α.	Τοπική Αυτοδιοίκηση
Μ.Μ.Ε.Ε.	Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και Ενημέρωσης
Π.Ι.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Ε.Ι.Ν.	Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας
Κ.Ε.Κ.	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης
Ι.Κ.Υ.	Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
Γ.Γ.Ν.Γ.	Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
ΚΕ.ΣΥ.Π.	Κέντρο Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού
ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.	Γραφείο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Ως πηγές για το συγκεκριμένο θέμα σε όλη την εργασία χρησιμοποιήθηκαν: α) Κοσμίδου, Χ. (1989). Ενεργός έρευνα: Για μια γνήσια απελευθερωτική παιδεία. *Σύγχρονη Εκπαίδευση,* **τ. 48**, 22-23, β) Frey, K. (1986). *Η «Μέθοδος Project». Μια Μορφή Συλλογικής Εργασίας στο Σχολείο ως Θεωρία και Πράξη.* Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, και γ) Χρυσαφίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Εισαγωγή της «Μεθόδου Project» στο Σχολείο.* Αθήνα: Gutenberg,
2. Βλ. στο Δημητρόπουλος, Ε. (2003). *Αναζητώντας Εργασία. Από την Εκπαίδευση στην Επαγγελματική Αποκατάσταση.* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
3. Βλ. στα Δημητρόπουλος, α) ο.π. αριθ. 2 και β) Δημητρόπουλος, Ε. (2000). *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.* Αθήνα: ΥΠΕΠΘ / ΙΔΕΚΕ.
4. Βλ. ενδεικτικά α) Βεργόπουλος, Κ. (1999). *Παγκοσμιοποίηση: Η Μεγάλη Χίμαιρα.* Αθήνα: Λιβάνης και β) Κοσμίδου-Hardy, Χρ. (1997). Η πρόκληση της μετάβασης και η ανταπόκριση των υπηρεσιών Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού. Στα πρακτικά επιστημονικής ημερίδας με θέμα «Συμβουλευτική-Προσανατολισμός – η συμβολή τους στην ανάπτυξη και προετοιμασία του ατόμου για τη διαρκώς μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας». *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού,* **τ. 42-43**, 67-89.
5. Από το Κοσμίδου-Hardy, Χρ. (2002). *Global Issues with a Critical Perspective: A SYNTHESI Practical Activity- Σύνθεση – Προωθώντας την Εφ-ευρετική Διδασκαλία.* Τρίτη Διεθνής Συνάντηση Εκπαιδευτικών, 21 και 22 Ιουνίου 2002. Αθήνα: Πρίσμα.
6. Ιστοσελίδα του ΚΕ.ΣΥ.Π του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στην οποία δίνονται πληροφορίες για ένα επάγγελμα. Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.pi-schools.gr
7. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1998). *Οι Ανάπηροι και η Εκπαίδευσή τους (Ζ' έκδ.).* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
8. Βλ. Ιλίτσεφ, Ι. & Φεντόγιεφ, Π. (1985). *Φιλοσοφικό Λεξικό.* Αθήνα: Καραμπερόπουλος.
9. Βλ. Δροσινού, Μ. (2002). Αντιλήψεις και διαδικασίες ενσωμάτωσης σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Μια προσέγγιση απόψεων από το διεθνές συνέδριο για την Ειδική Αγωγή, Μάντσεστερ 24-28 Ιουλίου 2000. *Το Σχολείο και το Σπίτι,* **τ. 443**, 288-299.
10. Βλ. Δροσινού, Μ. (2004). Ειδική αγωγή: Το θεσμικό πλαίσιο και οι πρακτικές εφαρμογές της. Κριτική θεώρηση, τάσεις και εφαρμογές της. *Σύναξη,* **τ. 89**, 12-27.
11. Για εκτενή περιγραφή βλ. Δημητρόπουλος, Ε. (2002). *Συμβουλευτική-Προσανατολισμός. Τόμος Δεύτερος: Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας – Σχολικός και Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Θ΄ Έκδοση).* Αθήνα: Γρηγόρη.
12. Βλ. Herman, H. (1993). *Ένα Θαύμα Κάθε Αρχή την Κατοικεί.* Αθήνα: Σμίλη.
13. Βλ. Φυλλάδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο : *Εγώ Ρατσιστής; - Προς την Ισότητα.* CSV Media (UK).
14. Βλ. περισσότερα γι΄ αυτό το θέμα στο βιβλίο *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή*, που διδάσκεται στη Γ' Γυμνασίου (κεφάλαιο με τίτλο «Κοινωνικοποίηση και Κοινωνικός Έλεγχος»).
15. Εφημ. Καθημερινή της 7-3-2004, αφιέρωμα με τίτλο «Γυναίκες στην Πρώτη Γραμμή».
16. Για περισσότερα πάνω στο θέμα της Πληροφόρησης βλ. α) Δημητρόπουλος, ο.π. αρ. 11, β) Κασσωτάκης, Μ. (2003). *Πληροφόρηση για Σπουδές και Επαγγέλματα.* Αθήνα: Γρηγόρη.
17. Για αναλυτική μελέτη του θέματος των αποφάσεων βλ. Δημητρόπουλος, Ε. (2003). *Αποφάσεις – Λήψη Αποφάσεων. Εισαγωγή στην Ψυχολογία των Αποφάσεων.* Αθήνα: Γρηγόρη.

18. Βλ. επίσης για το θέμα των αποφάσεων: α) Κοσμίδου, Χρ. (1997). Η λήψη απόφασης και οι παράγοντες που σχετίζονται με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές. *Μετά*, 14-17, και β) Δημητρόπουλος, Ε. (1999). *Οι Εκπαιδευτικές και Επαγγελματικές Επιλογές των Νέων: Υπόθεση Κοινωνικής Τάξης; (Β΄ ΄Εκδ.).* Αθήνα: Γρηγόρη, και γ) Δημητρόπουλος, Ε., ό.π. αριθμ. 17.
19. Για μια αναλυτική περιγραφή της διαδικασίας λήψης αποφάσεων βλ. στην πηγή υπ΄ αριθμ. 17.
20. Προσαρμογή από το Κοσμίδου-Hardy, Χρ. (1999). Η συμβολή της αναπτυξιακής συμβουλευτικής για την προώθηση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας: ΄Εμφαση στην κριτική αυτογνωσία και κοινωνιογνωσία του εκπαιδευτικού. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, **τ. 50-51**, 21-57.
21. Προσαρμογή από ανηρτημένη εργασία, στο Β΄ Ελλαδοκυπριακό Συνέδριο, Σπάρτη, 22-23 Απριλίου 1999, των Ρέππα, Ε. και Σταματοπούλου, Ι. Τίτλος εργασίας: *Η Ιδέα του Portfolio στην Εφαρμογή του ΣΕΠ.*
22. Προσαρμογή από το Κοσμίδου-Hardy, ό.π. πηγή αριθμ. 1α.
23. Παρουσιάζεται στο Κοσμίδου-Hardy, Χρ. (1996). ΄Ενα κριτικό αναπτυξιακό μοντέλο στον ΣΕΠ: Πολυτέλεια ή αναγκαιότητα; Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου, στην *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού,* **τ. 38-39**, 25-52.

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.